

Escola Universitaria de Enfermaría Meixoeiro

Grao en Enfermaría

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V52G140V01101	Anatomía humana: Anatomía humana	1c	9
V52G140V01102	Psicoloxía: Psicoloxía	1c	9
V52G140V01103	Bioquímica: Bioquímica	1c	6
V52G140V01104	Enfermaría comunitaria I	1c	6
V52G140V01105	Fisioloxía: Fisioloxía	2c	9
V52G140V01106	Estatística: Estatística	2c	6
V52G140V01107	Fundamentos de enfermaría	2c	9
V52G140V01108	Idioma moderno: Inglés técnico	2c	6

Curso 2

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V52G140V01201	Introdución á enfermaría clínica	1c	6
V52G140V01202	Ética e lexislación	1c	6
V52G140V01203	Farmacoloxía e dietética	1c	9
V52G140V01204	Enfermaría clínica I	1c	9
V52G140V01205	Enfermaría clínica II	2c	6
V52G140V01206	Enfermaría comunitaria II	2c	9
V52G140V01207	Xestión de enfermaría	2c	6
V52G140V01208	Prácticas clínicas I	2c	9

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V52G140V01301	Enfermaría clínica III	1c	6
V52G140V01302	Enfermaría materno-infantil	1c	9
V52G140V01303	Prácticas clínicas II	1c	15
V52G140V01304	Enfermaría xeriátrica e cuidados paliativos	2c	6
V52G140V01305	Enfermaría en saúde mental	2c	6
V52G140V01306	Prácticas clínicas III	2c	18

Curso 4

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V52G140V01401	Metodoloxía da investigación	1c	6
V52G140V01403	Inglés para profesionais da saúde	1c	6
V52G140V01404	Prevenición de riscos laborais no ámbito sanitario	1c	6
V52G140V01405	Prácticas clínicas IV	1c	18
V52G140V01406	Prácticas clínicas V	2c	18
V52G140V01407	Traballo de Fin de Grao	2c	12

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Anatomía humana: Anatomía humana				
Materia	Anatomía humana: Anatomía humana			
Código	V52G140V01101			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	González Oya, Jacinto Luis			
Profesorado	González Oya, Jacinto Luis			
Correo-e	jacinto.luis.gonzalez.oya@sergas.es			
Web	http://http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	A materia de Anatomía Humana céntrase en explicar aos alumnos as estruturas macroscópicas e microscópicas que forman o noso organismo. Para iso, dividiuse a materia en base aos principais aparellos que compoñen a nosa economía. Por iso, os obxectivos xerais que se lle solicita ao alumno son: Identificación e coñecemento das estruturas do corpo humano. Comprender as bases moleculares das células e dos tecidos. Identificar as partes do noso corpo, así como a súa relación con estruturas afíns.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Diseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
C1	Coñecer e identificar a estrutura e función do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D7	Razoamento crítico
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia			
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Ser capaz de comprender a terminoloxía anatómica esencial	B1	C1	D1
	B2		D2
	B3		D3
	B4		D4
	B5		D7
			D9
Ser capaz de comprender a anatomía descriptiva y topográfica aplicada a los diversos sistemas que integran o ser humano.			D11
	B1	C1	D1
	B2		D2
	B3		D3
	B4		D4
	B5		D7
			D9
			D11

Ser capaz de utilizar, de forma apropiada, os conceptos básicos adquiridos sobre as estruturas dos diversos órganos e sistemas que componen o corpo humano.

B1	C1	D1
B2		D2
B3		D3
B4		D4
B5		D7
		D9
		D11

Contidos

Tema

1-CITOLOXÍA	MEMBRANA PLASMÁTICA CITOPLASMA ORGANELAS NÚCLEO CELULAR DIVISIÓN CELULAR
2-EMBRIOLOXÍA	XENERALIDADES ECTODERMO MESODERMO ENDODERMO
3-HISTOLOXÍA	UNIÓNS INTERCELULARES ESPECIALIZACIÓNS CELULARES TIPOS DE TECIDOS: A-EPITELIAL B-CONJUNTIVO C-MUSCULAR D-NERVIOSO REPARACIÓN HÍSTICA MEMBRANAS CORPORAIS
4-CONCEPTOS DE ANATOMÍA HUMANA	4.1 CONCEPTOS BÁSICOS 4.2 POSICIÓN ANATÓMICA 4.3 PUNTOS DE REFERENCIA
5-APARELLO LOCOMOTOR	5.1 ÓSOS 5.2 MÚSCULOS 5.3 ARTICULACIÓNS
6-SISTEMA CARDIOCIRCULATORIO	6.1 CORAZÓN: Pericardio, miocardio, endocardio, válvulas. Sistema de conducción. Arterias e veas coronarias. 6.2 ARTERIAS do corpo humano e as súas ramas. 6.3 VEAS do corpo humano e as súas ramas. 6.4 SISTEMA LINFÁTICO 6.5 TERMINOLOXÍA CARDIOCIRCULATORIA
7-APARELLO RESPIRATORIO	NARIZ FARINGE LARINXE TRAQUEA BRONQUIOS PULMÓNS TERMINOLOXÍA
8-APARELLO DIXESTIVO	8.1 TUBO DIXESTIVO 8.2 GLÁNDULAS ANEXAS
9-APARELLO XENITO-URINARIO	9.1 APARELLO XENITAL 9.1.1 APARELLO XENITAL MASCULINO. 9.1.2 APARELLO XENITAL FEMININO. 9.2 APARELLO URINARIO
10-SISTEMA ENDOCRINO	XENERALIDADES HIPOTÁLAMO HIPÓFISIS TIROIDES PARATIROIDES SUPRARRENALES HORMONAS SEXUAIS PÁNCREAS ENDOCRINO HORMONAS PARACRINAS

11-ÓRGANOS DOS SENTIDOS

XENERALIDADES

VISTA

OIDO

OLFACTO

GUSTO

TACTO

12- SISTEMA NERVIOSO CENTRAL E PERIFÉRICO	12.1 SISTEMA NERVIOSO CENTRAL
	12.2 SISTEMA NERVIOSO PERIFÉRICO
	12.3 CÉLULAS DEL SISTEMA NERVIOSO

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	8	39	47
Lección maxistral	70	104	174
Exame de preguntas obxectivas	1	1	2
Exame de preguntas obxectivas	1	1	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Sesións en sala de demostracións con estudo de modelos anatómicos desmontables, atlas, etc. Todo iso para a localización precisa das partes do corpo humano. Seminarios con corazóns animais pra un mellor coñecemento anatómico. Búsqueda bibliográfica, desenvolvemento dun tema e posta en común do mesmo. Entrega dun traballo ó remate do seminario.
Lección maxistral	Sesións de clases expositivas, con explicacións dos conceptos teóricos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	En clase, en las tutorías o a través del correo.
Lección maxistral	En clase, en las tutorías o a través del correo.
Probas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	Tutorías e correo electrónico para prepara-lo exame
Exame de preguntas obxectivas	Tutorías e correo electrónico para prepara-lo exame

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Seminario	Avaliación continua en todos os seminarios.	20	B1 B2 B3 B4 B5	C1	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11
Exame de preguntas obxectivasExame 1		40	B1 B2 B3 B4 B5	C1	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11
Exame de preguntas obxectivasExame 2		40	B1 B2 B3 B4 B5	C1	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación Continua: Examen 1: 40%, Examen 2: 40%. Seminarios: 20%. A non participación nos seminarios conlevará a

perda da nota que xeneran éstos. **IMPORTANTE:** Para que a nota dos seminarios sume, e preciso obter nos exames (a suma deles), polo menos, 34 puntos netos. Polo tanto, si se obteñen nos exames, polo menos, 34 puntos netos, a nota final da asignatura será a suma dos mesmos máis a dos seminarios/traballos.

Avaliación NON CONTÍNUA/GLOBAL. Se o alumnado decide elixir a modalidade de AVALIACIÓN GLOBAL deberá solicitalo explicitamente ao coordinador-a da asignatura, a través do formulario pertinente, no prazo dun mes a contar desde o primeiro día do comezo do curso. Realizará un EXAME ACCESORIO que, SUMADO ÓS EXAMES PRINCIPAIS, PONDERARÁN EN TOTAL O 100 %.

Alumnado matriculado por segunda o sucesivas veces: Aquel alumnado que no superara a asignatura no curso(s) anterior(es) poderá elixir entre dúas opcións: 1. Con avaliación continúa. Neste caso a avaliación será igual que para o alumnado matriculado por primeira vez (Examen 1: 40%, Examen 2: 40%, Seminarios: 20%). 2. Con avaliación NON CONTÍNUA/GLOBAL. Deberá solicitalo explicitamente, a través do formulario pertinente, no prazo dun mes a contar desde o primeiro día do comezo do curso. Realizará un EXAMEN ACCESORIO (20 preguntas tipo test o V/F) que, SUMADO OS EXAMES PRINCIPAIS, PONDERARÁN EN TOTAL UN 100 %, SIEMPRE Y CUANDO SE TENGAN SUPERADOS LOS SEMINARIOS EN EL (LOS) CURSO(S) ANTERIOR(ES).

SEGUNDA OPORTUNIDADE (EXAMEN DE JULIO): 1. CONTÍNUA: a avaliación do proceso de aprendizaxe farase en base a un exame, co mesmo formato que o da convocatoria que ten suspensa. Estará baseada nos seguintes porcentaxes: Examen: 80%. Seminarios: 20%. As calificacións dos seminarios gárdanse ata a convocatoria de xullo, pero nunca poderán gardarse dun curso para outro. 2. NON CONTÍNUA: Igual que na convocatoria de decembro, e dicir, un EXAME ACCESORIO que, SUMADO ÓS EXAMES PRINCIPAIS, PONDERARÁN EN TOTAL O 100 %, SEMPRE E CANDO TEÑAN SUPERADOS OS SEMINARIOS NO CURSO(S) ANTERIOR(ES).

Perseguirase o plaxio nos traballos e o uso inxustificado de programas de intelixencia artificial.

Máis información de como leva a cabo a cualificación da materia, do contido do exame, dos tipos de preguntas e da súa ponderación na plataforma MOOVI.

A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web:
<http://direcceuemeioeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Tórtora-Derrickson, **Principios de anatomía y fisiología**, 15ª, Panamericana, 2018

Patton, **Estructura y función del cuerpo humano**, 16ª, Elsevier, 2021

Frank H. Netter, **Atlas de anatomía humana**, 7ª, Elsevier, 2019

John T. Hansen, **Netter. Cuaderno de anatomía para colorear**, 2ª, Elsevier, 2019

Bibliografía Complementaria

Marieb, **Anatomía y Fisiología Humana**, 9ª, Pearson, 2010

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105

Enfermaría clínica I/V52G140V01204

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría comunitaria I/V52G140V01104

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Psicoloxía: Psicoloxía/V52G140V01102

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Psicoloxía: Psicoloxía				
Materia	Psicoloxía: Psicoloxía			
Código	V52G140V01102			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	González Oya, Jacinto Luis			
Profesorado	González Oya, Jacinto Luis			
Correo-e	jacinto.luis.gonzalez.oya@sergas.es			
Web	http://http://webs.uvigo.es/direcceuemeixoeiro/index.php/es/			
Descrición xeral	A asignatura de Psicoloxía ten como obxectivos, describir o marco conceptual da enfermaría psicosocial, en xeral. A identificación dos fenómenos psicosociais e de habilidades básicas de comunicación eficaz. Pretende outorgar aos alumnos as actitudes e coñecementos básicos da relación terapéutica. Para elo, estudia os aspectos psicolóxicos do usuario nos cuidados de saúde e describe as fases do desenvolvemento evolutivo do individuo. Seu estudo tamén se centra en describir as fases do desenvolvemento humano dende o punto de vista psicosocial e o manexo de problemas relacionados coa violencia de xénero.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A1	Que os estudantes demostraren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven o seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B17	Realizar cuidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
C9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos, as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.
C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.
C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C14	Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia de xénero para capacitar o estudiantado na prevención, a detección precoz, a asistencia, e a rehabilitación das vítimas desta violencia
C50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D7	Razoamento crítico
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber comprender as bases psicolóxicas clásicas e suas relacións coa enfermaría.	A1	B4	C9	D1
	A2	B7	C10	D2
	A4	B8	C50	D3
	A5	B9		D7
				D11
Ser capaz de aplicar o pensamento científico á vida cotiá e laboral.	A1	B11	C12	D3
	A2	B17	C14	D4
	A3			D9
	A4			
	A5			

Contidos

Tema	
Descrición e marco conceptual da enfermaría psicosocial.	Introducción, Evolución dos cuidados dos aspectos psicosociais de enfermaría. Importancia do estudo das ciencias psicosociais. Introducción Modelo biolóxico ou médico. Modelo psicodinámico ou psicanalítico. Modelo interpersoal. Modelo conductual. Modelo existencial humanista. Modelo cognitivo. Modelo sistémico. Modelo sociolóxico ou sociocultural. Introducción. Sustrato biolóxico da conduta. Ritmos circadianos: sono e vigilia. Aplicación nos cuidados de enfermaría
Identificación dos fenómenos psicosociais.	Perspectiva Holística da persoa. Dimensión intelectual. Introducción. Valor adaptativo da aprendizaxe e a memoria. Aprendizaxe. Memoria. Relevancia do estudo da aprendizaxe e a memoria. Introducción ao orixe da motivación. Motivación intrínseca e extrínseca. Disposición motivacional do paciente. Aplicación nos cuidados de enfermaría. Motivación do/a enfermeiro no desenvolvemento da súa profesión. Introducción. Concepto e Componentes da emoción. Funcións das emocións. Dimensións da experiencia emocional. Aplicación dos cuidados de enfermaría.
Identificar habilidades básicas de comunicación eficaz	Introducción Concepto de comunicación. Axiomas da comunicación humana. Diferencias entre comunicación e linguaxe: a especificidade da linguaxe humana. Desenvolvemento da linguaxe na etapa infantil. Aplicación nos cuidados de enfermaría. Actitudes básicas dos profesionais sanitarios. Sistemas para mellorar as habilidades de comunicación co paciente. Conclusións
Actitudes e coñecementos básicos da relación terapéutica	Introducción. Perspectiva holística da saúde. Algúns conceptos holísticos de interese. Perspectiva holística e cuidados de enfermaría. Aspectos psicosociais dos cuidados. A enfermidade e a hospitalización. A ansiedade e o estrés como componentes básicos do enfermarse. Aspectos psicolóxicos da dor. As perdas e o proceso de duelo. Métodos alternativos para mellorar o benestar do paciente. Técnicas relacionais en enfermaría. A relación enfermeiro/a-paciente. Aspectos psicosociais do paciente cirúrxico, do paciente crónico, e do paciente terminal. O paciente ingresado nunha unidade de cuidados especiais.
Aspectos psicolóxicos do usuario nos cuidados de saúde.	Procesos psicolóxicos: atención e percepción. Requisitos para a percepción do mundo externo. Factores que inflúen na percepción. Percepción de síntomas e sufrimento. Percepción social. Percepción de control. Aplicación nos cuidados de enfermaría.
Fases do desenvolvemento evolutivo.	Infancia. Teorías do desenvolvemento. Evolución do neno. Experiencias de hospitalización. Adolescencia. Dimensións, biolóxica, psicolóxica, social e espiritual. Aplicación aos cuidados de enfermaría. Edad adulta. Etapas e características da vida adulta. Dimensións, biolóxica, psicolóxica, social e espiritual. Aplicación aos cuidados de enfermaría. Personas Maiores, etapas e características. Dimensións, biolóxica, psicolóxica, social e espiritual. Aplicación aos cuidados de enfermaría.

Fases do desenvolvemento humano desde o punto de vista psicolóxico.

A persoa como unidade de relación. Consideracións psicolóxicas básicas. As relacións interpersoais. Valores e creencias. Formación das actitudes e procesos de cambio. A relación intrapersonal. O autocoidado como estratexia para o crecemento persoal. Técnicas para desenvolver os recursos persoais. A familia e formas familiares. Sistemas sociais de apoio. A familia como sistema. Life-events, crises e homeostasis familiar. Ciclos evolutivos e familia. A familia atípica. Outras estruturas dos roles parentais. Factores de risco e familias en crise. O/A enfermeiro/a nos grupos. Os grupos, técnicas grupais en enfermaría. O liderato e a capacidade de influir. O liderato en enfermaría. O equipo de enfermaría como grupo de traballo.

Manexo de problemas relacionados coa violencia de xénero.

Introducción e marco conceptual da violencia de xénero. Definición. Perfil do acosador-agresor. Perfil da vítima. Inicio do proceso. Descrición do proceso da violencia de xénero. Consecuencias para a vítima. Prevención e educación para a igualdade.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	8	22	30
Presentación	1	10	11
Debate	5	10	15
Lección maxistral	59	106	165
Exame de preguntas obxectivas	1	1	2
Exame de preguntas obxectivas	1	1	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo. Pódense levar a cabo de xeito individual ou en grupo.
Debate	Debate trala exposición do tema.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	En clase, en las tutorías o a través del correo
Presentación	En clase, en las tutorías o a través del correo
Lección maxistral	En clase, en las tutorías o a través del correo
Debate	En clase, en las tutorías o a través del correo
Probos	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	Tutorías e correo electrónico para prepara-lo exame
Exame de preguntas obxectivas	Tutorías e correo electrónico para prepara-lo exame

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Seminario	Abordanse contidos teóricos de maneira práctica e participativa. Por elo e fundamental a asistencia ao mesmo e realizar os exercicios individuais ou grupais durante a sesión de 2 horas. Faráse role-playing, ver vídeos didácticos, lectura de casos ou debates guiados. A nota de cada seminario será de 0-2 puntos.	5	B11 C10 D9 C12
Presentación	Exposición por parte do/a alumno/a ante o docente e un grupo de estudantes do traballo realizado	25	A2 A3 A4 D1 D2 D3

Debate	Debate trala presentación do tema na aula	10	A1 A2 A3 A4	B4 B7 B8 B9 B11 B17	C9 C10 C12 C14	D1 D2 D3 D4
Exame de preguntas obxectivas	Exame 1	30	A1 A2 A3 A4 A5	B4 B7 B8 B9 B11 B17	C9 C10 C12 C14 C50	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11
Exame de preguntas obxectivas	Exame 2	30	A1 A2 A3 A4 A5	B4 B7 B8 B9 B11 B17	C9 C10 C12 C14 C50	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación Continua: Para aproba-la asignatura é imprescindible a asistencia a clase/debate e a os seminarios, así como facer a presentación do tema elixido. A non participación nos seminarios, ou na presentación na clase, conleva a perda da nota que xeneran éstos. A nota de Debate só se alcanzará na súa plenitude si o-a alumno-a ten una boa participación. **IMPORTANTE:** Para que a nota dos seminarios, presentación na clase e debate/asistencia a clase sumen, e preciso obter nos exames (a suma deles), polo menos, 24 puntos netos. Polo tanto, si se obteñen nos exames, polo menos, 24 puntos netos, a nota final da asignatura será a suma dos mesmos máis a dos seminarios, presentación na clase e debate/asistencia.

Avaliación NON CONTINUA/GLOBAL: Se o alumnado decide elixir a modalidade de AVALIACIÓN GLOBAL deberá solicitalo explicitamente ao coordinador-a da asignatura, a través do formulario pertinente, no prazo dun mes a contar dende o primeiro día do comezo do curso. Realizará un EXAME ACCESORIO que, SUMADO ÓS EXAMES PRINCIPAIS, PONDERARÁN EN TOTAL O 100 %.

Alumnado matriculado por segunda o sucesivas veces: Aquel alumnado que no superara a asignatura no curso(s) anterior(es) poderá elixir entre dúas opcións: 1. Con avaliación continua. Neste caso a avaliación será igual que para o alumnado matriculado por primeira vez (Examen 1: 30%, Examen 2: 30%, Seminarios: 5%, Presentación 25% y Debate 10%). 2. Con avaliación NON CONTINUA/GLOBAL. Deberá solicitalo explicitamente, a través do formulario pertinente, no prazo dun mes a contar dende o primeiro día do comezo do curso. Realizará un EXAME ACCESORIO (40 preguntas tipo test o V/F) que, SUMADO OS EXAMES PRINCIPAIS, PONDERARÁN EN TOTAL UN 100 %, SIEMPRE Y CUANDO TEÑAN SUPERADOS OS SEMINARIOS NO (NOS) CURSO(S) ANTERIOR(ES).

SEGUNDA OPORTUNIDADE (EXAME DE XULLO): 1. CONTÍNUA: a avaliación do proceso de aprendizaxe farase en base a un exame, co mesmo formato que o da convocatoria que ten suspensa. Estará baseada nos mesmos porcentaxes que para a primeira convocatoria: seminario (5%), presentación (25%), exame 1 (30%), exame 2 (30%) y debate (10%). As calificacións dos seminarios/presentación/debate gárdanse ata a convocatoria de xullo, pero nunca poderán gardarse dun curso para outro. 2. NON CONTÍNUA: Igual que na convocatoria de decembro, e dicir, un EXAME ACCESORIO que, SUMADO ÓS EXAMES PRINCIPAIS, PONDERARÁN EN TOTAL O 100 %, SEMPRES E CANDO TEÑAN SUPERADOS OS SEMINARIOS NO CURSO(S) ANTERIOR(ES).

Perseguirase o plaxio nos traballos e o uso non xustificado de programas de intelixencia artificial.

Máis información de como se leva a cabo a cualificación da materia, do contido dos exames, dos tipos de preguntas e da súa ponderación pódese atopar na plataforma MOOVI.

A información relativa á data do exame, hora e lugar se atopa na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Lilienfeld, S. y Lynn, S., **PSICOLOGÍA, una introdución**, 2011,

Díaz Méndez, Dario, **Psicología para Enfermería**, Elsevier, 2022

Bibliografía Complementaria

Morrison, V. y Bennett, P., **Psicología de la Salud**, 2008,

Pinel, John P. J., **Biopsicología**, Pearson,

Llor, B. y otros, **Ciencias Psicosociales Aplicadas a la Salud**, 1995,

Chalifour, J., **La relación de ayuda en cuidados de Enfermería**, 1994,

Cibanal, Juan, **Interrelación del profesional de Enfermería con el paciente**, 1991,

Amigo Vázquez, I y otros, **Manual de Psicología de la Salud**, 2003,

Fromm, Erich, **El arte de amar**, 2004,

Huxley, Aldous, **Un mundo feliz**, bolsillo,

Damasio, Antonio, **El error de Descartes**, Destino,

Frankl, Viktor E, **El hombre en busca de sentido**, Herder,

Slater, Lauren, **Cuervos entre locos**, Alba editorial,

Ressler, Robert K, **Dentro del monstruo**, Alba editorial,

Kubler-Ross, Elisabeth, **La rueda de la vida**, Zeta bolsillo,

Wiseman, Richard, **Rarología**, Temas de Hoy,

Sacks, Oliver, **Los ojos de la mente**, Anagrama,

Gigerenzer, Gerd, **Decisiones intuitivas**, Ariel,

Luca de Tena, T, **Los renglones torcidos de Dios**, Planeta,

Watzlawick, P., **El arte de amargarse la vida**, Herder,

Watzlawick, P., **Lo malo de lo bueno**, Herder,

Porter, R., **Breve historia de la locura**, Turner,

Rubia, F. J., **El cerebro espiritual**, Fragmenta,

Colegio oficial de Psicólogos, www.cop.es,

psicodoc.copmadrid.org/psicodoc.htm,

www.psiquiatria.com/,

[\(http://peliculassobrepsicologia.blogspot.com.es/](http://peliculassobrepsicologia.blogspot.com.es/),

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Enfermería en salud mental/V52G140V01305

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Enfermería comunitaria I/V52G140V01104

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Bioquímica: Bioquímica				
Materia	Bioquímica: Bioquímica			
Código	V52G140V01103			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Diz Chaves, Yolanda María			
Profesorado	Diz Chaves, Yolanda María			
Correo-e	yolandadiz@uvigo.es			
Web	http://www.uvigo.es			
Descrición xeral	A Bioquímica é unha materia de formación básica no grao en Enfermería, cuxo obxectivo principal é proporcionar unha visión xeral da estrutura e función das biomoléculas no corpo humano, así como o estudo do metabolismo humano e a súa regulación.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
C1	Coñecer e identificar a estrutura e función do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D7	Razoamento crítico
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia			
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Saber as propiedades estruturais e funcionais das biomoléculas e o seu metabolismo con vistas a o exercicio da enfermaría.	A1	C1	D1
	A2		D2
	A3		D3
	A4		D4
	A5		D7
Saber distinguir o proceso de xeración, almacenamento e utilización da enerxía metabólica.			D9
	A1	C1	D1
	A2		D2
	A3		D3
	A4		D4
	A5		D7
			D9
			D11

Ser capaz de distinguir os sistemas moleculares e os procesos implicados no almacenamento, replicación e expresión da información xenética.	A1 A2 A3 A4 A5	C1	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11
Saber comprender os cambios moleculares asociados a distintas situacións fisiolóxicas e patolóxicas	A1 A2 A3 A4 A5	C1	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11

Contidos

Tema	
SECCIÓN I. INTRODUCCIÓN Á BIOQUÍMICA	Definición e obxectivos de Bioquímica e Bioloxía Molecular. Desenvolvemento Histórico e perspectiva actual. Relación da Bioquímica con outras ciencias
TEMA 1. DEFINICIÓN DE BIOQUÍMICA E BIOLOXÍA MOLECULAR.	
TEMA 2. BIOELEMENTOS e BIOMOLÉCULAS	Elementos primarios, secundarios e oligoelementos. A auga: estrutura molecular e propiedades como disolvente. Produto iónico da auga: concepto de pH. Ácidos e bases en disolución. Ecuación de Henderson-Hasselbach. Amortiguadores: importancia biolóxica
SECCIÓN II. BIOQUÍMICA ESTRUCTURAL	Estrutura e clasificación de aminoácidos. .Estereoquímica dos aminoácidos .Propiedades acido-base dos aminoácidos. Derivados de interese biolóxico. Enlace Peptídico.
TEMA 3. AMINOÁCIDOS E PÉPTIDOS	
TEMA 4. PROTEÍNAS	Clasificación das proteínas. Estrutura Primaria. Estrutura Secundaria: hélice alfa; e folla encartada beta;. Estructuras supersecundarias. Estrutura terciaria e cuaternaria. Desnaturalización de proteínas. Proteínas de importancia biolóxica
TEMA 5. CARBOHIDRATOS	
TEMA 6. LÍPIDOS	
TEMA 7. ÁCIDOS NUCLEICOS.	
TEMA 8. VITAMINAS E HORMONAS	
TEMA 9. INTRODUCCIÓN ÁS ENZIMAS.	Características xerais, nomenclatura e clasificación dos carbohidratos. Actividade óptica e isomerías. Estructuras cíclicas. Conformacións espaciais. Osas de interese biolóxico e derivado. Enlace glicosídico. Oligósidos e poliósidos de interese biolóxico. Heterósidos
TEMA 10. CINÉTICA ENZIMÁTICA	Propiedades e importancia biolóxica dos lípidos. Clasificación xeral. Ácidos grasos. Lípidos simples: triacilglicerolos. Lípidos complexos: fosfoacilglicerolos e esfingolípidos. Derivados isoprenoides. Colesterol e derivados. Derivados do ácido araquidónico
	Composición de nucleósidos e nucleótidos. Nucleótidos de importancia biolóxica. Oligonucleótidos e polinucleótidos. Ácido desoxirribonucleico. Ácidos ribonucleicos
	Vitaminas hidrosolubles. Coenzimas. Vitaminas liposolubles. Estrutura química das hormonas.Clasificación das hormonas
	Concepto de enzima. Clasificación. Cofactores. Centro activo. Formas moleculares. Complexos multienzimáticos. Enzimas multifuncionais. Medida de actividade enzimática
	Velocidade e orde dunha reacción. Catálisis encimática. Factores que afectan á *catálisis encimática. Cinética de reaccións cun substrato. Ecuación de Michaelis-Menten. Cinética de reaccións con máis substrato. Modulación da actividade encimática. Alosterismo

SECCIÓN III. METABOLISMO ENERXÉTICO

TEMA 11. INTRODUCCIÓN AO METABOLISMO

TEMA 12. MITOCONDRIAS E MEMBRANAS BIOLÓXICAS

TEMA 13. METABOLISMO DOS HIDRATOS DE CARBONO

TEMA 14. VIAS CENTRAIS DO METABOLISMO INTERMEDIARIO

TEMA 15. METABOLISMO DOS LÍPIDOS

TEMA 16. METABOLISMO DOS AMINOÁCIDOS E DAS PROTEÍNAS

TEMA 17: METABOLISMO DOS NUCLEÓTIDOS

Vías Metabólicas. Fontes de enerxía biolóxica. Ciclos do carbono e do osíxeno. Regulación do metabolismo. Termodinámica dos procesos metabólicos. Variación de enerxía libre nas reaccións de osíxeno-redución. Reaccións metabólicas axustadas. Compostos de elevada enerxía de hidrólisis. O ATP como moeda enerxética

Propiedades e función das mitocondrias. Transporte a través de membrana.

Dixestión dos glúcidos. Glucólise. Interconversión glucídica de fructosa, galactosa e manosa. Fermentacións. Ruta das pentosas fosfato. Gluconeoxénese. Regulación do metabolismo da glicosa. Metabolismo do glucóxeno e a súa regulación

Formación de Acetil CoA: complexo piruvato quinasa. Ciclo do ácido cítrico. Reaccións anapleróticas. Lanzadeiras. Cadea respiratoria transportadora de electróns. Fosforilación oxidativa

Dixestión e absorción intestinal dos lípidos. oxidación dos ácidos grasos. Cetoxénese. Biosíntese dos ácidos grasos. Biosíntese dos triacilglicerolos e fosfoacilglicerolos. Metabolismo do colesterol. Metabolismo das lipoproteínas

Proteólise. Catabolismo dos aminoácidos: transaminación, desaminación oxidativa e descarboxilación. Excreción do ion amonio.

Ciclo da urea. Degradación do esqueleto carbonado de aminoácidos.

*Asimilación biolóxica do nitróxeno. Biosíntese de *aminoácidos

Degradación dos ácidos nucleicos. Metabolismo dos nucleótidos de purina. Metabolismo dos nucleótidos de pirimidina. Rutas de novo e de recuperación

SECCIÓN IV. INFORMACIÓN XENÉTICA

TEMA 18. TRANSMISIÓN DA INFORMACIÓN XENÉTICA

TEMA 19. EXPRESIÓN DA INFORMACIÓN XENÉTICA

Biosíntese de DNA: replicación. Reparación do DNA. Biosíntese do mRNA: transcrición. Regulación da transcrición. Modificacións postranscripcionais

Código xenético. Biosíntese de proteínas. Regulación da tradución. Modificacións postraduccionalis

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	42	82	124
Seminario	8	16	24
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Descrición: Clases expositivas con explicacións dos conceptos teóricos. Propósito: Transmitir os contidos da materia motivando ao alumnado á reflexión, facilitándolle o descubrimento das relacións entre diversos conceptos e formarlle unha mentalidade crítica.
Seminario	Contextualización das alteracións bioquímicas na patoloxía. Aplicando coñecementos bioquímicos en enfermaría Unha vez elixido o tema, este asignarase a un ou dous alumnos. Tras a preparación, o tema é presentado polo alumno encargado, ante un número reducido de compañeiros e o profesor, xunto cos que se discutirán as dúbidas e opinións sobre o tema exposto.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Atenderase ao alumno ás preguntas e dúbidas expostas durante a realización dos seminarios preferiblemente por medios telemáticos ,baixo a modalidade de cita previa. Por correo electrónico: yolandadiz@uvigo.es. Por videoconferencia no despacho virtual: E. U. de Enfermaría (Meixoeiro) (E. U. de Enfermaría (Meixoeiro) - ou través da plataforma de teledocencia MOOVI

Lección maxistral Atenderase ao alumno ás preguntas e dúbidas expostas durante o desenvolvemento da materia preferiblemente por medios telemáticos ,baixo a modalidade de cita previa. Por correo electrónico: yolandadiz@uvigo.es. Por videoconferencia no despacho virtual: E. U. de Enfermaría (Meixoeiro) (E. U. de Enfermaría (Meixoeiro) - ou través da plataforma de teledocencia MOOVI

Avaliación					
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Seminario	Durante os seminarios trátanse casos de bioquímica clínica. O traballo realizado nos mesmos avaliarase a partir do informe entregado e da exposición oral realizada que será pública. A porcentaxe sobre a calificación final será dun 20%. Na exposición oral teránse en conta as habilidades de comunicación do alumnado mediante linguaxe verbal (uso adecuado do vocabulario, fluidez verbal, entonación, etc.) e non verbal (dinamismo corporal, movementos das mans, mirada, etc), a calidade da presentación utilizada (contidos, redacción, presentación, etc.) e a capacidade de reacción ás preguntas realizadas tras a exposición, no caso de habelas.	20	A1 A2 A3 A4 A5	C1	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11
	É imprescindible obter unha nota mínima dun 5,0 sobre 10 para poder ponderar co resto de apartados.				
Exame de preguntas obxectivas	Exame 1: Parcial 1. É imprescindible obter unha nota mínima dun 4,25 para poder ser compensado co segundo parcial. O aprobado é 5 sobre 10.	40	A1 A2 A3 A4 A5	C1	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11
Exame de preguntas obxectivas	Exame 2: Poder ser Parcial 2, para o alumnado que se presentou o parcial 1. Poden ser o parcial 1 e o Parcial 2 xuntos.	40	A1 A2 A3 A4 A5	C1	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11
	É imprescindible obter unha nota mínima dun 5,0 sobre 10 para poder ter en conta o apartado de seminario.				

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación da aprendizaxe da lección maxistral realizarase mediante dous exames parciais, que poderán facerse de forma separada (un a metade do temario e outro ó finalizar) ou os dous xuntos (ó finalizar a materia) na data indicada pola Escola. Os exames poderán ter preguntas curtas ou incluír preguntas tipo test (predominante). Un parcial poderá ser compensado co outro a partir da nota mínima de 4,25. De non superares o parcial, toda a materia será examinada na convocatoria de xullo.

Tenderase en conta tanto a asistencia como a participación activa nas sesións teóricas e seminarios. A asistencia mínima será do 30% e as faltas deberán ser suxustificadas.

Evaluación NON CONTINUA/GLOBAL: Si o alumnado decide elixir a modalidade de EVALUACIÓN GLOBAL, deberá solicitalo explícitamente ao coordinador-a da asignatura, a través do formulario pertinente, no prazo dun mes a contar dende o primeiro día do comezo do curso. Realizará unha PROBA ACCESORIA que, SUMADA Ó EXAME PRINCIPAL, PONDERARÁN EN TOTAL O 100 %.

O sistema de cualificacións finais exprésase numericamente, de acordo ao disposto no art. 5 do Real Decreto 1125/2003, de 5 de setembro (BOE 18 de setembro), polo que se establece o Sistema Europeo de Créditos e o Sistema de Cualificación*puntuación ponderada dos diferentes aspectos (que deberán estar aprobados para poder ser ponderados) e actividades que integran o sistema de avaliación. Os criterios superados serán gardados até a seguinte convocatoria do mesmo curso, pero se perderán ao pasar ao curso seguinte.

Mais información de como leva a cabo a calificación da materia, do contido do exame, dos tipos de preguntas e da súa ponderación na plataforma MOOVI.

A información relativa á data do exame, hora e lugar atópase na seguinte dirección web:
<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/é/component/k2/item/116-indice-docencia>.

No exame da convocatoria de Xullo, manterase a nota obtida na realización dos traballos dos seminarios realizados durante

o curso. Do mesmo xeito que na convocatoria de Xaneiro, o exame será escrito, poderá incluír preguntas test (predominantemente) e/ou preguntas curtas. O exame celebrarase nas datas indicadas na páxina web da Escola de Enfermería do Meixoeiro.

Perseguirase o plaxio nos traballos e o uso inxustificado de programas de intelixencia artificial.

A actuación fraudulenta en calquera proba de avaliación implicará a cualificación de cero (suspense)

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Feduchi E., **Bioquímica esencial**, 2º, Editorial Panamericana, 2015

González Hernández A, **Principios de bioquímica clínica y patología molecular**, 2º, Editorial Elsevier Saunders., 2014

Herrera E., Ramos MP., Roca P., Viana M., **Bioquímica Básica.**, Editorial Elsevier Saunders., 2014

Bibliografía Complementaria

Baynes JW., Dominiczak MH., **Bioquímica Médica**, 4ª, Editorial Elsevier Saunders., 2015

RA Harvey, PC Champe, **bioquímica**, 3º, Lippincott's Illustrated Reviews, 2008

Alberts y otros, **Biología molecular de la célula**, 5º, Omega, 2010

Mathews, Christopher K., Van Holde K.E., Ahren Kevin G, **Bioquímica**, 3ª, Editorial Addison Wesley, 2002

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105

Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Enfermaría comunitaria I/V52G140V01104

Psicoloxía: Psicoloxía/V52G140V01102

Outros comentarios

A Bioquímica é unha materia de formación básica no Grao en Enfermaría, que ten como obxectivo principal proporcionar unha visión xeral da estrutura e función das biomoléculas no corpo humano, así coma o estudo do metabolismo humano e a súa regulación.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería comunitaria I				
Materia	Enfermería comunitaria I			
Código	V52G140V01104			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Chacón Docampo, Macarena			
Profesorado	Chacón Docampo, Macarena			
Correo-e	macachd@gmail.com			
Web	http://http://direceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición	O estudo desta materia permitirá identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas da contorna xeral			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
C23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do ámbito, para atender ás persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poboacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde
C27	Formar e informar, facilitar e apoiar a saúde e o benestar dos membros da comunidade, cuxas vidas están afectadas por problemas de saúde, risco sufrimento, enfermidade, incapacidade ou morte
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade

D10 Motivación pola calidade

D11 Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de manexar o concepto de saúde-enfermidade e de aplicar nocións de Demografía sanitaria.	A1	B1	C23	D1
	A2	B3	C24	D2
	A3	B8	C25	D3
	A4	B9	C26	D4
	A5	B10	C27	D5
		B11		D6
		B16		D7
		B17		D8
				D9
				D10
				D11
Ser capaz de aplicar o Metodo epidemioloxico e os Modelos causais	A1	B1	C23	D1
	A2	B3	C24	D2
	A3	B8	C25	D3
	A4	B9	C26	D4
	A5	B10	C27	D5
		B11		D6
		B16		D7
		B17		D8
				D9
				D10
				D11

Contidos

Tema	
TEMA1. CONCEPTO DE SAÚDE E ENFERMIDADE	1.1 Concepto ecolóxico. 1.2 Determinantes de saúde 1.3 Niveis de prevención 1.4 Saúde comunitaria 1.5 Enfermaría de saúde publica
TEMA 2. DEMOGRAFÍA SANITARIA	2.1 Concepto. 2.2 Demografía estática. 2.3 Movementos demográficos.
TEMA 3. SAÚDE AMBIENTAL E ECOLOGIA	3.1. Augas de consumo. 3.2. Augas residuais. 3.3. Residuos sólidos. 3.4. Contaminación ambiental.
TEMA 4. MICROBIOLOGÍA	4.1 Microbiología. 4.2 Desinfección. 4.3 Esterilización
TEMA 5.EPIDEMIOLOXIA	5.1 Marco conceptual e evolución historica 5.2 Método epidemiolóxico 5.3 Estudos epidemiolóxicos 5.3.1 Estudos descritivos. 5.3.2 Estudos de cohortes e caso-control. 5.3.4 Estudos experimentais: ensaio clínico. 5.3.5 Estudos de probas *diagnósticas. 5.4 Teoria da causalidade. Modelos causalS 5.5 Medidas de frecuencia de enfermidade: incidencia e prevalencia. 5.6. Medidas de efecto e medidas de impacto.

TEMA 6. EPIDEMIOLOGÍA DAS ENFERMEDADES TRANSMISIBLES

- 6.1 Bacterias
6.1.1 Morfoloxía, fisioloxía e clasificación.
6.1.2 Bacterias gram (+) e gram (-).
6.1.3 Micobacterias e outras bacterias.

6.2 Os virus
6.2.1 Morfoloxía, fisioloxía e clasificación.

6.3 Outros patóxenos
6.3.1 Parásitos.
6.3.2. Priones.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Eventos científicos	2	0	2
Seminario	8	14	22
Lección maxistral	40	84	124
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Eventos científicos	Conferencias, charlas, exposicións, mesas redondas, debates, etc., realizados por relatores de prestixio, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a realizar polo estudante.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	De forma personalizada ou mediante email
Eventos científicos	De forma personalizada ou mediante email
Seminario	De forma personalizada ou mediante email

Avaliación		Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
	Descrición					
Seminario	Asistencia e participación nas diferentes actividades que leven a cabo. Inclúen traballos realizados sobre as materias da materia, presentados ou non de forma oral.	30	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B3 B8 B9 B10 B11 B16 B17	C23 C24 C25 C26 C27	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Exame de preguntas obxectivas	Exame 2. Preguntas con 4 opcións resposta	35	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B3 B8 B9 B10 B11 B16 B17	C23 C24 C25 C26 C27	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

METODOLOXÍA:

As actividades docentes realizaranse a través de clases teóricas e seminarios específicos sobre técnicas demográficas ou epidemiolóxicas.

EXAMES:

AVALIACIÓN CONTINUA: A avaliación e conseguinte cualificación do alumno levarase a cabo mediante o sistema de avaliación global por curso, integrándose nesta avaliación a participación en clase, os traballos monográficos de os houber e as notas dos exames.

O exame farase por escrito e constará de preguntas obxectivas e preguntas cortas

Avaliación NON CONTÍNUA/GLOBAL. Se o alumnado decide elixir a modalidade de AVALIACIÓN GLOBAL deberá solicitalo explicitamente ao coordinador-a da asignatura, a través do formulario pertinente, no prazo dun mes a contar desde o primeiro día do comezo do curso. Realizará un EXAME ACCESORIO que, SUMADO ÓS EXAMES PRINCIPAIS, PONDERARÁN EN TOTAL O 100 %.

Debido á dificultade que supón ser equitativo para todos o alumnado na resolución das dúbidas formuladas nos exames, máxime cando o alumnado se reparten en varias aulas, non se responderán as cuestións formuladas durante os exames, senón despois dos mesmos, na revisión.

Na convocatoria de xullo farase un examen do mesmo tipo que o descrito previamente.

Perseguirase o plaxio nos traballos e o uso inxustificado de programas de intelixencia artificial.

Máis información de como leva a cabo a cualificación da materia, do contido do exame, dos tipos de preguntas e da súa ponderación na plataforma MOOVI.

A información relativa a data do examen, hora y lugar atopase na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Piedrola, **Medicina Preventiva y Salud Publica,**

Sanchez Moreno, **Enfermería comunitaria,**

Bibliografía Complementaria

pagina web INE y IGE,

Pagina web saude publica conselleria sanidade,

Navarro, **Salud Publica,**

Mandell, **Enfermedades infecciosas,**

de la Rosa, **Microbiología CC de la Salud,** 3ª Edición,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermería comunitaria II/V52G140V01206

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Psicoloxía: Psicoloxía/V52G140V01102

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioloxía: Fisioloxía				
Materia	Fisioloxía: Fisioloxía			
Código	V52G140V01105			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	González Oya, Jacinto Luis			
Profesorado	González Oya, Jacinto Luis			
Correo-e	jacinto.luis.gonzalez.oya@sergas.es			
Web	http://http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	A materia de Fisioloxía Humana baséase no estudo das funcións que rexen o noso organismo. O corpo está formado por células, estas á súa vez forman tecidos, os tecidos á súa vez forman órganos, estes forman aparellos e, á súa vez estes compoñen os sistemas que manteñen o corpo vivo. Será o estudo de cada un destes niveis, e a súa relación entre si, o que servirá de base á hora de estruturar a materia. Por iso, o obxectivo xeral que se lle solicita ao alumno é: Coñecer e identificar as funcións das principais estruturas que compoñen o corpo humano, así como a súa relación con estruturas afíns.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
C1	Coñecer e identificar a estrutura e función do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.
C9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos, as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D7	Razoamento crítico
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Ser capaz de comprender cal é a función normal dos distintos aparellos e sistemas do organismo normal	A1 C1 D1
	A2 D2
	A3 D3
	A4 D4
	A5 D7
	D9
	D11

Ser capaz de adquirir os coñecementos fundamentais sobre os mecanismos que regulan as funcións dos distintos órganos e sistemas

A1	C1	D1
A2	C9	D2
A3		D3
A4		D4
A5		D7
		D9
		D11

Contidos

Tema

1/ Introducción á fisioloxía.	Introduccion a fisioloxía
2/ Fisioloxía celular e histolóxica e sistema inmune.	FUNCÍONS DE MEMBRANA *PLASMÁTICA TIPOS DE TRANSPORTE DE MEMBRANA DIVISIÓN CELULAR
3/ Fisioloxía renal e líquidos corporais.	FUNCIÓN RENAL FILTRACIÓN *REABSORCIÓN *SECRECIÓN REGULACIÓN DO VOLUME *URINARIO FORMACIÓN DOS OURIÑOS
4/ Fisioloxía sanguínea e cardiovascular.	XENERALIDADES *HEMOSTASIA E *COAGULACIÓN GRUPOS SANGÜÍNEOS
5/ Fisioloxía respiratoria.	VENTILACIÓN PULMONAR VOLUMES E CAPACIDADES INTERCAMBIO *GASEOSO TRANSPORTE *GASEOSO REGULACIÓN DA RESPIRACIÓN ENVELLECIMENTO DO APARELLO RESPIRATORIO
6/ Fisioloxía dixestiva.	INXESTIÓN *SECRECIÓN PROPULSIÓN DIXESTIÓN ABSORCIÓN *DEFECACIÓN MECANISMOS REGULADORES DA *SECRECIÓN E DA DIXESTIÓN HORMONAS DIXESTIVAS ENVELLECIMENTO DO APARELLO DIXESTIVO
7/ Fisioloxía *endocrina.	XENERALIDADES HORMONAS: *SECRECIÓN E REGULACIÓN EN: *HIPOTÁLAMO *HIPÓFISIS *TIROIDES *PARATIROIDES *SUPRARRENALES *GÓNADAS PÁNCREAS *ENDOCRINO
8/ Fisioloxía do aparello locomotor.	FUNCÍONS DO ÓSO FUNCIONES DO MÚSCULO FUNCIONES ARTICULARES TIPOS DE MOVEMENTOS ARTICULARES *PROPIOCEPCIÓN
9/ *Neurofisioloxía.	*FISIOLOGIA DAS CÉLULAS DO SISTEMA NERVIOSO *FISIOLOGIA DO SISTEMA NERVIOSO CENTRAL *FISIOLOGIA DO SISTEMA NERVIOSO *PERIFÉRICO
10. Fisioloxía do aparello reproductor	Fisioloxía do Aparello Reprodutor Masculino Fisioloxía do Aparello Reprodutor Femenino
11. Fisioloxía dos órganos dos sentidos	GENERALIDADES VISTA OIDO OLFATO GUSTO TACTO

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	70	120	190

Seminario	8	23	31
Exame de preguntas obxectivas	1	1	2
Exame de preguntas obxectivas	1	1	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Sesións de clases expositivas con explicacións dos conceptos teóricos.
Seminario	Sesións con vídeos que mostran a fisioloxía cardiovascular. Sesións nas cales o alumno/a expón co seu grupo de traballo un tema en profundidade, suxeito a debate.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	En clase, en las tutorías o a través del correo.
Lección maxistral	En clase, en las tutorías o a través del correo.
Probos	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	Tutorías e correo electrónico para prepara-lo exame.
Exame de preguntas obxectivas	Tutorías e correo electrónico para prepara-lo exame.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Seminario	Avaliación continua en todos os seminarios.	20	A1 A2 A3 A4 A5	C1 C9	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11
Exame de preguntas obxectivasExamen 1		40	A1 A2 A3 A4 A5	C1 C9	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11
Exame de preguntas obxectivasExamen 2		40	A1 A2 A3 A4 A5	C1 C9	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación Continua: Examen 1: 40%, Examen 2: 40%. Seminarios: 20%. A non participación nos seminarios conlevará a perda da nota que xeneran éstos. **IMPORTANTE:** Para que a nota dos seminarios sume, e preciso obter nos exames (a suma deles), polo menos, 34 puntos netos. Polo tanto, si se obteñen nos exames, polo menos, 34 puntos netos, a nota final da asignatura será a suma dos mesmos máis a dos seminarios/traballos.

Avaliación NON CONTÍNUA/GLOBAL. Se o alumnado decide elixir a modalidade de AVALIACIÓN GLOBAL deberá solicitalo explicitamente ao coordinador da asignatura, a través do formulario pertinente, no prazo dun mes a contar desde o primeiro día do comezo do curso. Realizará un EXAME ACCESORIO que, SUMADO ÓS EXAMES PRINCIPAIS, PONDERARÁN EN TOTAL O 100 %.

Alumnado matriculado por segunda o sucesivas veces: Aquel alumnado que no superara a asignatura no curso(s) anterior(es) poderá elixir entre dúas opcións: 1. Con avaliación continúa. Neste caso a avaliación será igual que para o alumnado matriculado por primeira vez (Examen 1: 40%, Examen 2: 40%, Seminarios: 20%). 2. Con avaliación NON CONTÍNUA/GLOBAL. Deberá solicitalo explicitamente, a través do formulario pertinente, no prazo dun mes a contar desde o primeiro día do comezo do curso. Realizará un EXAMEN ACCESORIO (20 preguntas tipo test o V/F) que, SUMADO OS EXAMES

PRINCIPAIS, PONDERARÁN EN TOTAL UN 100 %, SIEMPRE Y CUANDO SE TENGAN SUPERADOS LOS SEMINARIOS EN EL (LOS) CURSO(S) ANTERIOR(ES).

SEGUNDA OPORTUNIDADE (EXAMEN DE JULIO): 1. CONTÍNUA: a avaliación do proceso de aprendizaxe farase en base a un exame, co mesmo formato que o da convocatoria que ten suspensa. Estará baseada nos seguintes porcentaxes: Examen: 80%. Seminarios:20%. As calificacións dos seminarios gárdanse ata a convocatoria de xullo, pero nunca poderán gardarse dun curso para outro. 2. NON CONTÍNUA: Igual que na convocatoria de decembro, e dicir, un EXAME ACCESORIO que, SUMADO ÓS EXAMES PRINCIPAIS, PONDERARÁN EN TOTAL O 100 %, SEMPRE E CANDO TEÑAN SUPERADOS OS SEMINARIOS NO CURSO(S) ANTERIOR(ES).

Perseguirase o plaxio nos traballos e o uso inxustificable de programas de intelixencia artificial.

Máis información de como leva a cabo a cualificación da materia, do contido do exame, dos tipos de preguntas e da súa ponderación na plataforma MOOVI.

A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Tórtora G. J. y Derrickson, B., **Principios de anatomía y fisiología**, 15ª, Panamericana, 2018

Bibliografía Complementaria

Patton K. T., **Estructura y función del cuerpo humano**, 16ª, Elsevier, 2021

Stanfield, C. L., **Principios de fisiología**, 4ª, Pearson, 2011

Costanzo, L. E., **Fisiología**, 5ª, Elsevier, 2014

Mulroney, S. E., **Netter. Fundamentos de fisiología**, 2ª, Elsevier, 2016

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermería clínica I/V52G140V01204

Prácticas clínicas I/V52G140V01208

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Fundamentos de enfermmería/V52G140V01107

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Idioma moderno: Inglés técnico/V52G140V01108

Estatística: Estatística/V52G140V01106

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Estatística: Estatística				
Materia	Estatística: Estatística			
Código	V52G140V01106			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Vilán Crespo, Luís			
Profesorado	Vilán Crespo, Luís			
Correo-e	lvilan@edu.xunta.gal			
Web	http://https://secretaria.uvigo.gal/docnet-nuevo/guia_docent/?centre=352			
Descrición xeral	A Estatística xoga un papel fundamental no desenvolvemento da Ciencia, sendo un dos alicerces do método científico nas súas fases empírica e interpretativa. A variada natureza da investigación nas Ciencias da Saúde fai que a aplicación do método científico e as técnicas estatísticas resulten imprescindibles neste campo. Os profesionais sanitarios, e en particular o persoal de enfermaría, manexan habitualmente unha gran cantidade de datos (medicións de laboratorio, *antropométricas, informes sobre pacientes, ensaios clínicos, etc.) que requiren un tratamento apropiado para que resulten realmente informativos e de utilidade. Neste escenario, os métodos estatísticos permiten resumir, analizar e avaliar esta información facilitando e apoiando científicamente a toma de decisións.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D7	Razoamento crítico
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber identificar, expor e resolver un problema estatístico. Coñecer os fundamentos da bioestadística e as medidas utilizadas para describir, resumir, comparar e estimar os resultados.	A1	B6		D2
	A3	B16		D3
	A4			D4
	A5			D9
				D11
Ser capaz de adquirir elementos de xuízo crítico para utilízalos na resolución de problemas e toma de decisións nas Ciencias da Saúde	A2	B6	C8	D1
	A4	B16		D4
				D7
Ser capaz de aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados da saúde (TIC)	A1	B16	C8	D2
				D3

Contidos

Tema	
Introducción aos métodos estatísticos en ciencias da saúde	Introducción á estatística Estatística descritiva Inferencia estatística Poboación e mostra
Tipos de variables e codificación	Variables cuantitativas: discretas e continuas Variables cualitativas: Dicotómicas, politómicas e ordinais
Análise descriptivo dun conxunto de datos. Series estadísticas de dos caracteres. Regresión e correlación lineal.	Frecuencias e proporcións. Moda, media, mediana, Ntiles, valores mínimo e máximo, varianza e desviación estándar.
Nocións básicas de probabilidade. Modelos de distribucións	Distribución Normal Intervalos de confianza Coeficientes da curva de distribución
Variables aleatorias. Caso discreto e continuo. Introducción as técnicas de inferencia estadística. Planteando problemas de estimación puntual e estimación de rexións de confianza. Contrastes de hipótesis estadísticas.	Formulación de hipótese. Datos relacionados e independentes. Análise estatística bivariada: Chi cadrada, Proba exacta de Fisher, t de student, U de Mann Whitney, Anova, Kruskal Wallis, correlación lineal, T de student para mostrás relacionadas, Wilcoxon, Anova de medidas repetidas, Friedman, McNemar, Q de Cochran.
Estimación de risco	Odds ratio e risco relativo
Fundamentos das tecnoloxías da información e da comunicación en ciencias da saúde	Redes de computación Tecnoloxías para o tratamento da información As tecnoloxías da información e da comunicación en ciencias da saúde Seguridade e privacidade da información en ciencias da saúde. Manexo de datos clínicos.
Uso e manexo das tecnoloxías para o tratamento da información.	As ferramentas informáticas de maior difusión. As solucións das aplicacións baseadas na web. Natureza da información electrónica. Rexistro, organización, tratamento e intercambio de datos empregando solucións baseadas no computador. Elaborar, publicar e compartir documentos mediante ferramentas On-line dispoñibles na Internet. Seguridade e privacidade da información en Ciencias da Saúde. Manexo de datos clínicos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Lección maxistral	32	40	72
Estudo de casos	5	5	10
Resolución de problemas de forma autónoma	0	25	25
Seminario	8	8	16
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	2	17	19
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Práctica de laboratorio	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado e a presentar a materia.
Lección maxistral	Exposición dos contidos da materia polo docente.
Estudo de casos	Exposición dos contidos da materia polo docente.
Resolución de problemas de forma autónoma	Descrición: prácticas autónomas. Aplicar a realización de actividades prácticas variadas relacionadas cos contidos da materia. Exercicios prácticos a través do TIC. Simulacións a través do TIC. Traballo autónomo do alumnado Obxectivo: adquirir as destrezas, coñecementos, aptitudes e actitudes recollidos nos contidos da materia mediante a interacción cos sistemas e recursos informáticos dispoñibles. Utilizar programas e recursos informáticos tanto do ámbito profesional como xenéricos.
Seminario	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvo de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	Descrición: prácticas autónomas. Aplicar a realización de actividades prácticas variadas relacionadas cos contidos da materia. Exercicios prácticos a través do TIC. Simulacións a través do TIC. Traballo autónomo do alumnado Obxectivo: adquirir as destrezas, coñecementos, aptitudes e actitudes recollidos nos contidos da materia mediante a interacción cos sistemas e recursos informáticos dispoñibles. Utilizar programas e recursos informáticos tanto do ámbito profesional como xenéricos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	Durante todo o curso estará aberto un foro na plataforma Moovi para que o alumnado poida consultar calquera dúbida relacionada coas prácticas da materia. Dentro da plataforma Moovi está dispoñible o enderezo electrónico do profesorado para calquera dúbida.
Seminario	Durante os seminarios, nos que o grupo dividírase en catro subgrupos de non máis de 15 alumnos préstase unha atención personalizada do alumnado e da súa evolución.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Resolución de problemas de forma autónoma	Realizar todas as tarefas autónomas propostas, presentándoas no tempo e forma establecidos. Cada unha será cualificada cunha nota mínima de 0 e unha máxima de 10. Posteriormente, estas notas serán sumadas e ponderadas ao 25% da avaliación total. Tamén, inclúese a asistencia e a participación nas actividades presenciais mostrando actitude positiva en todo momento.	25	A1 B6 C8 D1 A2 B16 D2 A3 D3 A4 D4 A5 D7 D9
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	Realizar todas as prácticas guiadas propostas, presentándoas no tempo e forma establecidos e estar cualificadas, todas elas, como aptas. Asistir e participar nas actividades presenciais mostrando actitude positiva en todo momento.	17	A1 B6 C8 D1 A2 B16 D2 A3 D3 A4 D4 A5 D7 D9 D11
Exame de preguntas obxectivas	Proba que inclúe preguntas pechadas de resposta alternativa, combinadas con preguntas de resposta "verdadero ou falso", todas relacionadas cos contidos da materia. O alumnado debe seleccionar unha resposta de entre un número limitado de posibilidades. É obrigatorio que as e os estudantes presenten esta práctica para poder aprobar o curso.	33	A1 B6 D1 A2 D2 A5 D4 D7 D9 D11
Práctica de laboratorio	Proba que inclúe actividades, problemas ou casos a resolver similares aos expostos nas tarefas e nos exemplos expostos durante o curso. O alumnado debe responder á actividade proposta, plasmando de maneira práctica os coñecementos adquiridos da materia. A superación desta proba poderá compensar a cualificación insuficiente da avaliación continua das actividades de carácter práctico. É obrigatorio que as e os estudantes presenten esta práctica para poder aprobar o curso.	25	A1 B6 C8 D1 A2 B16 D2 A3 D3 A4 D4 A5 D7 D9 D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

FORMATO DAS PROBAS

- Exame de preguntas obxectivas: Inclúe preguntas pechadas de resposta alternativa. O alumnado debe seleccionar unha resposta de entre un número limitado de posibilidades, ou contestar si a afirmación que se indica é "verdadeira" ou "falsa", neste tipo de preguntas tres respostas equivocadas poden restar o valor dunha acertada.

- Tarefas e práctica de laboratorio: Estarán conformadas por actividades, problemas ou casos a resolver semellantes aos presentados nas clases ao longo do curso. O alumnado debe responder á actividade proposta, plasmando de maneira práctica os coñecementos adquiridos sobre a materia.

ASISTENCIA Y EVALUACIÓN NO CONTINUA GLOBAL

O alumnado que non asista ás clases e non complete a avaliación continua, terá dereito a presentar a práctica de laboratorio e os exames de xuño e xullo, para aprobar a asignatura deberán ter unha nota de 6 ou superior, tanto no examen de preguntas obxectivas como na práctica de laboratorio.

Se o/a alumno/a decide elixir a modalidade **avaliación global**, deberá solicitarlo explícitamente ao coordinador-a da asignatura, a través do formulario pertinente, no prazo dun mes a contar desde o primeiro día do comezo do curso. Esta

persoa, realizará a práctica de laboratorio e o exame final que, en conxunto, ponderarán o 100% da avaliación.

EVALUACIÓN DE XULLO O procedemento de avaliación na convocatoria de Xullo será o mesmo que o da convocatoria de xuño. O alumnado que teña completadas as actividades de avaliación continuada durante as clases teórico-prácticas manterá esta nota na convocatoria de Xullo.

DATAS DOS EXAMES DO CURSO 2023-2024

A información relativa á data do exame, hora e lugar, atópase na seguinte ligazón:

<http://213.60.254.231/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia#CAL>

Perseguirase o plaxio nos traballos e o uso inxustificado de programas de intelixencia artificial.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Miguel A. Martínez-González, **Bioestadística Amigable**, 4ª, Elsevier Health Sciences, 2020

Francisca Ríos Díaz y Julia Warnberg, **Bioestadística**, 2ª, Paraninfo, 2014

Bibliografía Complementaria

J. Sentís, H. Pardell; E. Cobo; J. Canela, **Bioestadística**, 3ª, Elsevier Masson, 2003

Argimon Pallas, José María y Jiménez Villa, Josep, **Métodos de investigación clínica y epidemiológica**, 2ª, Elsevier España, 2004

Gail F. Dawson, MD, MS, Faaep, **Interpretación fácil de la Bioestadística**, 3ª, Elsevier Saunders, 2009

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Traballo de Fin de Grao/V52G140V01407

Metodoloxía da investigación/V52G140V01401

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Idioma moderno: Inglés técnico/V52G140V01108

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Enfermaría comunitaria I/V52G140V01104

Outros comentarios

Para esta materia é de carácter obrigatorio que o alumnado conte co seguinte material:

-Computador portátil

-Programa PSPP instalado no computador portátil. Pode descargarse da seguinte ligazón: <https://www.gnu.org/software/pspp/get.html>

-Microsoft office ou libre office instalado no computador portátil.

-Adobe Acrobat Reader instalado no portátil. Pode descargarse da seguinte ligazón:

<https://get.adobe.com/é/reader/?promoid=51TC8TXB>

DATOS IDENTIFICATIVOS**Fundamentos de enfermaría**

Materia	Fundamentos de enfermaría			
Código	V52G140V01107			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Ourense)			
Coordinador/a	González Tubío, Concepción			
Profesorado	González Tubío, Concepción			
Correo-e	conchatubio@hotmail.com			
Web	http://www.uvigo.es			
Descrición xeral	O profesional de enfermaría deberá saber identificar, integrar, e relacionar o concepto de saúde e os coidados dende una perspectiva histórica, para comprender a evolución dos coidados de enfermaría. Comprender, dende unha perspectiva ontolóxica e epistemolóxica, a evolución dos conceptos centrais que configuran a disciplina enfermera, así como os modelos teóricos máis relevantes, aplicando a metodoloxía científica no proceso do coidar, desenvolvendo os planes de coidados correspondentes. Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o bienestar, calidade e seguridade das persoas atendidas. Iniciar ao alumnado na metodoloxía do Proceso de Atención de Enfermaría (PAE) e nas taxonomías enfermeiras que na actualidade están a utilizar. E fomentar ao alumnado un espírito crítico e de integración para o traballo en equipo.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
C15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría
C16	Comprender dende unha perspectiva ontolóxica e epistemolóxica, a evolución dos conceptos centrais que configuran a disciplina de enfermaría, así como os modelos teóricos máis relevantes, aplicando a metodoloxía científica no proceso de cuidar,desarrollando os plans de coidados correspondentes
C17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas
C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación

D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D7	Razoamento crítico
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber as teorías e modelos da enfermaría	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2	C16	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11
Ser capaz de aplicar a metodoloxía científica no proceso de coidar.	A1 A2 A3 A4 A5	B2 B5 B6 B8 B14 B15 B17	C15 C17 C18	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11

Contidos

Tema	
MÓDULO I: Coidados dende unha perspectiva histórica.	Tema 1: Historia da enfermaría. Tema 2: Os coidados enfermeiros a través dos tempos. Nacemento da enfermaría profesional.
MODULO II: Conceptos que configuran a disciplina enfermeira. Teorías e modelos de enfermaría.	Tema 1: Enfermaría profesional. Función da profesión de enfermeira. Tema 2: Modelos e teorías en enfermaría. Elementos fundamentais da disciplina enfermeira: persona, entorno, saúde, enfermaría. Tema 3: Modelos e coidados de enfermaría máis representativos. Tema 4: Modelo de necesidades de Virginia Henderson.
MÓDULO III: Aplicación da metodoloxía científica no proceso do coidar. Desenvolvemento dos planes de coidados correspondentes. O proceso enfermeiro para proporcionar benestar, confort, seguridade ás persoas atendidas. Patrones funcionais de saúde.	Tema 1: Proceso de Atención de Enfermaría. Metodoloxía científica e razoamento clínico Tema 2: Etapas do PAE (Proceso de Atención de Enfermaría) 2.1. Etapa de Valoración 2.2. Diagnósticos enfermeiros. Taxonomía NANDA 2.3. Planificación. Taxonomía NOC. Taxonomía NIC 2.4. Execución do plan de cuidados 2.5. Evaluación
MÓDULO IV: Principios que sustentan os coidados básicos. Técnicas e procedementos que configuran os coidados básicos.	Tema 1: La unidad del paciente Tema 2: Tipos de cama hospitalaria Tema 3: Constantes vitales Tema 4: Administración de medicación Tema 5: Necesidades humanas y cuidados básicos, Respiración Tema 6: Necesidades humanas y cuidados básicos, Alimentación Tema 7: Necesidades humanas y cuidados básicos, Hidratación Tema 8: Necesidades humanas y cuidados básicos Eliminación Urinaria Tema 9: Necesidades humanas y cuidados básicos, Eliminación Intestinal Tema 10: Necesidades humanas y cuidados básicos, Movilidad/Actividad Tema 11: Necesidades humanas y cuidados básicos, Descanso y Sueño Tema 12: Necesidades humanas y cuidados básicos, Termorregulación Tema 13: Necesidades humanas y cuidados básicos, Higiene Tema 14: Necesidades humanas y cuidados básicos, Comunicación

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	8	39	47
Lección maxistral	70	104	174
Exame de preguntas obxectivas	1	1	2
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	1	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Seminario	Seminario Traballo en profundidade sobre un tema. Ampliación e relación dos contidos tratados nas sesións maxistrais coa adquisición doutras competencias académico-profesionais.
Lección maxistral	Lección maxistral Clases expositivas sobre contidos teóricos básicos. Directrices para realizar exercicios ou traballos que han de realizar os estudantes de forma colectiva.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Na clase, nas tutorías ou a través do correo
Seminario	Na clase, nas tutorías ou a través do correo
Probas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	Titorías e correo electrónico para prepara lo examen
Exame de preguntas de desenvolvemento	Titorías e correo electrónico para prepara lo examen

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Seminario	Seminarios: valor máximo de 2 puntos, valor na nota final do 20%. No desenvolvemento dos seminarios o profesor explicará e propondrá un Caso Clínico para que o alumnado o resolva en grupos de 2 persoas, entregárase na data que o solicite o profesor. Serán avaliados: -A estrutura, calidade dos contidos, partes do PAE, diagnósticos de enfermaría, bibliografía utilizada e presentación do caso clínico proposto polo profesor. -Sanción con -0,2 por non poñer os principais diagnósticos de enfermaría (diagnósticos que figuran no escrito do caso clínico). -Dar diagnósticos aos maiores con sentido, puntúan positivo. -Penalización con -0,2 se os diagnósticos máis antigos non teñen sentido. -Sanción con -0,2 no caso de que falte algún dos apartados do PAE. A copia total ou parcial do contido dos Casos Clínicos, xa sexa de Internet ou de compañeiros, suporá a perda da nota que xeran e será penalizada negativamente. A asistencia aos seminarios é OBRIGATORIA. -0,2 penalizarase por cada falta de asistencia a seminarios. Valorarase o cumprimento dos horarios, a asistencia, a participación activa, os coñecementos, as actitudes e aptitudes do alumnado.	20	A1 B1	C15 D1		
			A2 B2	C16 D2		
			A3 B5	C17 D3		
			A4 B6	C18 D4		
			A5 B8	D7		
			B14	D9		
			B15	D11		
			B17			
Exame de preguntas obxectivas	Preguntas tipo test 40% da nota final: o exame consta dunha proba de X preguntas de resposta única (A, B, C ou D). Tres preguntas incorrectas anulan unha correcta (cada pregunta incorrecta -0,33). As respostas en branco non puntúan. A resposta que consideres correcta no modelo marcarase cunha X nun bolígrafo azul, non se valorarán o resto de anotacións. Valor máximo de 4 puntos. Para aprobar a materia é necesario ter superado a metade da nota das preguntas da proba (2 puntos sobre 4) e a metade da nota xerada polas preguntas curtas (2 puntos sobre 4), un 4 sobre 8 no exame teórico completo. Para aprobar a materia será necesario superar o exame teórico para poder sumar a nota correspondente aos seminarios. Á puntuación obtida no exame teórico sumarase a puntuación correspondente ao Caso Clínico e Seminarios, sendo necesario obter un 5 sobre 10 (Exame + Seminarios) para superar a materia. □Para os casos de realización fraudulenta de exercicios ou probas de avaliación, suporá unha cualificación de 0 (suspense). No caso de detectar comportamentos fraudulentos durante unha proba presencial, o alumno, logo de ser identificado polo profesorado, deberá abandonar inmediatamente a proba. O profesorado deberá presentar un informe da incidencia ao órgano de dirección do centro"	40	A1 B1	C15 D1		
			A2 B2	C16 D2		
			A3 B5	C17 D3		
			A4 B6	C18 D4		
			A5 B8	D7		
			B14	D9		
			B15	D11		
			B17			

Exame de preguntas de desenvolvemento	Preguntas curtas 40% da nota final: o exame consta dunha serie de preguntas curtas. Lerás o que se che pida en cada caso e quedarás no espazo previsto para responder a esa pregunta. Corrixirase o que hai no oco estimado para cada pregunta, non se valorarán o resto de anotacións. Valor máximo de 4 puntos. Para aprobar a materia é necesario ter superado a metade da nota das preguntas da proba (2 puntos sobre 4) e a metade da nota xerada polas preguntas curtas (2 puntos sobre 4), un 4 sobre 8 no exame teórico completo. Para aprobar a materia será necesario superar o exame teórico para poder sumar a nota correspondente aos seminarios. Á puntuación obtida no exame teórico sumárase a puntuación correspondente ao Caso Clínico e Seminarios, sendo necesario obter un 5 sobre 10 (Exame + Seminarios) para superar a materia. □ Para os casos de realización fraudulenta de exercicios ou probas de avaliación, suporá unha cualificación de 0 (suspenso). No caso de detectar comportamentos fraudulentos durante unha proba presencial, o alumno, logo de ser identificado polo profesorado, deberá abandonar inmediatamente a proba. O profesorado deberá presentar un informe da incidencia ao órgano de dirección do centro□.	40	A1 B1 C15 D1 A2 B2 C16 D2 A3 B5 C17 D3 A4 B6 C18 D4 A5 B8 D7 B14 D9 B15 D11 B17

Outros comentarios sobre a Avaliación

AVALIACIÓN GLOBAL:

Para o alumnado que solicite oficialmente a Avaliación Global, realizarase un exame teórico-práctico cuxa avaliación será do 100% na nota final, na data oficial do exame dese curso académico. Para aprobar a materia, o alumnado deberá obter unha nota mínima de 5 sobre 10 no exame teórico-práctico (Aprobación de cada parte do exame por separado, Preguntas Test e Preguntas Curtas).

Se o alumnado decide elixir a modalidade de AVALIACIÓN GLOBAL deberá solicitalo explicitamente ao coordinador-a da asignatura, a través do formulario pertinente no prazo indicado.

Para os casos de realización fraudulenta de exercicios ou probas de avaliación, suporá unha cualificación de 0 (suspenso). No caso de detectar comportamentos fraudulentos durante unha proba presencial, o alumno, logo de ser identificado polo profesorado, deberá abandonar inmediatamente a proba. O profesorado deberá presentar un informe da incidencia ao órgano de dirección do centro.

Consideracións xerais da avaliación:

1. A asistencia aos seminarios é OBRIGATORIA, en caso de ausencia por causa de forza maior, estará debidamente xustificada. A non asistencia aos seminarios dará lugar á perda da nota xerada polos mesmos.
2. Para aprobar a materia será necesario superar o exame teórico para poder sumar anota correspondente aos seminarios.
3. Valorarase a actitude do alumno, as achegas de interese, a participación, o traballo en equipo, o comportamento e o respecto cara ao profesor e aos demais compañeiros, así como o cumprimento dos horarios.
4. Cando o alumno non se presente á proba escrita final, considerarase non presentado.
5. Na proba de segunda oportunidade (exames de xullo) manterase a cualificación obtida nos seminarios.
6. Xustificación das faltas: para que unha falta se considere xustificada, deberá presentarse ao profesorado responsable da materia (no prazo máximo dunha semana desde o día da ausencia) documento que acredite debidamente a causa da falta. Cando a ausencia se deba a unha actividade programada (por exemplo, unha cita médica) o alumno deberá avisar á profesora responsable coa suficiente antelación para intentar suplir a ausencia mediante unha sesión alternativa (por exemplo, con outro grupo de seminario).
7. A información relativa á data, hora e lugar do exame pódese consultar na dirección web da Escola de Enfermaría do Meixoeiro.

A avaliación de JULIO estará baseada nas seguintes porcentaxes: Exame: 40% Preguntas tipo TEST, 40% Preguntas curtas. Seminarios: 20%

Perseguirase o plaxio nos traballos e o uso inxustificado de programas de intelixencia artificial.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- ALFARO-LEFEVRE, R., **Aplicación del Proceso de Enfermería**, 5ª, Elsevier, 2007
- BERMAN, et al., **Fundamentos de Enfermería**, 9ª, Pearson, 2012
- BULECHEK, G., **Clasificación de intervenciones de enfermería (NIC)**, 6ª, Elsevier, 2014
- JOHNSON, M. et al., **Interrelaciones NANDA, NIC e NOC: Diagnósticos enfermeros, Resultados e Intervenciones**, 2ª, Harcourt-Mosby, 2007
- KOZIER & ERB, **Fundamentos de enfermería, Volumen 1 y 2**, Pearson, 2013
- MOORHEAD, S., **Clasificación de resultados de enfermería (NOC). Medición de resultados en salud**, 5ª, Elsevier, 2014
- NANDA Internacional., **Diagnósticos enfermeros. Definiciones y clasificación**, Elsevier, 2015-2017
- SMITH, S. F., **Técnicas de enfermería clínica (de las técnicas básicas a las avanzadas)**, Pearson, 2009
- BENAVENT GARCÉS, M. et al., **Fundamentos de Enfermería**, 2ª, Difusión Avances de Enfermería, 2003
- GALARRETA S, MARTIN C., **Enferpedia Técnicas y procedimientos de Enfermería**, 1ª, Editorial Médica Panamericana, 2018
- NANDA INTERNACIONAL, **Diagnósticos enfermeros. Definiciones y clasificación 2021-2023**, 12ª, Elsevier, 2021
- NANDA INTERNACIONAL, **Diagnósticos enfermeros. Definiciones y clasificación 2018-2020**, 11ª, Elsevier, 2018

Bibliografía Complementaria

- BERMAN, et al., **Fundamentos de Enfermería. Conceptos, proceso y práctica**, 8ª, Pearson, 2008
- CARPENITO, L., **Diagnóstico de Enfermería: aplicaciones a la práctica clínica**, 9ª, Interamericana, 2002
- FERNANDEZ FERRIN, C et al., **Enfermería Fundamental**, Masson, 2000
- HENDERSON, V., **La naturaleza de la Enfermería. Reflexiones 25 años después**, Masson, 1999
- LUÍS RODRIGO, M. T., **Los diagnósticos enfermeros: revisión crítica y guía práctica**, 8ª, Masson, 2008
- MARRINER TOMEY et al., **Modelos y teorías en enfermería**, 7ª, Mosby, 2011
- MARTÍNEZ MARTÍN, M et al., **Historia de la Enfermería**, 2ª, Elsevier, 2011
- NIGHTINGALE, F., **Notas sobre enfermería**, Salvat, 1990
- POTTER, P. e PERRY, A., **Fundamentos de Enfermería. (2 vol.)**, 5ª, Harcourt, 2001

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

- Introducción á enfermaría clínica/V52G140V01201
- Enfermaría clínica I/V52G140V01204

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

- Fisiología: Fisiología/V52G140V01105
- Fundamentos de enfermería/V52G140V01107
- Idioma moderno: Inglés técnico/V52G140V01108
- Estadística: Estadística/V52G140V01106

Materias que se recomienda ter cursado previamente

- Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101
- Enfermería comunitaria I/V52G140V01104
- Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103
- Psicología: Psicología/V52G140V01102

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Idioma moderno: Inglés técnico				
Materia	Idioma moderno: Inglés técnico			
Código	V52G140V01108			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Inglés			
Departamento				
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				
Web	http://http://direceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	Curso enfocado a perfeccionar as destrezas de escritura científicas en inglés, presentacións *científicas en inglés, e aumentar coñecementos do sistema NHS e as súas pautas para poder acceder ao campo laboral en Inglaterra			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D7	Razoamento crítico
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de entender, en inglés, conferencias simples, coloquios y charlas académicas sobre temas médicos o sanitarios	A1	B6	C8	D1
	A2	B16		D2
	A3			D3
	A4			D4
	A5			D7
				D9
Ser capaz de exponer presentaciones científicas en inglés con buen estilo				D11
	A1	B6	C8	D1
	A2	B16		D2
	A3			D3
	A4			D4
	A5			D7
				D9
				D11

Contidos

Tema

1. Introducción á terminoloxía das ciencias da saúde. Expresión oral no *ambito sanitario.	1. Uso de *PowerPoint, linguaxe corporal, *entonación.
2. Análisis e comprensión de textos específicos. Realizar presentacións médicas avanzadas en inglés (con prácticas).	2. Presentar e entender presentacións con pouco texto.
3. Comprensión lectora. Saber redactar literatura científica segundo as normas da AMA *Style *Guide 10*th Ed.	Conocer las reglas del AMA

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	52	0	52
Resolución de problemas de forma autónoma	0	96	96
Presentación	1	0	1
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Explicación do léxico científico e estruturas empregadas na linguaxe científica.
Resolución de problemas de forma autónoma	Hacer ejercicios on-line gramaticales.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Entrevista personal o con correo electrónico con el profesor
Resolución de problemas de forma autónoma	Entrevista personal o con correo electrónico con el profesor
Probos	Descrición
Presentación	Presentacion corta en inglés

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Lección maxistral	Asistencia e participación na clase.	20	A1 A2 A3 A4 A5	B6 B16	C8	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11
Presentación	Presentación	40	A1 A2 A3 A4 A5	B6 B16	C8	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11
Exame de preguntas obxectivas	Haberá unha pequena proba de inglés xeral. A proba abarcará principalmente gramática e vocabulario sinxelos co inglés en uso. Tamén haberá preguntas relacionadas directamente coa teoría impartida durante as clases (habilidades de presentación/matemáticas médicas/busca de información/vocabulario médico, etc.)	40	A1 A2 A3 A4 A5	B6 B16	C8	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación NON CONTÍNUA/GLOBAL. Se o alumnado decide elixir a modalidade de AVALIACIÓN GLOBAL deberá solicitalo explicitamente ao coordinador-a da asignatura, a través do formulario pertinente, no prazo dun mes a contar desde o primer día do comezo do curso. Realizará un EXAME ACCESORIO que, SUMADO ÓS EXAMES PRINCIPAIS, PONDERARÁN EN TOTAL O

100 %.

Convocatoria de Xullo: Mesma avaliación que na convocatoria previa.

No caso de non poder asistir a clase, o alumno pode realizar tarefas de examen on-line. Terá tres intentos para aproba-la proba. O mellor resultado será considerado como válido.

Perseguirase o plaxio nos traballos e o uso inxustificado de programas de intelixencia artificial.

A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Anthony Rostron, **Archivos PDF con los contenidos del curso.**, 1,

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Idioma moderno: Inglés técnico/V52G140V01108

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Introducción á enfermaría clínica				
Materia	Introducción á enfermaría clínica			
Código	V52G140V01201			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Vázquez Gallardo, Rafael			
Profesorado	Vázquez Gallardo, Rafael			
Correo-e	ravazquez@uvigo.es			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	O obxectivo desta materia é que o alumno adquira coñecementos xerais sobre o enfermar humano, antes da aprendizaxe pormenorizada das enfermidades que se adquirirá nas materias de Clínica. Estudaranse as potenciais causas de enfermidade, os mecanismo polos que actúan de forma nociva (patogenia) e os trastornos que se producen na función dos órganos e sistemas (fisiopatología). Tamén se introducirán os diferentes procedementos de enfermaría e estudarase o soporte vital básico e avanzado.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
B18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal
C2	Coñecer o uso e a indicación de produtos sanitarios vinculados aos coidados de enfermaría.
C9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos, as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.
C13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado
C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría
C28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde

D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber as principais causas do enfermarse humano (etiología) e os mecanismos polos que estes actúan de forma nociva (patoxenia)	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B12 B16	C2 C9 C28 C29	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Ser capaz de identificar os principais síntomas que se asocian á enfermidade e os signos que se detectan ao realizar a exploración física do paciente (semiología)	A1 A2 A3 A4 A5	B2 B3 B12	C18	
Ser capaz de aplicar as principais técnicas diagnósticas e as normas de actuación de enfermaría en cada unha delas		B6 B14 B15	C2 C9 C13 C28 C29	
Ser capaz de utilizar adecuadamente os produtos sanitarios		B9 B14 B17 B18	C2 C9	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Ser capaz de identificar as enfermidades producidas por axentes físicos			C2 C29	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Contidos

Tema		
Introdución á *fisiopatología	- Aparello respiratorio - aparello circulatorio - Sistema *nefroureinario - Sistema *endócrino	

Tema 1. Causas de lesión celular	- Fundamentos de bioloxía celular e molecular - Lesión e morte celular. Patoloxía do envellecemento - Patoloxía inducida por microorganismos - Patoloxía inducida por tóxicos - Patoloxía inducida por *hipoxia - Patoloxía relacionada coa contorna ambientea - Patoloxía *tumoral - Patoloxía da herdanza
Tema 2. Valoración e diagnóstico de signos e síntomas de enfermidade	- Dor. Tipos e características. A dor abdominal, torácico, *cefalea e dor facial, lumbalxia. - Calafríos e febre - *Síncope e convulsións - Vertixe - Alteracións da conciencia (confusión, estupor, coma) - *Disnea - Tose e *hemoptisis - *Cianosis e *ictericia - Edema. *Ascitis - *Náuseas e vómitos - Perda/ganancia de peso - Alteracións do hábito intestinal - Hemorraxias - Alteracións do ritmo cardíaco e da tensión arterial
Tema 3. Introducción á patoloxía	- Aparello respiratorio - aparello circulatorio - Sistema *nefrourinario - Sistema *endocrino
Tema 4. Valoración de enfermaría do paciente ambulatorio, ingresado e en urxencias	- Valoración xeral - *Anamnesis - Recordo da valoración de constantes vitais - Exploración física por órganos e sistemas
Tema 5. *Electrocardiografía e outras técnicas afíns. *Monitorización *hemodinámica. Parada *cardiorrespiratoria	- Seminario de interpretación *ECG - *Arritmias cardíacas de atención urxente - *Monitorización - Taller de soporte vital básico
Tema 6. A obtención de mostras analíticas e o seu procesamento	- Mostras de sangue - Mostras de ouriños, feces, *esputos - Aspirados - *PAAF. *Biopsias - Outras mostras biolóxicas menos frecuentes - Análises de laboratorio máis frecuentes con cada tipo de mostra
Tema 7. O paciente con traumatismo	- Mecanismos de lesión - Tipos de fracturas - Avaliación. *Monitorización - Traumatismo cranial - Traumatismo de medula *espinal e pescozo - Traumatismo torácico - Traumatismo abdominal - Traumatismo facial
Tema 8. *Vendaxes, *inmovilización e traslado de pacientes	- Xeneralidades de *vendaxes: material, tipos, complicacións - *Vendaxes de fixación - *Vendaxes de *compresión - *Vendaxes de *inmovilización - *Vendaxe funcional - Traslado de pacientes *intra e *extrahospitalarios: transporte no hospital e a outro centro, ambulancias *paramédicas, transporte aéreo, preparación do paciente
Tema 9. Material específico de asistencia *prehospitalaria de urxencias	- A asistencia *prehospitalaria urxente - *Respiradores de transporte - Material de *monitorización - Material de transporte
Tema 10. Produtos sanitarios	- Definición - Clasificación - Normativa
Tema 11. Métodos complementarios diagnósticos. Radioloxía. Métodos e técnicas de exame, diagnóstico e tratamento.	- Clasificación e descrición - Coidados - Complicacións
Soporte Vital Básico e Avanzado	Soporte Vital Básico e Avanzado

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	38	82	120
Seminario	4	12	16
Estudo de casos	3	3	6
Obradoiro	4	0	4
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticarlo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades **manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os estudantes.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminario	Atención por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante. persoalmente ou mediante email.
Obradoiro	Atención por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante. persoalmente ou mediante email.
Lección maxistral	Atención por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante. persoalmente ou mediante email.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante. A asistencia e atención activa valorará a calificación do alumno	10	A1 B1 C2 D1 A2 B2 C9 D2 A3 B3 C13 D3 A4 B6 C18 D4 A5 B9 C28 D5 B12 C29 D6 B14 D7 B15 D8 B16 D9 B17 D10 B18 D11
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.	5	A1 B1 C2 D1 A2 B2 C9 D2 A3 B3 C13 D3 A4 B6 C18 D4 A5 B9 C28 D5 B12 C29 D6 B14 D7 B15 D8 B16 D9 B17 D10 B18 D11

Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades **manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os estudantes.	5	A1 B1 C2 D1 A2 B2 C9 D2 A3 B3 C13 D3 A4 B6 C18 D4 A5 B9 C28 D5 B12 C29 D6 B14 D7 B15 D8 B16 D9 B17 D10 B18 D11
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades	40	A1 B1 C2 D1 A2 B2 C9 D2 A3 B3 C13 D3 A4 B6 C18 D4 A5 B9 C28 D5 B12 C29 D6 B14 D7 B15 D8 B16 D9 B17 D10 B18 D11
Resolución de problemas e/ou exercicios	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia	40	A1 B1 C2 D1 A2 B2 C9 D2 A3 B3 C13 D3 A4 B6 C18 D4 A5 B9 C28 D5 B12 C29 D6 B14 D7 B15 D8 B16 D9 B17 D10 B18 D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumno poderá elixir entre o sistema de avaliación continua (que debe ser o preferente) e o de avaliación global.

Os alumnos de avaliación continua obterán a súa nota final da suma das notas do exame de preguntas obxectivas (tipo test), o exame de resolución de exercicios (preguntas de coñecementos de resposta curta), da asistencia ás leccións maxistras e seminarios e da nota obtida en seminarios e talleres (traballos e presentacións orais). O exame de preguntas obxectivas realízase sobre a metade aproximada do temario e ten carácter liberatorio si obtense unha puntuación mínima; os alumnos que non superen esta proba ou desexen subir nota presentaranse a un exame de realización de exercicios que terá lugar o mesmo día que o exame xa programado con estas características (cada un terá un valor do 40% da nota final).

Os alumnos que obten pola avaliación global, realizarán un único exercicio de resolución de problemas que suporá o 100% da nota final. Se o alumnado decide elixir a modalidade de AVALIACIÓN GLOBAL deberá solicitalo explicitamente ao coordinador-a da asignatura, a través do formulario pertinente no prazo indicado.

Perseguirase o plaxio nos traballos e o uso inxustificado de programas de intelixencia artificial.

Máis información de como leva a cabo a cualificación da materia, do contido do exame, dos tipos de preguntas e da súa ponderación na plataforma MOOVI.

A información relativa a data do examen, hora e lugar atopase na seguinte dirección web:
<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Pérez Arellano, José Luis, **Manual de Patología General**, 8ª, 2019

Bibliografía Complementaria

Brunner y Suddarth, **Enfermería Médico-Quirúrgica**, 12ª,

Jamieson, **Procedimientos de enfermería clínica**, 5ª,

Sheehy, **Manual de urgencia de enfermería**, 6ª,

Morillo, **Asistencia prehospitalaria urgente**, 1ª,

Swearingen, **Manual de enfermería médico-quirúrgica**, 6ª,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Enfermaría clínica I/V52G140V01204

Ética e lexislación/V52G140V01202

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Ética e lexislación				
Materia	Ética e lexislación			
Código	V52G140V01202			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Lojo Vicente, María Victoria			
Profesorado	Lojo Vicente, María Victoria			
Correo-e	maria.victoria.lojo.vicente@sergas.es			
Web	http://webs.uvigo.es/direcceuemeixoeiro			
Descrición xeral	Son múltiples os dilemas éticos que encontran os profesionais da enfermaría nas súas tarefas diarias. A través do desenvolvemento da materia preténdese que o estudiantado coñeza os criterios de índole ético e as disposicións de dereito positivo aplicables para que poidan exercer con responsabilidade a súa profesión. O estudiantado de enfermaría deberá estar disposto á defensa da persoa no seu dereito á saúde, respectando a dignidade humana, sen discriminacións. Deben saber, que no exercicio da profesión adquire o compromiso moral de contribuir ao benestar social no medio ambiente onde desenvolva o seu traballo, debendo estar en continua formación profesional, aberta aos avances científicos que contribúan á mellora da calidade de vida das persoas. Debe coñecer, que adquire cos seus actos unha responsabilidade profesional ante a persoa san ou enferma e ante a sociedade.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostran posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de cuidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal
C11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C48	Coñecer a lexislación aplicable e o Código Ético e Deontolóxico da enfermaría española, inspirado no Código Europeo de Ética e Deontoloxía de Enfermaría
C49	Prestar cuidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia

C50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores
C52	Coñecer os coidados paliativos e control da dor para prestar coidados que alivien a situación dos pacientes en situación de enfermidade avanzada e/ou terminal
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Adquirir capacidades para aplicar os principios da bioética e os valores éticos	A1	B1	C11	D1
	A2	B4	C12	D2
	A3	B7	C48	D3
	A4	B8	C49	D4
	A5	B12	C50	D5
		B15	C52	D6
		B18		D7
				D8
				D9
				D10
				D11
Ser capaz de realizar unha análise ética e deseñar e resolver casos	A1	B1	C11	D1
	A2	B4	C12	D2
	A3	B7	C48	D3
	A4	B8	C49	D4
	A5	B12	C50	D5
		B15	C52	D6
		B18		D7
				D8
				D9
				D10
				D11

Contidos

Tema	
I.- ETICA E BIOETICA	1.1 Definición de ética e moral. 1.2 A Bioética e a súa fundamentación. 1.3 Principios éticos. 1.4 Ética no século XXI
II.- RELACIÓN DA ETICA CON OUTRAS FORMAS DO SABER	2.1 Ética e antropoloxía Ética e socioloxía. 2.2 Éticas contemporáneas: Relativismo Multiculturalismo Cosmopolitismo Humanismo Feminismo
III.- A BIOÉTICA NO EXERCICIO PROFESIONAL	3.1 Código deontolóxico 3.2 Coidados ao final da vida 3.3 A Confidencialidade 3.4 Ética na prescripción 3.5 Obxección de conciencia 3.6 Seguridade e ética: a dor 3.7 Os Comités de ética. 3.8 Os conflitos de interese

IV.- LEXISLACIÓN E ENFERMARIA

- 4.1 Lei 41/2002, de 14 de novembro: dereitos e deberes dos pacientes.
Consentimento informado.
4.2 Lei de protección de datos.
4.3 Lei de saúde sexual e reprodutiva.
4.4 Lei Xeral de sanidade
4.5 Lei 41/2002, de 14 de novembro, básica reguladora da autonomía do paciente e de dereitos e obrigacións en materia de información e documentación clínica
4.6 LEY 5/2015, de 26 de xullo, de dereitos e garantías da dignidade das persoas enfermas terminais.
4.7 Orden SSI/81/2017, de 19 de xaneiro, mediante o que se determinan pautas básicas destinadas a asegurar e protexer o dereito á intimidade do paciente polo alumnado e residentes en Ciencias da Saúde.
Ley Orgánica 3/2021 de 24 de marzo de Regulación da Eutanasia

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	37	64	101
Estudo de casos	8	4	12
Foros de discusión	2	8	10
Presentación	5	12	17
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	4	5
Estudo de casos	1	4	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición, por parte do profesorado, dos contidos sobre a materia obxecto de estudo. Bases teóricas e/ou directrices de resolución de casos. Exercicios ou proxectos a desenvolver polo estudantado.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso, real ou imaxinario, coa finalidade de interpretar, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticar e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Foros de discusión	Debates
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante a docente e grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou resultados dun exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentación	A atención personalizada será realizada a través do correo electrónico ou persoalmente
Lección maxistral	A atención personalizada será realizada a través do correo electrónico ou persoalmente
Estudo de casos	A atención personalizada será realizada a través do correo electrónico ou persoalmente

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Lección maxistral	Participación nas sesións	10	C11 C12 C48 C49 C50 C52
Estudo de casos	Planteamento, discusión e resolución de casos	35	C11 C12 C48 C49 C50 C52

Presentación	O alumnado presentará na aula un tema, durante 15 minutos, con apoio audiovisual.	20	C11 C12 C48 C49 C50 C52
Resolución de problemas e/ou exercicios	Probas de avaliación consistentes en preguntas curtas relacionadas cos contidos da materia.	35	C11 C12 C48 C49 C50 C52

Outros comentarios sobre a Avaliación

O exame contará de dúas partes ben diferenciadas: 1) dúas preguntas curtas (35%) e resolución dun caso (35%). Para superar ó exame é necesario aprobar (mínimo 2,5 en cada parte) cada unha das dúas partes. A participación é imprescindible para que se lle contabilice o 10% da nota. Esta porcentaxe só se sumará si se ten aprobado o exame. A segunda convocatoria atópase nas mesmas condicións que a primeira.

Se o alumnado decide elixir a modalidade de avaliación global deberá solicitalo explicitamente ao coordinador-a da asignatura, a través do formulario pertinente, no prazo dun mes a contar desde o día do comezo do curso.

Perseguirase o plaxio nos traballos e o uso inxustificado de programas de intelixencia artificial.

A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Diego Gracia, **Introducción á Bioética**, 1991

Diego Gracia, **Procedimiento de decisión en ética clínica**, 2007

Adela Cortina, **Ética de las profesiones**, Mc Graw Hill, 1997

Javier Gafo, **Códigos deontológicos y de enfermería**, Universitas, 1994

Bibliografía Complementaria

A.J Davis, **Ética en enfermería**, 2009

Lydia Feito, **Ética y enfermería**, 2009

Diego Gracia, **Como arqueros al blanco**, 2004

Bibliosaude,

Pilar Antón Almenara, **Comités de ética**, Masson, 1997

Ascensión Cambrón Infante, **Funciones y limitaciones de las Comisiones nacionales de bioética**, Trotta, 1998

Mª Pilar Arroyo, **ética y deontología en enfermería**, McGraw-Hill, 1997

Segas, **Bioética**,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Introdución á enfermaría clínica/V52G140V01201

Enfermaría clínica I/V52G140V01204

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Farmacoloxía e dietética				
Materia	Farmacoloxía e dietética			
Código	V52G140V01203			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Paradela Carreiro, Adolfo			
Profesorado	Paradela Carreiro, Adolfo Represas Carrera, Francisco Jesús			
Correo-e	adolfo.paradela.carreiro@sergas.es			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición	Nesta materia estúdase farmacología e dietética xeral			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
C3	Coñecer os diferentes grupos de fármacos, os principios da súa autorización, uso e indicación, e os mecanismos de acción dos mesmos.
C4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
C5	Coñecer e valorar as necesidades nutricionais das persoas sás e con problemas de saúde ao longo do ciclo vital, para promover e reforzar pautas de conduta alimentaria saudable.
C6	Identificar nutrientes e alimentos onde se atopan
C7	Identificar os problemas nutricionais de maior prevalenza e seleccionar as recomendacións dietéticas axeitadas
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D7	Razoamento crítico
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Ser capaz de diferenciar os diferentes grupos de medicamentos, os principios da súa autorización, uso e indicacións, así como os fundamentos *farmacodinámicos e *farmacocinéticos implicados.	A1 A2 A3 A4 A5	C3 C4 C5	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11
Ser capaz de avaliar os beneficios esperados e os riscos asociados á administración de medicamentos, tanto desde o punto de vista poboacional como do paciente individual.	A1 A2 A3 A4 A5	B9 B10	C8 D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11
Ser capaz de aplicar os principios que rexen o uso racional e eficiente da *farmacoterapia.			C4
Saber realizar pautas e indicacións saudables na poboación sa nas distintas etapas da vida, en función de idade e sexo.		B11 B15 B17	C8
Saber identificar as situacións de risco nutricional. Saber realizar intervencións nutricionais e establecer pautas e recomendacións na prevención ou tratamento da enfermidade.	A1 A2 A3 A4 A5	C6 C7 C8	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11

Contidos

Tema	
1F. Conceptos básicos farmacoloxía e fármacos, principios e mecanismos xerais de acción dos fármacos	1F.1 Orixe dos medicamentos. 1F.2 Ensaio clínico e produtos en fase de investigación. 1F.3 Fontes de información en farmacoloxía. Medicamento baseado na evidencia 1F.4 Consideracións bioéticas e económicas na farmacoterapia 1F.5 Farmacogenética e novas tendencias en farmacoloxía
7F. Efectos adversos dos medicamentos	7F.1 Tipos de reaccións adversas a medicamentos e mecanismos implicados. 7F.2 Sistemas de notificación. 7F.3 Prevención de erros de medicación.
2F. Introducción a Farmacocinética e farmacodinamia dos medicamentos	2F.1 Farmacocinética dos medicamentos: Absorción, Distribución, Metabolismo. 2F.2 Eliminación. Implicacións clínicas. 2F.3 Fundamento da posoloxía e do réxime posolóxico. 2F.4 Farmacodinamia dos medicamentos: mecanismos de acción dos fármacos, unión a receptores.
3F. Farmacocinética dos medicamentos: Absorción, distribución, metabolismo, eliminación, implicacións clínicas.	3F.1 Principios xerais que rexen a absorción, distribución, metabolismo e eliminación dos medicamentos. 3F.2 Implicacións clínicas das alteracións na farmacocinética dos medicamentos
4F. Farmacodinamia dos medicamentos	4F.1 Principios xerais da farmacodinamia dos medicamentos 4F.2 Mecanismos de acción dos fármacos, unión aos receptores. 4F.3 Implicacións clínicas das alteracións da farmacodinamia dos medicamentos
5F. Fundamento da posoloxía e do réxime posolóxico	5F.1 Modelos compartimentales 5F.2 Modelos matemáticos adaptados á administración dunha dose única de fármaco. 5F.3 Administración repetida de fármacos. 5F.4 Expresión e manexo de concentracións en solucións de medicamentos 5F.5 Utilización de concentracións baseadas en molaridade e normalidade e ou seu significado biolóxico 5F.6 Cálculos posolóxicos 5F.7 Cálculos relativos á velocidade de administración de mesturas intravenosas

6F. Farmacoterapia en función dos problemas máis frecuentes

- 6F.1 Axentes antiinfecciosos inespecíficos: antisépticos.
- 6F.2 Antimicrobianos: Sulfonamidas, Quinolonas, Antibióticos beta-lactámicos, Macrólidos, Aminoglucósidos, Tetraciclinas, outros.
- 6F.3 Terapéutica das micosis.
- 6F.4 Terapéutica farmacolóxica da tuberculosis.
- 6F.5 Inmunoterapia: activa y pasiva.
- 6F.6 Terapéutica farmacolóxica dos desórdenes do crecemento celular.
- 6F.7 Medicamentos utilizados en Anestesia.
- 6F.8 Medicamentos de acción neuropsíquica.
- 6F.9 Medicamentos contra o dor.
- 6F.10 Medicamentos do sistema cardio vascular.
- 6F.11 Hemostáticos y anticoagulantes.
- 6F.12 Medicamentos de acción sobre o aparello respiratorio.
- 6F.13 Medicamentos de acción sobre o aparello dixestivo.
- 6F.14 Medicamentos de acción sobre o metabolismo.
- 6F.15 Medicamentos de acción sobre enfermidades endocrinas.
- 6F.16 Equilibrio hidroelectrolítico e solucións IV que o modifican
- 6F.17 Nutrición parenteral

CONTIDOS (DIETÉTICA)

1. Nutrición e dietética: Desenvolvemento histórico da nutrición e a dietética, o concepto de nutrientes e enerxía.
  - Conceptos xerais
  - Nutrientes
  - Dixestión e metabolismo
2. Factores que determinan as necesidades enerxéticas, necesidades e recomendacións nutricionais.
  - Conceptos relacionados coa enerxía
3. Estudo dos alimentos como fonte de enerxía e nutrientes.
  - Tipos de nutrientes
  - Alimentos
4. Modificacións que sofren os alimentos cos procesados.
  - Nutrición artificial
  - Hixiene alimentaria
5. Estudo da alimentación das persoas sas e nos distintos momentos do ciclo vital.
  - Alimentación equilibrada
  - Valoración da nutrición
  - Formas alternativas de nutrición
6. Estudo da valoración do estado nutricional dos individuos.
  - Desequilibrio nutricional
7. Dietoterapia en función das patoloxías máis frecuentes.
  - Dietas nas exploracións
  - Dietas terapéuticas

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	55	104	159
Resolución de problemas	5	19	24
Seminario	5	10	15
Estudo de casos	8	13	21
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Nas sesións maxistrais o profesor exporá, de maneira detallada e estruturada, os temas reflectidos no programa da materia. Suxerirase ao alumnado, en función das súas preferencias, que profunde naqueles aspectos do programa que máis lle interesaron, para o que deberá manexar a bibliografía adecuada. Aplicable a Farmacoloxía: realizarase unha proba escrita de tipo preguntas longas. Aplicable a Dietética: realizarase unha proba de tipo test
Resolución de problemas	Aplicable a Farmacoloxía: Analizaranse aspectos cuantitativos inherentes á Farmacoloxía, tales como manexo de concentracións, cálculos posolóxicos, aplicacións dos conceptos de mol e equivalente aos sistemas biolóxicos, cálculo de velocidade de infusión, etc. Realizarase unha proba escrita
Seminario	Trataranse temas que durante o curso tivesen un especial interese para o alumnado, buscando a participación dos mesmos (como complemento ás sesións maxistrais).
Estudo de casos	Aplicable a Dietética: Realizaranse durante as sesións maxistrais, a medida que se desenvolvan os temas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	A atención personalizada ao alumno farase nos horarios establecidos para o efecto no plan docente da materia
Resolución de problemas	A atención personalizada ao alumno farase nos horarios establecidos para o efecto no plan docente da materia
Seminario	.A atención personalizada ao alumno farase nos horarios establecidos para o efecto no plan docente da materia.
Estudo de casos	A atención personalizada ao alumno farase nos horarios establecidos para o efecto no plan docente da materia.
Probas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	A atención personalizada ao alumno farase nos horarios establecidos para o efecto no plan docente da materia
Exame de preguntas obxectivas	A atención personalizada ao alumno farase nos horarios establecidos para o efecto no plan docente da materia
Exame de preguntas obxectivas	A atención personalizada ao alumno farase nos horarios establecidos para o efecto no plan docente da materia

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Resolución de problemas	Aplicable a Farmacoloxía: Realizarase unha proba na que se exporán dous problemas. A cualificación será apto ou non apto. Para superar a parte de Farmacoloxía será necesario alcanzar a cualificación de apto neste apartado.	0.67	A1 B9 C3 D1 A2 B10 C4 D2 A3 B11 C5 D3 A4 B15 C6 D4 A5 B17 C7 D7 C8 D9 D11
Seminario	Evaluada co examen principal	0.16	A1 B9 C3 D1 A2 B10 C4 D2 A3 B11 C5 D3 A4 B15 C6 D4 A5 B17 C7 D7 C8 D9 D11
Estudo de casos	Aplicable a Dietética: evaluada co exame principal	0.17	A1 B9 C3 D1 A2 B10 C4 D2 A3 B11 C5 D3 A4 B15 C6 D4 A5 B17 C7 D7 C8 D9 D11

Exame de preguntas obxectivas	Farmacoloxía. Examen 1 Avaliarase mediante probas de resposta larga y/o test. A calificación será suspenso, aprobado, notable, sobresaliente o M.H., coa su correspondente equivalencia numérica. A parte de farmacoloxía representa o 2/3 e a de dietética 1/3.	33	A1 B9 C3 D1 A2 B10 C4 D2 A3 B11 C5 D3 A4 B15 C6 D4 A5 B17 C7 D7 C8 D9 D11
Exame de preguntas obxectivas	Farmacoloxía. Examen 2 Avaliarase mediante probas de resposta larga y/o test. A calificación será suspenso, aprobado, notable, sobresaliente o M.H., coa su correspondente equivalencia numérica. A parte de farmacoloxía representa o 2/3 e a de dietética 1/3.	33	A1 B9 C3 D1 A2 B10 C4 D2 A3 B11 C5 D3 A4 B15 C6 D4 A5 B17 C7 D7 C8 D9 D11
Exame de preguntas obxectivas	Dietética O rematar a asignatura realizarase un exame tipo test de 50 preguntas con catro opcións de resposta, sendo só unha válida. Este examen será obligatorio para todo o alumnado e tendrá unha duración de 2 horas. O aprobado se sitúa en 50 preguntas netas. Cada resposta errónea restará -0,33 puntos sobre a nota final. El examen tipo test representa o 100% da nota final da parte de dietética	33	A1 B9 C3 D1 A2 B10 C4 D2 A3 B11 C5 D3 A4 B15 C6 D4 A5 B17 C7 D7 C8 D9 D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para aprobar a asignatura de farmacoloxía e dietética, será necesario ter superadas ambas partes (tanto a parte relativa á farmacología, como a relativa á dietética).

Avaliación NON CONTÍNUA/GLOBAL. Se o alumnado decide elixir a modalidade de AVALIACIÓN GLOBAL deberá solicitalo explicitamente, a través do formulario pertinente ao coordinador-a da asignatura, no prazo dun mes a contar desde o primer día do comezo do curso. Realizará un EXAME ACCESORIO que, SUMADO ÓS EXAMES PRINCIPAIS, PONDERARÁN EN TOTAL O 100 %.

Aplicable a Farmacoloxía: Para superar a parte de farmacoloxía, os estudantes deberán alcanzar a calificación de apto no apartado de Resolución de problemas e/ou exercicios (condición necesaria), así como aprobar a parte teórica.

Aplicable a ambas: A asistencia ás clases non será valorada especificamente. As cualificacións obtidas en cada parte da asignatura consérvanse so ata a convocatoria de xulio do mesmo curso. Os exames da convocatoria de xulio seguirán un planteamento análogo aos da convocatoria ordinaria.

Máis información de como leva a cabo a cualificación da materia, do contido do exame, dos tipos de preguntas e da súa ponderación na plataforma MOOVI.

Perseguirase o plaxio nos traballos e o uso inxustificado de programas de intelixencia artificial.

A información relativa á data do exame, hora e lugar encóntranse na seguinte dirección web:

<https://direceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/calendario-de-evaluacion/>, on o seu defecto, nos cauces de información establecidos pola Escola Universitaria de Enfermería do Meixoeiro.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Castells Molina S, Hernández Pérez M., **Farmacología en enfermería**, 3ª,

Lorenzo P, Moreno A, Leza JC, Lizasoain I, Moro MA, **Velázquez. Farmacología Básica y Clínica**, 19,

Laurence L. Brunton, John S. Lazo, Keith L. Parker., **Goodman & Gilman. Las bases farmacológicas de la terapéutica**, 13,

Centro de información online de medicamentos de la AEMPS - CIMA, <https://cima.aemps.es/cima/publico/home.html>,

P. Cervera; J. Clapés; R. Rigolfas, **Alimentación y dietoterapia**, 4ª,

Bibliografía Complementaria

Flórez J, **Farmacología humana**, 6,

Michael Adams, Norman Holland, **Farmacología para enfermería**, 2,

Base de datos del Consejo General de Colegios Oficiales de Farmacéuticos, <https://botplusweb.portalfarma.com/>,

Vademecum, http://www.vademecum.es/medicamentos-a_1,

Biblioteca Virtual del Sistema Sanitario Público Galego,

http://www.sergas.es/MostrarContidos_Portais.aspx?IdPaxina=60600&Idioma=es,

EMA (European Medicines Agency),

http://www.ema.europa.eu/ema/index.jsp?curl=pages/medicines/landing/epar_search.jsp&mid=WC0b01ac058001d124,

Biblioteca Cochrane Plus, <http://www.update-software.com/clibplus/clibplus.asp>,

Sitio web Fisterra, <http://www.fisterra.com/>,

Aranceta J, Serra L., **Guía de alimentos funcionales**,

Botella F, **Apoyo Nutricional en el Paciente Oncológico**,

Gómez L, Pinillos S, **Guía pediátrica para la administración de fármacos por sonda de alimentación (2008)**,

Coordinación: Dra. Mercè Planas, **Valoración nutricional en el anciano. Recomendaciones prácticas de los expertos en geriatría y nutrición**,

M León Sanz; S. Celaya Pérez, **Manual de Recomendaciones Nutricionales al Alta Hospitalaria**, 1ª,

Estrategia NAOS. MSC, <http://www.naos.aesan.msssi.gob.es/>,

Federación Española de Sociedades de Nutrición, Alimentación y Dietética, <http://www.fesnad.org/>,

Fundación dieta Mediterránea, <http://dietamediterranea.com/>,

Sociedad Española para el Estudio de la Obesidad, <http://www.seedo.es/>,

Salud desde la Alimentación, <http://www.henufood.com/nutricion-salud/>,

Asociación Española de Pediatría, <http://www.aeped.es/>,

The European Food Information Council, <http://www.eufic.org/index/es/>,

Sociedad de Nutrición y dietética de Galicia, <http://www.sonudiga.org/>,

Confederación de consumidores y usuarios, <http://www.cecua.es/>,

---

Recomendacións

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Introducción á enfermaría clínica/V52G140V01201

Enfermaría clínica I/V52G140V01204

Ética e lexislación/V52G140V01202

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería clínica I				
Materia	Enfermería clínica I			
Código	V52G140V01204			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Alonso Pérez, María del Mar			
Profesorado	Alonso Pérez, María del Mar			
Correo-e	mar.alonso.perez@sergas.es			
Web	http://http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	A Enfermería Clínica I, pertence ao módulo de Ciencias da Enfermería. O estudo da Enfermería Clínica I céntrase na resposta do paciente adulto ás alteracións reais ou potenciais na saúde. A variedade de necesidades asistenciais específicas de cada individuo convértea nunha área cambiante e desafiante da práctica de enfermmería. Para iso, impártense coñecementos sobre patoloxía, valoración física, probas diagnósticas, tratamento combinado e datos relativos aos ensinos (proporcionados ao paciente e a súa familia) e as diferentes estratexias de actuación que o persoal de enfermmería pode adoptar, dentro do marco da prevención, restablecemento ou adaptación, no proceso de saúde/ enfermidade, para buscar o maior nivel de independencia posible da persoa. Así mesmo impartiranse clases teórico-prácticas onde se ensinarán técnicas e procedementos que, posteriormente, xunto co descrito anteriormente, deberán realizar nas prácticas asistenciais que desenvólvesen ao longo da súa formación. Con esta información o alumnado será capaz de emitir diagnósticos de enfermmería e planificar intervencións específicas para cada paciente, baseándose no modelo conceptual de Virginia Henderson, os Padróns Funcionais de saúde de M. Gordon e a aplicación das taxonomías NANDA NIC NOC que se desenvolven en Fundamentos de Enfermería no primeiro curso. Esta asignatura ten gran importancia para o futuro profesional de enfermmería, xa que a profesión enfermeira debe entender cáles son os valores, as necesidades e as expectativas cambiantes da sociedade e formarse para poder proporcionar uns coidados expertos e de óptima calidade.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
C28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde
C30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermmería, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
C32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue

D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de comprender os procesos que desencadenan as enfermidades no ámbito da patoloxía cirúrxica e médica.	A1	B7	C28	D1
	A2	B8	C29	D2
	A3		C30	D3
	A4		C31	D4
	A5		C32	D5
			C33	D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11
Ser capaz de diferenciar os mecanismos e os problemas derivados das patoloxías máis comúns dos diferentes aparatos e sistemas do organismo humano, o seu tratamento médico e cirúrxico.	A1		C28	D1
	A2		C29	D2
	A3		C30	D3
	A4		C31	D4
	A5		C32	D5
			C33	D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11
Ser capaz de planificar procedementos e intervencións precisas para proporcionar unha adecuada atención de enfermaría ás persoas con problemas médicos e cirúrxicos.	A1		C28	D1
	A2		C29	D2
	A3		C30	D3
	A4		C31	D4
	A5		C32	D5
			C33	D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11
Ser capaz de identificar e valorar as necesidades e/o problemas causados por a enfermidade procurando priorizar, planificando cuidados e participando na avaliación do plan de cuidados.	A1		C28	D1
	A2		C29	D2
	A3		C30	D3
	A4		C31	D4
	A5		C32	D5
			C33	D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11

Contidos

Tema

I INTRODUCCIÓN Á ENFERMARÍA MÉDICO CIRÚRXICA.

☐ Pensamento crítico.

☐ Aplicación de plans de cuidados.

II ATENCIÓN DE ENFERMARÍA Á PERSOA PACIENTE CON TRASTORNOS DO EQUILIBRIO HIDROELECTROLÍTICO Y ÁCIDO BASE, SÍNDROME HEMORRÁGICO, INFLAMACIÓN, INFECCIÓN SHOCK E DOR.	☐ Trastornos do equilibrio dos líquidos. - Déficit de volumen de líquidos. - Exceso de volumen de líquidos. ☐ Desequilibrio electrolítico. - Alteracións no equilibrio do ión Na. - Alteracións no equilibrio do ión K. ☐ Trastornos acidobásicos. - Acidose. - Alcalose. - Gasometría. ☐ Shock. - Concepto e tipos. - Shock hipovolémico. - Mecanismos compensatorios do shock hipovolémico. ☐ Control das infeccións. ☐ A dor: avaliación e tratamento.
III ATENCIÓN DE ENFERMARÍA A/O PACIENTE CON PROBLEMAS DO INTERCAMBIO GASEOSO.	☐ Valoración da función respiratoria. ☐ Trastornos respiratorios superiores. ☐ Trastornos da ventilación. - Bronquite. - Neumonía. ☐ Trastornos do intercambio gaseoso. - Asma. - EPOC. ☐ Trastornos pleurais. - Derrame pleural. - Neumotórax. - Drenaxe torácico. ☐ Tuberculose. ☐ Osixenoterapia.
IV A/O PACIENTE CON PROBLEMAS NAS FUNCÍONS: CARDIOVASCULAR, CIRCULATORIA E HEMATOLÓXICA.	☐ Alteracións eritrocitarias. - Anemias. - Eritrocitosis. ☐ Alteracións en leucocitos e texidos linfoides. - Leucemias. - Linfomas. ☐ Alteracións plaquetarias e da coagulación. - Trombopenia. - Trombocitose. ☐ O paciente oncolóxico. - Qué é o cancro. - Tratamento e efectos secundarios. - Coidados de enfermaría. ☐ Valoración da función cardíaca. ☐ Enfermedade coronaria. - Isquemia miocárdica. - Anxina de peito. ☐ Trastornos cardíacos. - Insuficiencia cardíaca. - Cardiopatías inflamatorias. ☐ Hipertensión arterial. ☐ Trastornos vasculares periféricos. - Trastornos arteriais. - Trastornos venosos. - Trastornos da circulación linfática.
VI O/A PACIENTE CON ALTERACÍONS TEGUMENTARIAS	☐ Valoración da piel. ☐ Lesións cutáneas primarias e secundarias. ☐ Queimaduras. ☐ Feridas agudas. - O proceso da cicatrización. ☐ Úlceras crónicas. - Etioloxía. - Clasificación. - Prevención. - Tratamiento. Cura en ambiente húmido.

VII ATENCIÓN DE ENFERMERÍA NO PERIOPERATORIO.

- A intervención cirúrxica.
- Medicación intraoperatoria.
- O ambiente cirúrgico.
- Coidados do paciente, antes, durante e despois da intervención cirúrxica.
- Drenaxes, tipos e cuidados.
- Complicacións: Prevención e tratamento.

OBRADOIROS

1. Apósitos para cura en ambiente húmido.
2. Gasometrías e terapia inhalatoria.
3. Espirometrías.
4. Insuficiencia cardíaca.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	66	118	184
Obradoiro	10	23	33
Exame de preguntas obxectivas	1	3	4
Exame de preguntas obxectivas	1	3	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Desarrollo e exposición da temática ofertada por parte da profesora. O alumnado poderá participar, plantexando dúbidas acerca do tema en cuestión.
Obradoiro	Actividad teórico-práctica, na que o alumnado poderá aplicar os coñecementos adquiridos nas clases teóricas, con resolución de problemas e casos, tanto na aula, de forma grupal, como fora dela, de forma individual. O contido de estes obradoiros será: - Cura en ambiente húmido: tipos de apósitos, indicacións e posibles combinacións. - Espirometrías: técnica e interpretación. - Administración de medicación por inhalación. Interpretación e aplicación práctica de gasometrías. - Coidados ao paciente con insuficiencia cardíaca.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	O alumnado poderá presentar dúbidas ou problemas de forma individual, tanto presencialmente (luns e venres de 10 a 12 h), como a través do correo electrónico ou dos foros na plataforma dixital, creados para tal fin. A profesora establecerá a maneira máis idónea de solucionar as dúbidas plantexadas.
Obradoiro	O alumnado poderá presentar dúbidas ou problemas de forma individual, tanto presencialmente (luns e venres de 10 a 12 h), como a través do correo electrónico ou dos foros na plataforma dixital, creados para tal fin. A profesora establecerá a maneira máis idónea de solucionar as dúbidas plantexadas.
Probas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	Unha vez realizadas e postas en coñecemento do alumnado las valoraciones das avaliacións, éstes poderán, de forma individual, realizar unha revisión de dichas valoraciones xunto coa profesora.
Exame de preguntas obxectivas	Unha vez realizadas e postas en coñecemento do alumnado las valoraciones das avaliacións, éstes poderán, de forma individual, realizar unha revisión de dichas valoraciones xunto coa profesora.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Obradoiro	Nas clases teórico-prácticas, realizaranse probas para determinar o grado de coñecemento, a través de exercicios individuais, nos que se valorarán os coñecementos adquiridos durante o obradoiro. As horas de obradoiro dividiranse en 4 clases, puntuándose de forma independente, cunha puntuación máxima de 0.75 puntos cada unha delas. É imprescindible a asistencia as mesmas para que poidan ser avaliadas. Salvo motivos de forza maior, a asistencia a estes obradoiros é obrigatoria, e non pode ser substituída por ningunha outra actividade.	30	A1 A2 A3 A5	C29 C30 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D7 D8 D9
Exame de preguntas obxectivas	Proba escrita de preguntas tipo test e preguntas curtas dos catro primeiros temas. As preguntas tipo test terán 4 respostas posibles, sendo correcta únicamente unha delas. Cada resposta correcta ás preguntas de tipo test sumará 1 punto. Cada resposta incorrecta restará 0.33 puntos, de forma que tres respostas incorrectas suporán a perda dun punto da calificación total da proba. As preguntas curtas, terán a puntuación de 1 punto por cada resposta correcta. As respostas incompletas xerarán puntuación de forma proporcional. As respostas incorrectas non restarán puntuación.	35	A1 A5	C28	D1 D3 D4 D7 D8
Exame de preguntas obxectivas	Proba escrita de preguntas tipo test e preguntas curtas dos catro últimos temas. As preguntas tipo test terán 4 respostas posibles, sendo correcta únicamente unha delas. Cada resposta correcta ás preguntas de tipo test sumará 1 punto. Cada resposta incorrecta restará 0.33 puntos, de forma que tres respostas incorrectas suporán a perda dun punto da calificación total da proba. As preguntas curtas, terán a puntuación de 1 punto por cada resposta correcta. As respostas incompletas xerarán puntuación de forma proporcional. As respostas incorrectas non restarán puntuación.	35	A1 A5	C28	D1 D3 D7 D8

Outros comentarios sobre a Avaliación

- **AVALIACIÓN CONTINUA:** Tanto os exames como a asistencia aos talleres xerarán cualificación, sendo a ponderación dos exames o 35%, cada un deles, e a dos obradoiros o 30% da nota final.

No caso de optar por esta modalidade de avaliación, a no participación nos obradoiros conlevará a perda da nota que xeren estes.

Para que as calificacións obtidas nos distintos ítems poidan ponderar, cómpre ter acadado, como mínimo, a metade da nota posible, tanto nos obradoiros (15%), coma en cada un dos exames (18 % cada un). No caso de aprobar un dos dous exames, só será necesario realizar o non aprobado na convocatoria de xullo.

- **AVALIACIÓN NON CONTINUA/GLOBAL:** O alumnado realizará, a maiores dos exames mencionados, una proba accesoria a determinar, cun valor ponderal do 30% que, SUMADO AOS EXAMES PRINCIPAIS, PONDERARÁN EN TOTAL O 100 %.

Para superar esta proba, é necesario que a puntuación en cada un dos exames ordinarios sexa de 18, actuando o examen accesorio como puntos extra e acadar en total, como mínimo, os 50 puntos.

Se o alumnado decide elixir a modalidade de AVALIACIÓN GLOBAL deberá solicitalo explicitamente ao coordinador-a da asignatura, a través do formulario pertinente no prazo estipulado.

SE CONSIDERA COMO OPCIÓN POR DEFECTO A MODALIDADE DE AVALIACIÓN CONTINUA. O ALUMNADO QUE DESEXE OPTAR POLA OPCIÓN DE AVALIACIÓN NON CONTÍNUA DEBERÁ MANIFESTALO, POR ESCRITO, E DENTRO DO PRAZO ESTIPULADO POLA NORMATIVA DA ESCOLA, Á PROFESORA RESPONSABLE DA MATERIA.

- **SEGUNDA OPORTUNIDADE (XULIO):**

- **1. AVALIACIÓN CONTINUA :** O alumnado deberá realizar a(s) proba(s) de exame non superada(s) na primeira oportunidade. As calificacións dos obradoiros e do exame superado na primeira oportunidade conservaranse nesta convocatoria, PERO NUNCA PODERÁN GARDARSE DUN CURSO PARA OUTRO.

- **2. AVALIACIÓN NON CONTINUA/GLOBAL** :Deberá superar o(s) examen(s) (ordinario e/ou accesorio) que non foran superados na primeira oportunidade.

Perseguirase o plaxio nos traballos e o u so inxustificado de programas de intelixencia artificial.

perseguirase="" o="" plaxio="" nos="" traballos="" e="" uso="" inxustificado="" de="" programas="" intelixencia="" artificial.Máis información de cómo se leva a cabo a cualificación da materia, do contido do exame, dos tipos de preguntas e da súa ponderación na plataforma MOOVI. A información relativa a la fecha del examen, hora e lugar atópasea na seguinte dirección web: <http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/calendario-de-evaluacion/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Lewis, Hagler, Bucher, Heitkemper, Hardin, Kwong and Roberts., **GUÍA PRÁCTICA DE ENFERMERÍA MÉDICO-QUIRÚRGICA: EVALUACIÓN Y ABORDAJE DE PROBLEMAS CLÍNICOS**, 10ª Edición, Elsevier, 2018

Morillo Rodríguez & Fernández Ayuso, **ENFERMERÍA CLÍNICA I**, 1ª, Elsevier, 2016

Morillo Rodríguez & Fernández Ayuso, **ENFERMERÍA CLÍNICA II**, 1ª, Elsevier, 2016

Hurst, Marlene, **ENFERMERÍA MÉDICO-QUIRÚRGICA**, Material Moderno, 2013

Alfaro-LeFevre, **Pensamiento crítico, razonamiento clínico y juicio clínico en enfermería**, 6ª Edición, Elsevier, 2016

NANDA Internacional, **DIAGNÓSTICOS ENFERMEROS. DEFINICIONES Y CLASIFICACIÓN**, 2021-2023, Elsevier, 2021

Enfermería actual, **Listado de diagnósticos NANDA**,

Mundo Enfermero, **NANDA- Gordon. DIAGNÓSTICOS NANDA SEGÚN DOMINIOS Y CLASES EN LA TAXONOMÍA II**,

Bibliografía Complementaria

Jorge Iruela Serrano □ Marisa Jiménez Lorente, **Manual de Enfermería Clínica**, ISBN: 978-84-09-54261-1, Ediciones - CECOVA, 2023

Le Mone; Burke., **Pensamiento crítico en la asistencia del paciente. M.Q.E.**, 4ª, Volumen I y II año 2009, PEARSON, 2009

Sandra F. Smith; Duell; Martín, **Técnicas de Enfermería Clínica . DE LAS TÉCNICAS BÁSICAS A LAS AVANZADAS**, 7ª , Volumen I y II año 2009, PEARSON, 2009

Enfermería actual, **Actualización en enfermería. Dominios y clases**,

Enfermería actual, **NANDA-Virginia Henderson**,

Enfermería actual, **NOC Objetivos**,

Enfermería actual, **NIC Intervenciones**,

Bibliosaude,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermería clínica II/V52G140V01205

Prácticas clínicas I/V52G140V01208

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Ética e lexislación/V52G140V01202

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105

Introdución á enfermaría clínica/V52G140V01201

Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería clínica II				
Materia	Enfermería clínica II			
Código	V52G140V01205			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Vázquez Gallardo, Rafael			
Profesorado	Vázquez Gallardo, Rafael			
Correo-e	ravazquez@uvigo.es			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	O obxectivo da materia é que o alumno adquira coñecementos básicos sobre as principais patoloxías do temario (relacionadas cos problemas dixestivos, función musculoesquelética, inmunitarios, neurolóxicos, visuais e auditivos. As patoloxías estudaranse desde o punto de vista enfermeiro, introducindo os diagnósticos de enfermaría que correspondan en cada caso cos seus principais coidados			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostran posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven o seu proceso de saúde-enfermidade
C28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde
C30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
C32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Ser capaz de deseñar coidados nas principais enfermidades relacionadas co aparello dixectivo, locomotor, órganos dos sentidos, sistema nervioso e inmunitario.	A1	B7	C28	
	A2	B8	C29	
	A3		C30	
	A4			
	A5			
Ser capaz de planificar e prestar coidados nas principais enfermidades sistémicas		B7	C31	D1
		B8	C32	D2
			C33	D3
				D4
				D5
				D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11
Ser capaz de prestar asistencia centrada no paciente, utilizando os diagnósticos de enfermaría e as actividades derivadas das patoloxías estudadas		B7		
		B8		

Contidos

Tema	
1. O paciente con problemas dixestivos	- Fisiopatoloxía do aparello dixectivo - Valoración do paciente con problemas dixestivos - Alteracións da cavidade oral - Alteracións do esófago - Coidados de enfermaría ao paciente con trastornos orais e esofágicos - Alteracións na cavidade gástrica - Coidados de enfermaría a pacientes con trastornos gástricos - Alteracións intestinais - Coidados a pacientes con trastornos intestinais - Alteracións do fígado e das vías biliares - Coidados a pacientes con trastornos hepatobiliares - Alteracións pancreáticas - Coidados a pacientes con trastornos pancreáticos
2. O paciente con enfermidades do aparello locomotor e enfermidades sistémicas	- Fisiopatoloxía do sistema musculoesquelético - Valoración do paciente - Alteracións articulares - Coidados de enfermaría a pacientes con problemas articulares, osteoporoses e osteomielitis - Lesións do membro superior e cintura escapular - Coidados de enfermaría a pacientes con trastornos do membro superior e cintura escapular - Lesións do membro inferior e cintura pélvica - Coidados de enfermaría a pacientes con trastornos do membro inferior e cintura pélvica - Alteracións osteoarticulares que requiren cirurxía - Coidados na cirurxía osteoarticular - Esclerodermia e outras enfermidades do tecido conxuntivo - ELES. Miopatía inflamatorias. Amiloidosis
3. O paciente con problemas nos órganos dos sentidos	- Fisiopatoloxía do órgano da visión - Valoración do paciente con alteracións oftalmolóxicas - Problemas inflamatorios e infeccións oftalmolóxicas - Alteracións oftalmolóxicas que requiren cirurxía - Coidados de enfermaría nos problemas e cirurxía oftalmolóxica - Fisiopatoloxía de nariz, garganta e ouvido - Valoración e problemas xerais de pacientes con alteracións ORL - Coidados de enfermaría en pacientes con problemas e cirurxía ORL - Coidados de enfermaría nas urxencias ORL

4. O paciente con problemas neurolóxicos	- Fisiopatoloxía do sistema neurolóxico - Valoración do paciente con alteracións neurolóxicas - Cefalea - Alteracións do nivel de conciencia - Valoración do paciente inconsciente - Convulsións - Accidente cerebro-vascular - Trastornos neuromusculares. Enfermedades desmielinizantes - Infeccións do SNC - Polineuropatías e mononeuropatías - Enfermedades dos nervios craniais - Tumores do sistema nervioso - Demencia
	Coidados de enfermaría do paciente con problemas neurolóxicos
5. O paciente con problemas inmunitarios	- Bioloxía dos linfocitos B e T - HLA e enfermidade - Mecanismo de posta en marcha da resposta inmunitaria - Reaccións inflamatorias de hipersensibilidade - Autoinmunidade - Inmunodeficiencias - Coidados de enfermaría a pacientes con trastornos inmunitarios
Tema 6. O paciente diabético	Fisiopatoloxía e tipos de diabetes - Complicacións - Coidados de enfermaría

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	40	80	120
Obradoiro	2	2	4
Seminario	8	14	22
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os estudantes.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	personalizada e mediante email
Obradoiro	personalizada e mediante email
Seminario	personalizada e mediante email

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Lección maxistral	Asistencia e participación nas clases magistrais	10	A1 A2 A3 A4 A5	B7 B8	C28 C29 C30 C31 C32 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Obradoiro	Asistencia e actitude	5	A1 A2 A3 A4 A5	B7 B8	C28 C29 C30 C31 C32 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Seminario	Asistencia e presentación de traballos relacionados	5	A1 A2 A3 A4 A5	B7 B8	C28 C29 C30 C31 C32 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades	40	A1 A2 A3 A4 A5	B7 B8	C28 C29 C30 C31 C32 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Resolución de problemas e/ou exercicios	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia.	40	A1 A2 A3 A4 A5	B7 B8	C28 C29 C30 C31 C32 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumno poderá elixir entre o sistema de avaliación continua (que debe ser o preferente) e o de avaliación global.

Os alumnos de avaliación continua obterán a súa nota final da suma das notas do exame de preguntas obxectivas (tipo test), o exame de resolución de exercicios (preguntas de coñecementos de resposta curta), da asistencia ás leccións maxistrais e seminarios e da nota obtida en seminarios e talleres (traballos e presentacións orais). O exame de preguntas obxectivas realízase sobre a metade aproximada do temario e ten *carácter *liberatorio si obtense unha puntuación mínima; os alumnos que non superen esta proba ou desexen subir nota presentaranse a un exame de realización de exercicios que terá lugar o mesmo día que o exame xa programado con estas características (cada un terá un valor do 40% da nota final).

Os alumnos que obten pola avaliación global, realizarán un único exercicio de resolución de problemas que suporá o 100% da nota final. Se o alumnado decide elixir a modalidade de AVALIACIÓN GLOBAL deberá solicitalo explicitamente ao

coordinador-a da asignatura, a través do formulario pertinente no prazo indicado.

Máis información de como leva a cabo a cualificación da materia, do contido do exame, dos tipos de preguntas e da súa ponderación na plataforma MOOVI.

Perseguirase o plaxio nos traballos e o uso inxustificado de programas de intelixencia artificial.

A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Shanon Lewis, **Guía práctica de enfermería Médico-Quirúrgica**, 10ª, 2018

Bibliografía Complementaria

Lemone, **Enfermería Médico-Quirúrgica**, 4ª,

Harrison, **Principios de Medicina Interna**, 19ª,

Swearingen, **Manual de enfermería Médico-Quirúrgica**, 6ª,

Pilar Isla, **Enfermería clínica avanzada**, 1ª, 2014

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas I/V52G140V01208

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría comunitaria II/V52G140V01206

Xestión de enfermaría/V52G140V01207

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Introdución á enfermaría clínica/V52G140V01201

Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería comunitaria II				
Materia	Enfermería comunitaria II			
Código	V52G140V01206			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Chacón Docampo, Macarena			
Profesorado	Chacón Docampo, Macarena			
Correo-e	macachd@gmail.com			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	O estudo desta materia permite adquirir os coñecementos sobre Epidemioloxía de enfermidades transmisibles e prevención *enf. crónicas, así como os principios de promoción e prevención da saúde			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
C19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade
C20	Capacidade para describir os fundamentos do nivel primario de saúde e as actividades a desenvolver para proporcionar uncoidado integral de enfermaría ao individuo, a familia e a comunidade
C21	Comprender a función e actividades e actitude cooperativa que o profesional ha de desenvolver nun Equipo de Atención Primaria de Saúde
C22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade
C23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do ámbito, para atender ás persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos

C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poboacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde
C27	Formar e informar, facilitar e apoiar a saúde e o benestar dos membros da comunidade, cuxas vidas están afectadas por problemas de saúde, risco sufrimento, enfermidade, incapacidade ou morte
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de identificar as necesidades de saúde das poboacións e grupos de interese en saúde pública	A1	B1	C19	D1
	A2	B2	C20	D2
	A3	B4	C21	D3
	A4	B6	C24	D4
	A5	B8		D5
		B9		D6
		B10		D7
				D8
				D9
				D10
				D11
Saber aplicar intervencións de formación para a saúde para contribuír a resolver problemas de saúde colectivos		B3	C22	D1
		B5	C23	D2
		B9	C25	D3
		B11	C27	D4
		B15		D5
		B16		D6
		B17		D7
				D8
				D9
				D10
				D11
Ser capaz de realizar enquisas epidemiolóxicas e resolver estudos epidemiolóxicos de brotes de enfermidades ou situacións desfavorables en relación coa saúde	A1	B3	C23	D1
		B6	C26	D2
		B8		D3
		B11		D4
				D5

Contidos

Tema	
Epidemioloxía das enfermidades transmisibles:	Concepto de enfermidade transmisible e infecciosa, enfermidades emerxentes. -Enfermidades transmisibles por vía aérea, dixestiva, por contacto, por zoonosis, enfermidades vectoriais, infeccións nosocomiais, boletíns epidemiolóxicos. Brotes epidémicos.
Epidemioloxía e prevención das enfermidades crónicas:	Estratexias de prevención. As enfermidades cardiovasculares. O cancro. Actividade física e saúde. Alimentación e saúde pública. Epidemioloxía e prevención da obesidade. Epidemioloxía e prevención dos accidentes. Saúde laboral.
Conceptos xerais e bases da Educación para a Saúde:	-O proceso ensino/aprendizaxe. A Educación como proceso *comunicativo. -Enfoques e modelos de EPS. -Planificación de programas e/ou actividades de EPS. -Métodos e medios de EPS. -EPS en grupos, dinámica de grupos. -Enfermaría *transcultural.

Principios xerais da Atención Primaria e Promoción da Saúde:

-Marco xeral da Atención Primaria. Antecedentes históricos. Marco legal. Reforma da Atención Primaria na Comunidade Autónoma de Galicia. O futuro da Atención Primaria.
-Organización e funcionamento da Atención Primaria. O Equipo de Atención Primaria. Funcións e actividades de enfermaría dentro do equipo de Atención Primaria.
-A consulta de enfermaría. Tipos e organización da consulta. Entrevista clínica. Axenda de enfermaría.
-A Visita Domiciliaria. Etapas. Intervención familiar. Atención domiciliaria a pacientes inmovilizados e *teminales. Coidadores informais. A enfermaría de ligazón.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	16	40	56
Lección maxistral	66	101	167
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Atención personalizada co profesor ou mediante email
Seminario	Atención personalizada

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.	30	A1	B1	C19	D1
			A2	B2	C20	D2
			A3	B3	C21	D3
			A4	B4	C22	D4
			A5	B5	C23	D5
				B6	C24	D6
				B8	C25	D7
				B9	C26	D8
				B10	C27	D9
				B11		D10
				B15		D11
				B16		
				B17		
Exame de preguntas obxectivas	Exame 1. Probas para avaliación das competencias adquiridas.	35	A1	B1	C19	D1
			A2	B2	C20	D2
			A3	B3	C21	D3
			A4	B4	C22	D4
			A5	B5	C23	D5
				B6	C24	D6
				B8	C25	D7
				B9	C26	D8
				B10	C27	D9
				B11		D10
				B15		D11
				B16		
				B17		

Exame de preguntas obxectivas	Exame 2. Probas para avaliación das competencias adquiridas.	35	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B8 B9 B10 B11 B15 B16 B17	C19 C20 C21 C22 C23 C24 C25 C26 C27	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

EXAMES:

AVALIACIÓN CONTINUA: A avaliación e conseguinte cualificación do alumno levarase a cabo mediante o sistema de avaliación global por curso, integrándose nesta avaliación a participación en clase, os traballos monográficos de os houber e as notas dos exames.

O exame farase por escrito e constará de preguntas de elección múltiple.

Avaliación NON CONTÍNUA/GLOBAL. Se o alumnado decide elixir a modalidade de AVALIACIÓN GLOBAL deberá solicitalo explicitamente, a través do formulario pertinente ao coordinador-a de asignatura, no prazo dun mes a contar desde o primeiro día do comezo do curso. Realizará un EXAME ACCESORIO que, SUMADO ÓS EXAMES PRINCIPAIS, PONDERARÁN EN TOTAL O 100 %.

Debido á dificultade que supón ser equitativo para todos os alumnos na resolución das dúbidas formuladas nos exames, máxime cando os alumnos se reparten en varias aulas, non se responderán as cuestións formuladas durante os exames, senón despois dos mesmos, na revisión.

Na convocatoria de xullo farase un examen do mesmo tipo que o descrito previamente.

Perseguirase o plaxio nos traballos e o uso inxustificado de programas de intelixencia artificial.

Máis información de como leva a cabo a cualificación da materia, do contido do exame, dos tipos de preguntas e da súa ponderación na plataforma MOOVI.

A información relativa a data do examen, hora y lugar atopase na seguinte dirección web:
<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Piédrola Gil, **Medicina Preventiva y Salud Pública**, 12º Edición, 2016

Hernández. Aguado. Gil. Delgado. Bolumar, **Manual de Epidemiología y Salud Pública. Para licenciatura y Diplomaturas en Ciencias de la salud.**, 1º Edición,

Piédrola Gil, **Medicina Preventiva y Salud Pública**, 12ª Edición, 2016

Bibliografía Complementaria

Araceli García Suso, **Enfermería Comunitaria. Bases teóricas.**, 1º Edición,

Enrique Ramos Calero, **Enfermería Comunitaria. Métodos y Técnicas**, 1º Edición,

Martin Zurro, **Atención familiar y salud comunitaria**, 1ª Edición, Elsevier, 2011

José Ramón Martínez Rafael del Pino, **Manual práctico de enfermería comunitaria**, 1ª Edición, Elsevier, 2013

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Xestión de enfermaría/V52G140V01207

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Enfermaría comunitaria I/V52G140V01104

Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107

Estatística: Estatística/V52G140V01106

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Xestión de enfermaría				
Materia	Xestión de enfermaría			
Código	V52G140V01207			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Álvarez Aragón, Francisco José			
Profesorado	Álvarez Aragón, Francisco José			
Correo-e	gestion.eue@gmail.com			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	O propósito fundamental desta materia consiste en proporcionar aos futuros enfermeiros a formación necesaria que lles permita desenvolver actividades de xestión e administración nos servizos de saúde e utilizar os recursos con criterios de eficiencia. Identificar as características da xestión que se realiza como membro dunha empresa de saúde, sendo capaz de identificar e coñecer o produto sanitario, así como a carteira de servizos, o método de resolución de problemas e de toma de decisións, analizar os compoñentes dos procesos e describilos, explicar o concepto de calidade e seguridade así como as súas repercusións nunha empresa de servizos sanitarios, promovendo a avaliación da súa actividade e orientando as súas accións en función de obxectivos			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
B13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
C45	Coñecer o Sistema Sanitario Español
C46	Identificar as características da función directiva dos servizos de enfermaría e a xestión de coidados
C47	Coñecer e ser capaz de aplicar as técnicas de dirección de grupos
C48	Coñecer a lexislación aplicable e o Código Ético e Deontolóxico da enfermaría española, inspirado no Código Europeo de Ética e Deontoloxía de Enfermaría
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Ser capaz de aplicar a política de calidade asistencial e avaliacion da calidade dos servizos de enfermaria	A1	B12	C45	D1
	A2	B13	C46	D2
	A3	B15	C47	D3
	A4		C48	D4
	A5			D5
				D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11
Ser capaz de analizar os entornos e politicas sanitarias mais significativas		B13	C46	D1
		B15		D2
				D3
				D4
				D5
				D7
				D8

Contidos

Tema	
1. Proceso administrativo en los servicios de salud	- Introducción a la gestión de los Servicios de Enfermería. - Teorías administrativas clásicas. - Teorías administrativas de las Relaciones Humanas y Teorías Modernas. - El Proceso Administrativo: Etapas
2. Análisis de los entornos sanitarios	- Introducción a los sistemas de salud. - Tipos y clasificación de los sistemas de salud.
3. Políticas sanitarias: Central y autonómicas	- Sistema Nacional de Salud. - Sistema de Salud en Galicia
4. Políticas sanitarias mas significativas a nivel mundial	- Principales Sistemas de Salud en el mundo - Utilidad de los elementos teóricos y metodológicos de la disciplina enfermera en la gestión
5. Gestión de servicios de enfermería: Características y procesos	- Gestión, Administración y Enfermería - La administración y el cuidado enfermero - La gestión por procesos en los servicios de enfermería - Dirección y Liderazgo en la Gestión
6. Concepto de calidad y seguridad	- Calidad en la atención sanitaria - La investigación científica como estrategia para garantizar la calidad
7. Política de calidad asistencial y evaluación de la calidad de los servicios de enfermería	- Garantía de calidad de los cuidados enfermeros - Indicadores de calidad - Evaluación y control

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	10	20	30
Seminario	10	20	30
Presentación	40	30	70
Exame de preguntas obxectivas	1	4	5
Traballo	0	15	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición

Seminario	Faranse tutorías individualizadas vía e-mail ou presenciais cando sexa necesario. Faranse atencións individual ou en pequeno grupo, coa finalidade de atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe.
Lección maxistral	Faranse tutorías individualizadas vía e-mail ou presenciais cando sexa necesario. Faranse atencións individual ou en pequeno grupo, coa finalidade de atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe.
Presentación	Faranse tutorías individualizadas vía e-mail ou presenciais cando sexa necesario. Faranse atencións individual ou en pequeno grupo, coa finalidade de atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe.
Probas	Descrición
Traballo	Faranse tutorías individualizadas vía e-mail ou presenciais cando sexa necesario. Faranse atencións individual ou en pequeno grupo, coa finalidade de atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe.

Avaliación							
Descrición		Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe				
Lección maxistral	Asistencia as exposicións por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.	20	A1 A2 A3 A4 A5	B12 B13 B15	C45 C46 C47 C48	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11	
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.	10	A1 A2 A3 A4 A5	B12 B13 B15	C45 C46 C47 C48	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11	
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	40	A1 A2 A3 A4 A5	B12 B13 B15	C45 C46 C47 C48	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11	
Traballo	El alumno elaborará una serie de trabajos en relación con el temario. Se evalúa mediante la valoración de la comunicación, del contenido y de como respondan a las preguntas que le hagan sus compañeros y el profesor.	30	A1 A2 A3 A4 A5	B12 B13 B15	C45 C46 C47 C48	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Convocatoria de Xullo: Igual que a primeira. Na segunda oportunidade, debes superar a parte pendente da primeira. A asistencia puntuarase só na primeira oportunidade.

Para obter información sobre a data, hora e lugar do exame, consulta o seguinte enderezo web:
<http://direccuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

AVALIACIÓN NON CONTINUA/GLOBAL. Se o alumnado decide optar pola modalidade de AVALIACIÓN GLOBAL, deberá solicitala expresamente ao coordinador-a da asignatura, a través do correspondente formulario, no prazo dun mes contado desde o primeiro día de inicio do curso. Realizarase un EXAME ADICIONAL que, ADEMAIS DOS EXAMES PRINCIPAIS, PESARÁ O 100% DO TOTAL.

Perseguirase o plaxio nos traballos e o uso inxustificado de programas de intelixencia artificial.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Mompart MP. y Durán M., **Administración y Gestión.**, 2001,

Balderas, Mª de la Luz, **Administración de los servicios de Enfermería**, Mc GRAW-HILL,

Bibliografía Complementaria

Ayuso D. y Grande R.F., **La gestión de enfermería y los servicios generales en las organizaciones sanitarias**, 2006,

---

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería comunitaria II/V52G140V01206

Enfermería clínica II/V52G140V01205

Prácticas clínicas I/V52G140V01208

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas clínicas I				
Materia	Prácticas clínicas I			
Código	V52G140V01208			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Alonso Pérez, María del Mar			
Profesorado	Alonso Pérez, María del Mar			
Correo-e	mar.alonso.perez@sergas.es			
Web	http://http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	Esta materia achegará os coñecementos, habilidades e destrezas necesarias para o manexo das intervencións e actividades, relacionadas cos coidados, que se corresponden, en xeral, coas necesidades básicas do ser humano e as súas posibles alteracións e, especificamente, cos coidados relacionados coa atención que presta a enfermería en determinadas situacións de saúde/enfermidade: - Atención de enfermería ás persoas sometidas a intervención cirúrxica. - Atención de enfermería ás persoas con trastornos da función respiratoria, renal e urinaria, endocrina e metabólica, dixestiva, cardiovascular, neurolóxicas, con trastornos da función muscular e esquelética e con alteracións da función cognitivo/perceptiva.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermería
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
B13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermería baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial

B18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal
C4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde
C11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
C17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas
C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
C49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de participar nos coidados que teñan como finalidade garantir o maior grado de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha óptima relación interpersoal que sexa garante da dignidade e confidencialidade	A1	B1	C4	D1
	A2	B3	C8	D2
	A3	B4	C11	D3
	A4	B7	C17	D4
	A5	B8	C18	D5
		B9	C29	D6
		B10	C31	D7
		B11	C33	D8
		B12	C49	D9
		B13		D10
		B14		D11
		B15		
		B16		
		B17		
		B18		

Contidos

Tema	
I. Control da infección e coidados da ferida.	1. Asepsia e hixiene de mans. 2. Posta e retirada de luvas estériles 3. Cura seca. 4. Cura con técnica Möndal. 5. Retirada de puntos e grapas.
II. Preparación e administración de medicación.	1. Preparación de medicación parenteral. 2. Administración de medicación por vía intramuscular, intraveosa e subcutánea. 3. Cálculo de dose.

III. Extracción de mostras sanguíneas	1. Extracción de mostra de sangue veosa.
	2. Extracción de mostra de sangue arterial.
IV. Accesos vasculares.	1. Purgado de soros.
	2. Canalización e coidados da vía venosa.
V. Sondaxe vesical.	1 Sondaxe vesical, masculino e feminino. Acceso e coidados.
	2 Toma de mostra de ouriños.
VI. Sondaxe nasogástrica. Aspiración de secrecións.	1. Colocación e coidados da sonda nasogástrica.
	2. Aspiración de secrecións das vías respiratorias altas.
VII. Manexo de soportes informáticos e historia clínica electrónica.	1 Gacela.
	2 Silicon.
	3 lanus.
	4 Confidencialidade.
	5 Seguridade do paciente.
VIII. Vendaxes.	1 Vendaxe de contención.
	2 Vendaxe compresivo.
	3 Vendaxes en espiga, circular, en ocho...
IX. Riscos laborais.	1 Accidentes laborais. Protocolo de actuación.
	2 Medidas de prevención.
	3 Aislamentos.
X. Mobilización de pacientes.	1 Protección do paciente perante a mobilización.
	2 Protección personal perante a mobilización.
XI. RCP e Primeiros Auxilios.	1 Conceptos básicos en urxencias, cardioloxía e ritmos.
	2 Protocolos de actuación ante unha parada cardio-respiratoria.
	3 Manexo do DESA-DEA.
	4 Prácticas de simulación de situacións de emerxencia.
XII. Rotatorio de prácticas en unidades de hospitalización médico-quirúrxicas.	Prácticas preprofesionais que permitan a aplicación dos coñecementos teóricos e metodolóxicos da enfermería á práctica clínica. Realizaranse varias rotacións en unidades de hospitalización médicas, quirúrxicas e médico-quirúrxicas.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Obradoiro	20	0	20
Prácticum, Practicas externas e clínicas	178	0	178
Cartafol/dossier	0	7	7
Prácticas de laboratorio	18	0	18
Actividades introdutorias	1	0	1
Exame de preguntas obxectivas	0.5	0	0.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	0.5	0	0.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Obradoiro	Obradoiros teórico-prácticos, onde o alumnado terá acceso a contidos específicos, necesarios para o mellor desenrolo das súas prácticas clínicas: - Uso de ferramentas dixitais e historia clínica electrónica. - Prevención de riscos laborais. - Vendaxes. - Mobilización de pacientes. - Ostomías. - RCP.
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Se realizan nas Unidades asistenciais Médicas e Cirúrxicas en forma de rotatorio clínico independente. Permiten incorporar os valores profesionais, competencias de comunicación asistencial razoamento clínico, xestión clínica e xuício crítico, integrando na práctica profesional os coñecementos, habilidades e actitudes da Enfermería, baseados en principios e valores asociados ás competencias descritas que conforman o Título. Durante o transcurso de estas prácticas, a profesora manterá reunións periódicas comúns co alumnado, para pór en común experiencias e aclarar dúbidas, sen detrimento de aquelas que se poidan realizar de forma individual, tanto a petición do/da alumno/a ou da propia profesora.
Cartafol/dossier	Avalíase a presentación dun caderno que entregarán ao finalizar as dúas rotacións. Este caderno constará dun diario reflexivo sobre as prácticas e un plan de coidados para un paciente que o/a alumno/a haxa elixido nunha das dúas rotacións.
Prácticas de laboratorio	As prácticas de simulación sirven para aproximar ó/a alumno/a á realidade, integrar a teoría con a práctica e adquirir habilidades necesarias, antes de realizar as prácticas clínicas nas unidades. Ao finalizar as actividades na sala de prácticas de simulación, o/a estudante será capaz de demostrar as habilidades de razoamento e destrezas precisas para realizar os procedementos que realizará posteriormente nas prácticas clínicas. O desenrolo das prácticas de laboratorio realizarase da seguinte forma: 1. Exposición do procedemento, pola profesora, mostrando cómo identificar e informar ao paciente, manipular os materiais necesarios para a técnica, realización de dita técnica e as súas indicacións. 2. As/os alumnas/os repetirán o procedemento diante da profesora, expresando dúbidas e acadando indicacións desta. Escenificarán unha situación a partir dun caso exposto pola profesora, simulando e aplicando individualmente, de forma integrada, todos os coñecementos. Isto repítese tantas veces sexa preciso ata que sexan capaces de realizar o procedemento, razoando cada paso. 3. Estableceranse grupos de estudantes, que realizarán, de forma rotatoria entre eles/as, os procedementos e irán recibindo as consideracións críticas dos/as seus/súas compañeiros/as de grupo.
Actividades introdutorias	Consistirá nunha clase presencial, on line ou semipresencial, na que se impartirán as nocións básicas de comportamento, normas e ubicación das diferentes áreas e servizos onde van realizar as prácticas clínicas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	Realizarase mediante tutorías na aula de simulación, ou ben por email.
Obradoiro	Realizarase in situ, aclarando as dúbidas que o alumnado xenere.
Prácticum, Practicas externas e clínicas	A profesora tutora manterase en contacto co alumnado, a través de visitas nas unidades de hospitalización asignadas, así como a través do correo electrónico, para indagar acerca de problemas, dúbidas ou conflitos que poidan surxir durante o desenrolo das mesmas.
Cartafol/dossier	O alumnado poderá revisar de forma individual, xunto á profesora, o contido deste caderno.
Actividades introdutorias	A profesora aclarará de forma individualizada a aqueles/as alumnos/as que así o requiran todas as dúbidas que plantexen sobre o tema.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Obradoiro	Asistencia aos obradoiros teórico-prácticos. A asistencia a estes obradoiros é obrigatoria. A falta de asistencia a ditos talleres, sempre xustificada, reducirá de forma proporcional a puntuación. Para acadar a puntuación máxima neste apartado, é necesario ter acudido á totalidade dos mesmos, en horario completo, e descontaránse 0.1 puntos (dun total de 2) por cada hora de ausencia aos mesmos. As ausencias non xustificadas conllevarán unha penalización de 0.3 puntos por cada hora de ausencia.	20	A1	B1	C4	D1
			A2	B3	C8	D2
			A3	B9	C31	D3
			A4	B10	C33	D4
				B12	C49	D5
				B15		D7
				B16		D8
				B17		D9
						D10
						D11

Prácticum, Practicas externas e clínicas	Informe do/a supervisor/a da Unidade onde realizan as prácticas, ao rematar a rotación, con asesoramento das/os enfermeiras/os que as/os tutelaron, mediante observación e cumplimentación dun informe achegado pola profesora.	40	A2 B7 C4 D1 A3 B8 C8 D2 A4 B9 C11 D3 B10 C17 D4 B11 C18 D5 B12 C29 D6 B13 C31 D7 B14 C33 D8 B15 C49 D9 B16 D10 B17 D11 B18
Cartafol/dossier	Avalíase a presentación dun caderno que entregarán ao finalizar as dúas rotacións. Este caderno constará dun diario reflexivo sobor as prácticas e un plan de coidados para un paciente que o/a alumno/a haxa elixido nunha das dúas rotacións	20	A1 B3 C17 D1 A2 B7 C18 D2 A3 B8 C29 D3 A4 B12 D4 B14 D7 D8 D9 D10 D11
Prácticas de laboratorio	Unha vez rematadas as prácticas de laboratorio, avaliaránse as competencias adquiridas durante as mesmas mediante a realización, de forma individual, dun dos procedementos estudados, que será elixido ao azar. O/a alumno/a deberá responder, asimesmo, ás preguntas que sobre o mesmo se lle fagan. A profesora valorará (de 0 a 10), as destrezas e coñecementos acerca de dicho procedemento que mostre o/a alumno/a. É imprescindible acadar unha puntuación mínima de 5 puntos sobor 10 neste ítem para poder realizar as prácticas clínicas nas unidades de hospitalización. No caso de non acadar esta puntuación nun primer momento, o/a alumno/a poderá dispor dunha segunda oportunidade para realizar esta proba.	15	A1 B3 C31 D2 A2 D4 A3 D7 A4 D8 A5 D10 D11
Exame de preguntas obxectivas	Exame tipo test, onde o alumnado demostrará coñecer a teoría dos procedementos desenvolvidos nas prácticas de laboratorio. É necesario acadar unha calificación de 5 sobre 10 para poder superar este exame e poder realizar a proba avaliativa práctica. No caso de non acadar esta puntuación nun primer momento, o/a alumno/a poderá dispor dunha segunda oportunidade para realizar a proba.	3	A1 B1 C4 D1 A2 B3 C8 D2 A3 B17 C18 D3 A4 C29 D4 A5 C31 D5 D7 D8 D9 D10
Resolución de problemas e/ou exercicios	Realizaranse exercicios de cálculo de dose de medicación. É necesario resolver, a lo menos, las 2/3 partes do total de exercicios para poder superar esta proba avaliativa. No caso de non acadar esta puntuación nun primer momento, o/a alumno/a poderá dispor dunha segunda oportunidade para realizar a proba.	2	A1 B1 C4 D1 A2 B3 C17 D2 A3 B17 C18 D3 A4 C31 D4 A5 D7 D8 D9 D10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Coa finalidade de xustificar a asistencia nas unidades de hospitalización, cada alumno/a deberá utilizar unha folla, habilitada a tal fin, na que firmará a persoa (enfermeira) que o/a acompañara na xornada.

De producirse unha ausencia, por un motivo xustificado, ás prácticas de laboratorio e/ou aos obradoiros, a profesora porá a disposición do alumnado implicado a posibilidade de recuperar a(s) clase(s) perdida(s), sempre que sexa posible.

As ausencias ás prácticas de hospitalización, poderán ser recuperadas, ben en horario de tarde, en sábados o en días lectivos posteriores á finalización do periodo de prácticas, dentro do periodo lectivo, e nunca imprecando dobre de turno (realizar prácticas en horario de mañana e tarde nun mesmo día). Tanto a ausencia (sempre que sexa posible), coma a recuperación deberán notificarse sempre **previamente por escrito mediante o correo electrónico** á profesora tutora e ao/a supervisor/a da unidade na que se estea realizando as prácticas, e **tendo obtido o permiso da primeira para realizar a recuperación.**

Para poder superar a materia, é necesario ter acudido a un mínimo do 85% da totalidade das horas programadas en todas

as actividades. As ausencias non recuperadas computaránse segundo o establecido na normativa de prácticas clínicas.

Para poder superar as prácticas, é indispensable achegar a folla de firmas, que é o documento que acredita a cumplimentación das horas requiridas.

Na elaboración do portafolio/dossier, perseguirase o plaxio e o uso non xustificado de programas de intelixencia artificial. Tanto unha coma a outra circunstancia, conlevarán unha redución da nota final, ou a non superación da asignatura, en función da gravidade de mesma.

Máis información acerca da asignatura (exames, contidos, avaliación...) na plataforma Moovi, dispoñible no seguinte enlace:

<https://moovi.uvigo.gal/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Galarreta Alperete, S; Martín García, C., **ENFERPEDIA. TÉCNICAS Y PROCEDIMIENTOS DE ENFERMERÍA**, 1ª, Editorial Médica Panamericana, 2018

Lewis, Hagler, Bucher, Heitkemper, Hardin, Kwong and Roterts, **GUÍA PRÁCTICA DE ENFERMERÍA MÉDICO-QUIRÚRGICA: EVALUACIÓN Y ABORDAJE DE PROBLEMAS CLÍNICOS**, 10ª, Elsevier, 2018

Angustias Herrero Alarcón □ Inés Carmen González Gómez, **Técnicas y procedimientos en enfermería**, 2ª, DAE, 2019

Sarah Renton, Claire McGuinness and Evelyn Strachan, **Procedimientos de enfermería clínica**, 6ª, Elsevier, 2021

NANDA INTERNACIONAL, **DIAGNÓSTICOS ENFERMEROS. DEFINICIONES Y CLASIFICACIÓN 2024-2026**, 13, Elsevier, 2024

Guías FEMORA: Procedementos e protocolos de enfermaría, **<https://femora.sergas.es/>**, SERGAS,

Guías ULCERAS FORA, **<https://ulcerasfora.sergas.gal/>**, SERGAS,

GNEAUPP. Grupo nacional para el estudio y asesoramiento en Úlceras por Presión y Heridas Crónicas.,

<https://gneaupp.info/>,

Galarreta Alperete, S; Martín García, C., **ENFERPEDIA. TÉCNICAS Y PROCEDIMIENTOS DE ENFERMERÍA**, ISBN-9788411065269, 2ª, PANAMERICANA, 2026

Bibliografía Complementaria

Actualización en enfermería. Dominios y clases, **<https://enfermeriaactual.com/dominios-y-clases/>**,

NANDA - Gordon. DIAGNÓSTICOS NANDA SEGÚN DOMINIOS Y CLASES EN LA TAXONOMÍA II,

https://mundoenfermero.com/nandanocnic/gnanda_dominioclase.php,

NANDA - Virginia Henderson, **https://mundoenfermero.com/nandanocnic/hnanda_dominio.php**,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas II/V52G140V01303

Enfermaría clínica II/V52G140V01205

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Ética e lexislación/V52G140V01202

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105

Introdución á enfermaría clínica/V52G140V01201

Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107

Enfermaría clínica I/V52G140V01204

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Estatística: Estatística/V52G140V01106

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería clínica III				
Materia	Enfermería clínica III			
Código	V52G140V01301			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Martínez Suárez, Mónica			
Profesorado	Alonso Crespo, David Martínez Suárez, Mónica			
Correo-e	monica.martinez.suarez@sergas.es			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	Comprende o estudo de diferentes problemas de saúde que requiren da intervención de enfermmería para a súa resolución. Para iso, necesítase un coñecemento dos trastornos fisiopatolóxicos, métodos diagnósticos, medidas de prevención e tratamento e intervención de enfermmería para restablecer o nivel de saúde desde un punto de vista holístico e co maior grao de independencia posible.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
C28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde
C30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermmería, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
C32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Ser capaz de prestar asistencia centrada no paciente, utilizando os diagnósticos de enfermaría e as actividades derivadas deles, nas patoloxías estudadas	A1 A2 A3 A4 A5	B7 B8	C28 C29 C30 C31 C32 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Saber aplicar os coidados necesarios para a atención á persoa paciente crítico.	A1 A2 A3 A4 A5	B7 B8	C29 C30 C31 C32 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Saber aplicar os procesos de Enfermaría de urxencias e emerxencias	A1 A2 A3 A5	B7	C30 C31 C32 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Contidos

Tema	
1.- Paciente con alteracións na eliminación *urinaria	- *Fisiopatología do sistema *excretor. Valoración do sistema *urinario. - Enfermidades do *glomérulo. Insuficiencia renal aguda. - Insuficiencia renal crónica - Alteracións da *vejiga e *uréteres: Infeccións. Cálculos. *Vejiga *neuróxena e incontinencia *urinaria. Tumor *vesical.
2.- Paciente con alteracións na regulación *endocrina	- Xeneralidades. - *Hipófisis e *hipotálamo. - *Tiroides: bocio, *hipotiroidismo, *hipertiroidismo, *tiroiditis, cancro de *tiroides, emerxencias en *tiroidología. - *Glándulas *suprarrenais: Síndrome de *Cushing, síndrome de *Addison, tumores *suprarrenais da cortiza, *feocromocitoma. - Hormonas sexuais.
3 e 4.- Atención ao paciente crítico. Enfermaría de urxencias e emerxencias	- Atención ao paciente con problemas respiratorios agudos: Insuficiencia respiratoria. Síndrome de distrés respiratorio do adulto. Tromboembolismo pulmonar agudo. Mecánica pulmonar. Ventilación mecánica invasiva e non invasiva. Monitorización da sedación. - Atención ao paciente por problemas cardiológicos agudos: Síndrome coronario agudo. Complicacións mecánicas do infarto de miocardio. Edema agudo de pulmón. Shock cardiogénico. Taponamento cardíaco. Parada cardiorespiratoria. - Atención ao paciente con problemas infecciosos agudos: Sepsis. Sepsis severa. Fracaso de órganos. - Atención ao paciente con problemas neurolóxicos agudos: Coma. Hipertensión intracraneal. Status convulsivo. Fibrinolisis no tratamento do accidente vasculocerebral agudo. Monitorización do coma. - Técnicas de depuración extrarrenal. - Atención ao paciente politraumatizado. - Técnicas e monitorizacións do paciente crítico.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	42	86	128

Obradoiro	8	10	18
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.
Obradoiro	Realizáense actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades *manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou *grupales que desenvolven os estudantes.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Resolución de dúbidas dos alumnos y remitir as referencias bibliográficas correspondentes.
Obradoiro	Resolución de dúbidas dos alumnos y remitir as referencias bibliográficas correspondentes.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Obradoiro	Asistencia e actitude durante os talleres.	10	A1	B7	C28	D1
			A2	B8	C29	D2
			A3		C30	D3
			A4		C31	D4
			A5		C32	D5
					C33	D6
						D7
						D8
						D9
						D10
						D11
Exame de preguntas obxectivas	Exame 1: Probas para a avaliación das competencias que consistirán en varias preguntas con respostas alternativas e o alumno seleccionará entre un numero limitado de respostas, no caso das preguntas tipo test.	30	A1	B7	C28	D1
			A2	B8	C29	D2
			A3		C30	D3
			A4		C31	D4
			A5		C32	D5
					C33	D6
						D7
						D8
						D9
						D10
						D11
Exame de preguntas obxectivas	Exame 1.1: Probas para a avaliación das competencias que consistirán en varias preguntas con respostas alternativas e o alumno seleccionará entre un numero limitado de respostas, no caso das preguntas tipo test.	15	A1	B7	C28	D1
			A2	B8	C29	D2
			A3		C30	D3
			A4		C31	D4
			A5		C32	D5
					C33	D6
						D7
						D8
						D9
						D10
						D11

Exame de preguntas obxectivas	Exame 2: Probas para a avaliación das competencias que consistirán en varias preguntas con respostas alternativas e o alumno seleccionará entre un numero limitado de respostas, no caso das preguntas tipo test	30	A1 A2 A3 A4 A5	B7 B8	C28 C29 C30 C31 C32 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Exame de preguntas obxectivas	Exame 2.2: Probas para a avaliación das competencias que consistirán en varias preguntas con respostas alternativas e o alumno seleccionará entre un numero limitado de respostas, no caso das preguntas tipo test	15	A1 A2 A3 A4 A5	B7 B8	C28 C29 C30 C31 C32 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación NON CONTÍNUA/GLOBAL. Se o alumnado decide elixir a modalidade de AVALIACIÓN GLOBAL deberá solicitalo explicitamente ao coordinador-a da asignatura, a través do formulario pertinente, no prazo dun mes a contar desde o primer día do comezo do curso. Realizará un EXAME ACCESORIO que, SUMADO ÓS EXAMES PRINCIPAIS, PONDERARÁN EN TOTAL O 100 %.

Nas preguntas de tipo test por cada resposta incorrecta, descóntanse puntos. A materia dada durante os seminarios será avaliada, incluíndo casos clínicos a resolver no exame.

Sistema de avaliación, común en todas as convocatorias

Más información de como lleva a cabo la cualificación de la materia, del contenido del examen, de los tipos de preguntas y de la ponderación en la plataforma MOOVI.

Perseguirase o plaxio nos traballos e o uso inxustificado de programas de intelixencia artificial.

A información relativa a data do examen, hora e lugar se atopa na seguinte dirección web:
<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Marisol Bravo y Cols, **Manual de Cardiología para Personal de Enfermería**, 1ª,

Harrison, **Principios de Medicina Interna**, 20ª, Mc Graw Gill, 2018

Bibliografía Complementaria

Farreras, Rozman, **MEDICINA INTERNA**, 18ª, Elsevier, 2016

heather Herdman, **Interrelaciones NANDA NOC NIC**, 11ª, Elsevier, 2019

LeMone, **Enfermería medicoquirúrgica**, 4ª,

Swearingner, **Manual de enfermería Medico-Quirúrgica**, 6ª,

Mosby, **Clasificación de intervenciones de enfermería**, 5ª,

Smith S; Duell M, **Técnicas de enfermería clínica. De las técnicas básicas a las avanzadas**, 7ª,

Jamieson W, **Procedimientos de enfermería clínica**, 5ª,

Quesada S; Rabadal LL., **Actualización en el manejo del trauma grave**, 2ª,

Paul L. Marino, **El libro de la UCI**, 2ª,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Prácticas clínicas III/V52G140V01306

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105
Enfermaría comunitaria II/V52G140V01206
Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203
Introdución á enfermaría clínica/V52G140V01201
Enfermaría clínica I/V52G140V01204
Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103
Enfermaría clínica II/V52G140V01205

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería materno-infantil				
Materia	Enfermería materno-infantil			
Código	V52G140V01302			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Estévez Villar, Concepción			
Profesorado	Amorín Pedrosa, Carmen Estévez Villar, Concepción			
Correo-e	concepcion.estevez.villar2@sergas.es			
Web	http://webs.uvigo.es/direcceuemeixoeiro			
Descrición xeral	Segundo a OMS: A expresión materno-infantil abarca a prestación de servizos sanitarios de promoción, curación e rehabilitación para nais e nenos. Por conseguinte, comprende os sectores da saúde da nai, a planificación da familia, a saúde do neno, a hixiene escolar, a adolescencia e os aspectos sanitarios do coidado dos nenos en determinadas institucións". A materia consta de dous bloques temáticos diferenciados e á vez interrelacionados entre si. O bloque de Enfermería Maternal aborda como proceso mais importante o da maternidade e os seus coidados, e o de Enfermería Infantil no que se aborda o coidado do neno/a en as diferentes etapas do crecemento e desenvolvemento.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven o seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
C34	Identificar as características das mulleres nas diferentes etapas do ciclo reprodutivo, no clímax e nas alteracións que se poden presentar proporcionando os coidados necesarios en cada etapa
C35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións

C36	Coñecer os aspectos específicos dos cuidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento
C37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse
C38	Aplicar as técnicas que integran o cuidado de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos nenos e os seus cuidadores
C39	Seleccionar as intervencións dirixidas ao neno san e ao enfermo, así como as derivadas dos métodos de diagnóstico e tratamento
C40	Ser capaz de proporcionar formación e información para a saúde aos pais ou cuidadores primarios
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de planificar cuidados de enfermaría nas distintas etapas da vida da muller, dentro do contexto familiar e comunitario, para lograr un estado de saúde óptimo ou recuperar a saúde, baseando a toma de decisións en datos obxectivos, feitos científicos e evidencia clínicas	A1	B1	C34	D1
	A2	B2		D2
	A3	B4		D3
	A4	B5		D4
	A5	B7		D5
		B8		D6
		B9		D7
		B10		D8
		B11		D9
		B12		D10
				D11
Saber describir os cambios que se producen no organismo durante a xestación, parto e puerperio	A1	B5	C34	D1
	A2	B10	C35	D2
	A3	B11		D3
	A4			D4
	A5			D5
				D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11
Saber describir, as intervencións e actividades adecuadas á prevención e tratamento dos problemas de saúde na infancia e adolescencia, e planificar cuidados garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do neno e a súa familia	A1	B1	C36	D1
	A3	B11	C37	D2
	A5	B12	C38	D3
			C39	D4
			C40	D5
				D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11

Contidos

Tema	
Tema-1 INTRODUCCIÓN Á ENFERMARÍA PEDIÁTRICA	1.1 Evolución histórica do concepto de infancia e adolescencia. Contexto actual 1.2 Marco Lexislativo para Infancia e Adolescencia 1.3 O campo da enfermaría pediátrica 1.4 Os cuidados centrados na familia.*P.A.E na atención do *niñ@ e a súa familia

Tema-2 *RECEN NADO SAN.	2.1 Características xerais do *RN. Valoración física, neurolóxica e sensorial. 2.2 Coidados da recentemente *nada/o 2.2.1 Necesidades afectivas. Bases para o establecemento da relación de apego seguro 2.2.2 Masaxe Infantil 2.3 *Cribados na recén nada/os
Tema - 3 DESENVOLVEMENTO E CRECEMENTO DURANTE As DISTINTAS ETAPAS EVOLUTIVAS	3.1 Crecemento e desenvolvemento biopsicosocial da/o *lactante, nena/o e adolescente. Coidados enfermeros. 3.1.2 Aproximación aos trastornos do neurosesenvolvemento. Coidados enfermeros. 3.3 Sexualidade na infancia e adolescencia.
Tema- 4 O NENO/A HOSPITALIZADO	4.1 A unidade pediátrica. Marco normativo. 4.2 Entrevista de enfermaría. 4.3 Significados do ingreso hospitalario para as/os *niñ@s e adolescentes e as súas familias. 4.3.1 *Afrontamiento da tensión. 4.3.2 Intervencións de enfermaría e atención á diversidade. 4.4 Xestión da dor :valoración e coidados de enfermaría. Preparación da *niñ@ e familia ante a realización de procedementos. 4.5 Particularidades da preparación e *admón de fármacos en pediatría (Seminario)
Tema- 5 O RECEN NADO DE ALTO RISCO	5.1 Evolución histórica na atención ás/os bebés prematuras/os. 5.2 Factores relacionados co nacemento das/os recentemente *nacid@s. 5.3 Características *fisiolóxicas da/o bebé prematura/ou. 5.4 Coidados Centrados no Desenvolvemento :*NIDCAP. 5.5 Patoloxías máis frecuentes na/o bebé prematura/ou
Tema- 6 PROBLEMAS DE SAÚDE MAIS FRECUENTES NA INFANCIA	6.1 Características do sistema *inmunolóxico na infancia e adolescencia. 6.2 Sintomatoloxía máis frecuente na infancia e adolescencia. 6.3 Patoloxías máis frecuentes na infancia e adolescencia: coidados de enfermaría. 6.4 A saúde mental na infancia e adolescencia. 6.5 Infancia/Adolescencia e novas tecnoloxías.
Tema 1 *REPRODUCCION HUMANA	1.1. Anatomía e *Fisiología do aparello reprodutor feminino 1.2 *Gametogénesis, fecundación e implantación
Tema 2 CONTROL DA NATALIDADE	2.1 Planificación familiar 2.2 *Contracepción
Tema 3 EMBARAZO	3.1 Desenvolvemento *prenatal humano 3.2 Descrición do embarazo 3.3 Sexualidade no embarazo
Tema 4 EMBARAZO DE ALTO RISCO	4.1 Avaliación do risco materno e *fetal 4.2 Factores que inciden no *desarrolllo da xestación 4.3 Asesoramento xenético
Tema 5 PROBLEMAS DE SAÚDE NO EMBARAZO	5.1 Diabetes *gestacional 5.2 *Hipertensión no embarazo. 5.3 Hemorraxias durante o embarazo 5.4 Infeccións no embarazo 5.5 Saúde mental no embarazo
Tema 6 PARTO E PUERPERIO.	6.1Traballo de parto 6.2 Coidados de Enfermaría durante o parto 6.3 O alivio da dor. 6.4 Parto *distócico 6.5 Parto *operatorio e instrumental 6.6 *Puerperio normal e patolóxico 6.7 *Lactacia materna.
Tema 7 COIDADOS DO RECENTEMENTE NACIDO NA SALA DE PARTOS	7.1 Coidados de enfermaría 7.2 Adaptación á vida *extrauterina. 7.3 Reanimación inmediata do recentemente nacido na sala de partos.
Tema 8 PROBLEMAS DE SAÚDE REPRODUTIVA	8.1 Alteracións do ciclo *menstrual 8.2 Enfermidades infecciosas 8.3 Prevención do cancro de mama e xinecolóxico 8.4 *Esterilidad e infertilidade. 8.5 Duelo *perinatal.
TEMA 9 CARACTERÍSTICAS DA MULLER NAS DIFERENTES ETAPAS DO CICLO VITAL	9.1 Puberdade e *menarquia 9.2 *Climaterio e menopausa 9.3 Programa de Atención á Muller na Comunidade de Galicia 9.4 Perspectiva de xénero no coidado das mulleres: *paternalismo, maternidade científica e violencia *obstétrica.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	8	32	40
Presentación	5	30	35
Lección maxistral	57	91	148
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Seminario	Realizaranse 2 por cada unha das áreas sendo unha actividade eminentemente participativa. Traballarase en profundidade sobre un tema que permita a ampliación e relación dos contidos tratados nas sesións maxistras coa adquisición doutras competencias académico-profesionais.
	Os seminarios realizaranse en grupos reducidos.
Presentación	Módulo Materno. Traballos individuais, propostos pola docente.
	Módulo Infantil. Realizaranse actividades grupais/individuais propostas pola docente.
Lección maxistral	Exposición por parte das profesoras dos contidos teóricos sobre a materia obxecto de estudo.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminario	Personalizada co profesor
Presentación	Personalizada co profesor
Probas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	Realización persoal

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Seminario	Preténdese estimular no alumnado a capacidade de pensamento crítico e razoamento reflexivo e a creatividade . Módulo Maternal: Traballarase en profundidade sobre un tema ,ampliación e relación dos contidos tratados nas sesións maxistras coa adquisición doutras competencias teórico-prácticas. Módulo Infantil: Preténdese crear un espazo para profundar en temáticas de especial relevancia na etapa *infanto-xuvenil *contemporanea. A participación activa do alumnado será un aspecto central dos seminarios nos que se traballará con recursos teóricos (libros, artigos) audiovisuais (*visionado de películas ,documentais) e presentación de casos prácticos .	15	A1	B1	C34	D1
			A2	B2	C35	D2
			A3	B4	C36	D3
			A4	B5	C37	D4
			A5	B7	C38	D5
				B8	C39	D6
				B9	C40	D7
				B10		D8
				B11		D9
				B12		D10
						D11
Presentación	Preténdese estimular no alumnado a capacidade de pensamento crítico e razoamento reflexivo e a creatividade Módulo Maternal: traballos individuais, propostos pola docente. Módulo Infantil: Actividades grupales e/ou individuais sobre temáticas propostas pola docente en relación á materia .	10	A1	B1	C34	D1
			A2	B2	C35	D2
			A3	B4	C36	D3
			A4	B5	C37	D4
			A5	B7	C38	D5
				B8	C39	D6
				B9	C40	D7
				B10		D8
				B11		D9
				B12		D10
						D11

Lección maxistral		10	A1	B1	C34	D1
O profesorado transmitirá o alumnado os coñecementos asentados na evidencia científica actualizada, na revisión da literatura e na experiencia na práctica clínica.			A2	B2	C35	D2
A asistencia a un 100% da docencia na aula é considerada como *óptima .			A3	B4	C36	D3
			A4	B5	C37	D4
			A5	B7	C38	D5
				B8	C39	D6
				B9	C40	D7
				B10		D8
				B11		D9
				B12		D10
						D11
Exame de preguntas obxectivas	Proba Materno. Realizarase examen tipo test e /ou pregunta corta e /ou desenvolvemento.	65	A1	B1	C34	D1
			A2	B2	C35	D2
			A3	B4	C36	D3
			A4	B5	C37	D4
			A5	B7	C38	D5
	Proba Infantil. Realizarase examen tipo test e /ou pregunta corta e /ou desenvolvemento.			B8	C39	D6
				B9	C40	D7
				B10		D8
				B11		D9
				B12		D10
						D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

Módulo Materno: A nota do módulo de Enfermaría Maternal representa o 50% da nota global da materia de Enfermaría Materno-Infantil. É necesario aprobar as dúas áreas de xeito independente.

- **Avaliación continua** do módulo de materno consistirá nas seguintes partes:

1. 2 seminarios : asistencia e participación activa:7,5%
2. Realización de actividades complementarias : 5%
3. Asistencia e participación activa na aula: 5%
4. Exame final : 32,5%
5. **Para superar o exame é necesario obter unha puntuación dun 50% do mesmo.**

- **Avaliación NON CONTÍNUA/GLOBAL.** Se o alumnado decide elixir a modalidade de AVALIACIÓN GLOBAL deberá solicitalo explicitamente ao coordinador-a da asignatura, a través do formulario pertinente, no prazo dun mes a contar desde o primeiro día do comezo do curso. A proba a realizar terá o valor do 100% da nota.

Módulo Infantil: A nota do módulo de Enfermaría Infantil Representa o 50% da nota global da materia de Enfermaría Materno-Infantil. É necesario aprobar as dúas partes de xeito independente.

- **Avaliación CONTINUA** do módulo de infantil consistirá nas seguintes partes:

1. 2 seminarios : asistencia e participación activa: 7,5%
2. Realización e ou presentación de traballos : 5%
3. Asistencia e participación activa na aula: 5%
4. Exame final : 32,5%
5. **Para superar o exame é necesario obter unha puntuación dun 50% do mesmo.**

- **Avaliación NON CONTÍNUA/GLOBAL.** Se o alumnado decide elixir a modalidade de AVALIACIÓN GLOBAL deberá solicitalo explicitamente, a través do formulario pertinente, no prazo dun mes a contar desde o primeiro día do comezo do curso. A proba a realizar terá o valor do 100% da nota.

- **Consideración xerais.**

Para superar a materia é necesario obter unha puntuación mínima de 5 puntos entre o exame e os resto de actividades citadas, tendo en conta que o exame é obrigatorio aprobalo para avaliar o resto da materia.

As ausencias puntuais e xustificadas non serán contabilizadas. Ausencias non xustificadas. Será ponderado ata un máximo de ausencia dun 20% descontándose 0.3 pto por ausencia.

Na segunda convocatoria sistema de avaliación será o mesmo. Perseguirase o plaxio nos traballos e o uso inxustificado de

programas de intelixencia artificial.

A información relativa á data do exame, hora e lugar atópase na seguinte dirección web:

http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/*index.*php/é/*component/*k2/*item/116-*indice-docencia.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Ministerio de Sanidad y Consumo, **Cuidados desde el nacimiento. Recomendaciones basadas en pruebas y buenas prácticas. Ministerio de Sanidad y Política Social, 2010:**http://www.sergas.es/gal/muller/docs/cuidados_desde_el_n,

Bibliografía Complementaria

Consellería de Sanidade da Xunta de Galicia, **Guías Técnicas de Procesos del Programa Galego de Atención Integral á Muller,**

Ball, W. Jane & Binder, C. Ruth, **Enfermería Pediátrica. Asistencia Infantil**, 2ª edición. Pearson,

Ministerio de Sanidad y Consumo, **Estrategia de atención al parto normal en el Sistema Nacional de Salud**.,

FAME, **Iniciativa del parto normal,**

Gloria Seguranyes Guillot, **Enfermería Maternal**, Masson-Salvat,

Carlos González, **Manual práctico de lactancia materna**, ACPAM,

Aguilar Cordero, M.J., **Tratado de Enfermería del niño y del adolescente**, 2ª edición Elsevier Science,

Mary Ann Towle, **Asistencia de enfermería materno-neonatal**, Pearson,

Ana Concheiro Guisán, **Guía de Atención al recién nacido prematuro**, Ergon, 2020

Consellería de Sanidade, **Guía de saúde Infantil**, Xunta de Galicia, 2020

D.W.Winnicott, **Los bebés y sus madres**, Paidós,

D.W.Winnicott, **Conozca a su niño**, Paidós,

Michel Odent, **El bebé es un mamífero**, Ob Stare,

Carmen Pallás, **Antes de tiempo.Nacer muy pequeño.**, Lua, 2006

René A. Spitz., **El primer año de vida del niño**, Fondo de cultura Económica, 2005

Evania Reichert, **Infancia, la edad Sagrada**, La llave., 2011

Ricardo Fandiño y Vanesa Rodríguez, **La lucha sexual de los adolescentes en la hipermodernidad**, U.O.C, 2018

Clara Valverde Gefaell, **Comunicación Terapéutica en enfermería**, Difusión Avances de Enfermería, 2007

Ricardo Fandiño y Vanessa Rodríguez, **Adolescencia :transición o destino**, U.O.C, 2021

María Gema Cid Expósito y María Teresa Alcolea Cosín, **Cuidados Enfermeros a la Infancia y Adolescencia**, 1ª Edición, Panamericana, 2026

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas IV/V52G140V01405

Prácticas clínicas V/V52G140V01406

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105

Enfermaría comunitaria II/V52G140V01206

Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Enfermaría comunitaria I/V52G140V01104

Enfermaría clínica I/V52G140V01204

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Enfermaría clínica II/V52G140V01205

Outros comentarios

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas clínicas II				
Materia	Prácticas clínicas II			
Código	V52G140V01303			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	15	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Alonso Pérez, María del Mar			
Profesorado	Alonso Pérez, María del Mar			
Correo-e	mar.alonso.perez@sergas.es			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	Esta materia profundizara nos coñecementos, habilidades e destrezas necesarias para o manexo das intervencións e actividades relacionadas cos coidados, que se corresponden, en xeral, coas necesidades básicas do ser humano e as posibles alteracións coa atención que presta a enfermmería en determinadas situacións de saúde/enfermidade: - Atención de enfermmería a doentes sometidos a intervención cirúrxica. - Atención de enfermmería as persoas con trastornos da función respiratoria, xénito/urinaria, endocrino/metabólica, dixestiva, cardiovascular, neurolóxica, con trastornos da función músculo/esquelética e con alteracións da función cognitivo/perceptiva.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermmería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermmería dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermmería
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermmería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven o seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermmería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
B13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade

B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
B18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal
C4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde
C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.
C11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
C15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría
C17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas
C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
C42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecer
C44	Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá
C50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de proporcionar cuidados o paciente aplicando o proceso de enfermaría establecendo unha actitude empática co paciente e a familia, garantindo o dereito a confidencialidade, dignidade e privacidade.	A1	B1	C4	D1
	A2	B2	C8	D2
	A3	B3	C11	D3
	A4	B6	C17	D4
	A5	B7	C18	D5
		B8	C29	D6
		B11	C31	D7
		B12	C33	D8
		B13	C50	D9
		B14		D10
		B15		D11
		B16		
		B17		
		B18		

Ser capaz de participar nos coidados que teñan como finalidade garantir o maior grao de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando una óptima relación interpersonal que garantice a dignidade e a confidencialidade.

A1	B2	C4	D1
A2	B4	C8	D2
A3	B5	C10	D3
A4	B6	C11	D4
A5	B7	C15	D5
	B8	C17	D6
	B9	C18	D7
	B10	C29	D8
	B11	C33	D9
		C42	D10
		C44	D11
		C50	

Contidos

Tema	
I. Rotatorio de prácticas preprofesionales que permitan a aplicación dos conocimientos teóricos e metodolóxicos na Enfermería na práctica clínica	Unidades médicas, unidades cirúrxicas e/ou unidades médico-cirúrxicas de adultos.
II. Rexistro en historia clínica.	1. Instrucións na forma correcta de rexistrar comentarios de enfermaría en formato dixital.
III. Coidados de enfermaría ao paciente portador de traqueostomía.	1. Definición de traqueostomía. 2. Tipos de traqueostomías: percutánea, cirúrxica e lanringectomía. 3. Tipos de cánulas. 4. Manexo da cánula. 5. Complicacións máis frecuentes. 6. Manexo das complicacións.
IV. Coidados de enfermaría ao paciente portador de estomas.	1. Tipos de estomas. 2. Manexo e coidados dos dispositivos.
V. Coidados de enfermaría ao paciente sometido a trasplantes hematopoxéticos.	Atención ao paciente sometido a trasplante hematopoxético
VI. RCP.	1. RCP avanzada. 2. Atención ao paciente politraumatizado.
VII. Manexo de situacións violentas no traballo.	1. Situacións potencialmente violentas. 2. Actuacións fronte situacións potencialmente violentas. 3. Lexislación vixente.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticum, Practicas externas e clínicas	300	0	300
Obradoiro	30	0	30
Foros de discusión	6	0	6
Cartafol/dossier	6	33	39

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Realizaranse nas Unidades Asistenciais Médicas e Cirúrxicas en forma de rotatorio clínico independente. Permiten incorporar os valores profesionais, competencias de comunicación asistencial, razoamento clínico, xestión clínica e xuízo crítico, integrando na práctica profesional os coñecementos, habilidades e actitudes da enfermaría, baseados en principios e valores, asociados ás competencias descritas que conforman o título.

Obradoiro	Obradoiros teórico-prácticos, onde o alumnado terá acceso a contidos específicos, necesarios para o mellor desenrolo das súas prácticas clínicas: - Rexistro en Historia Clínica. - Ostomías. - Traqueostomías. - Trasplante hematopoyético. - RCP avanzada, primeiros auxilios e trauma. - Violencia de xénero. - Manexo de situacións violentas no traballo.
Foros de discusión	Durante o transcurso das prácticas, a profesora manterá reunións periódicas comúns co alumnado, para por en común experiencias e aclarar dúbidas, sen detrimento daquelas que se poidan realizar de forma individual, tanto a petición do/da alumno/a ou da propia profesora. Tamén se promoverá a participación nos foros de dúbidas que se creen a tal fin.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Obradoiro	Realizárase in situ, aclarando as dúbidas que o alumnado xenere.
Foros de discusión	Realizaranse durante o percurso das tutorías colectivas e a través da plataforma Moovi. Tamén poderán ter lugar de xeito individual, se o/a alumno/a ou a profesora o consideran oportuno.
Prácticum, Practicas externas e clínicas	A profesora tutora manténase en contacto co alumnado, a través de visitas nas unidades de hospitalización asignadas, así como a través do correo electrónico ou da plataforma Moovi, para indagar acerca de problemas, dúbidas ou conflitos que poidan surxir durante o desenrolo das mesmas.
Probas	Descrición
Cartafol/dossier	o/a alumno/a que o desexe, poderá revisar, conxuntamente coa profesora, o contido do seu caderno de prácticas.

Avaliación

Descrición		Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Informe do/a supervisor/a da Unidade onde realizan as prácticas, ao rematar a rotación, con asesoramento das/os enfermeiras/os que as/os tutelaron, mediante observación e cumplimentación dun informe achegado pola profesora.	60	A1	B1	C4	D1
			A2	B2	C8	D2
			A3	B3	C10	D3
			A4	B4	C11	D4
			A5	B5	C15	D5
				B6	C17	D6
				B7	C18	D7
				B8	C29	D8
				B9	C31	D9
				B10	C33	D10
				B11	C42	D11
				B12	C44	
				B13	C50	
				B14		
				B15		
				B16		
				B17		
				B18		
Obradoiro	Asistencia aos obradoiros teórico-prácticos. A asistencia a estes obradoiros é obrigatoria. A falta de asistencia a ditos talleres, sempre xustificada, reducirá de forma proporcional a puntuación. Para acadar a puntuación máxima neste apartado, é necesario ter acudido á totalidade dos mesmos, en horario completo, e descontaránse 0.1 puntos (dun total de 2) por cada hora de ausencia aos mesmos. As ausencias non xustificadas conllevarán unha penalización de 0.3 puntos por cada hora de ausencia.	20	A2	B2	C4	D1
			A3	B3	C8	D2
			A4	B5	C29	D3
				B6	C33	D4
				B11		D5
				B16		D6
				B17		D7
						D8
						D9
						D10

Cartafol/dossier	Evalúase a presentación do caderno que entregarán ao finalizar as dúas rotacións. Este caderno constará de: -Un diario reflexivo sobor as prácticas realizadas. - Un informe de alta de enfermaría realizado para un paciente que estivera ingresados en cada unha das tres unidades polas que rotó o/a alumno/a.	20	A2 B7 C15 D1 A3 B16 D2 A4 D3 D7 D9 D10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Coa finalidade de xustificar a asistencia nas unidades de hospitalización, cada alumno/a deberá utilizar unha folla, habilitada a tal fin, na que firmará a persoa (enfermeira) que o/a acompañara na xornada.

De producirse unha ausencia, por un motivo xustificado, ás prácticas de laboratorio e/ou aos obradoiros, a profesora porá a disposición do alumnado implicado a posibilidade de recuperar a(s) clase(s) perdida(s), sempre que sexa posible.

As ausencias ás prácticas de hospitalización, poderán ser recuperadas, ben en horario de tarde, en sábados o en días lectivos posteriores á finalización do periodo de prácticas, dentro do periodo lectivo, e nunca imprecando dobre de turno (realizar prácticas en horario de mañana e tarde nun mesmo día). Tanto a ausencia (sempre que sexa posible), coma a recuperación deberán notificarse sempre **previamente por escrito mediante o correo electrónico** á profesora tutora e ao/a supervisor/a da unidade na que se estea realizando as prácticas, e **tendo obtido o permiso da primeira para realizar a recuperación.**

Para poder superar a materia, é necesario ter acudido a un mínimo do 85% da totalidade das horas programadas en todas as actividades. As ausencias non recuperadas computaránse segundo o establecido na normativa de prácticas clínicas.

Para poder superar as prácticas, é indispensable achegar a folla de firmas, que é o documento que acredita a cumplimentación das horas requiridas.

Na elaboración do portafolio/dossier, perseguirase o plaxio e o uso non xustificado de programas de intelixencia artificial. Tanto unha coma a outra circunstancia, conlevarán unha redución da nota final, ou a non superación da asignatura, en función da gravidade de mesma..

Máis información acerca da asignatura (exames, contidos, avaliación...) na plataforma Moovi, dispoñible no seguinte enlace:

<https://moovi.uvigo.gal/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Galarreta Alperete, S; Martín García, C., **ENFERPEDIA. TÉCNICAS Y PROCEDIMIENTOS DE ENFERMERÍA**, 1ª, Editorial Médica, 2019

Lewis, Hagler, Bucher, Heitkemper, Hardin, Kwong and Roterts., **GUÍA PRÁCTICA DE ENFERMERÍA MÉDICO-QUIRÚRGICA: EVALUACIÓN Y ABORDAJE DE PROBLEMAS CLÍNICOS**, 10ª, Elsevier, 2018

Griffin Perry, A, and Potter, P, **Guía Mosby de Habilidades y Procedimientos en enfermería**, 9ª, Elsevier, 2019

NANDA International, T. Heather Herdman and Shigemi Kamitsuru, **NANDA INTERNACIONAL, DIAGNÓSTICOS ENFERMEROS. DEFINICIONES Y CLASIFICACIÓN 2024-2026**, 13, Elsevier, 2024

Angustias Herrero Alarcón Inés Carmen González Gómez,, **Técnicas y procedimientos en enfermería**, 2ª, DAE, 2019

Sarah Renton, Claire McGuinness and Evelyn Strachan, **Procedimientos de enfermería clínica**, 6ª, Elsevier, 2021

SERGAS, **FEMORA: Procedementos e protocolos de enfermería**, <https://femora.sergas.es/>,

SERGAS, **Guías úlceras fora**, <https://ulcerasfora.sergas.gal/>,

GNEAUPP. Grupo nacional para el estudio y asesoramiento en Úlceras por Presión y Heridas Crónicas, <https://gneaupp.info/>,

Bibliografía Complementaria

Actualización en enfermería, **Listado de diagnósticos NANDA**,

<https://enfermeriaactual.com/listado-de-diagnosticos-nanda/>,

Actualización en enfermería, **Dominios y clases**, <https://enfermeriaactual.com/dominios-y-clases/>,

Mundo enfermero, **NANDA - Gordon. DIAGNÓSTICOS NANDA SEGÚN DOMINIOS Y CLASES EN LA TAXONOMÍA II**, https://mundoenfermero.com/nandanocnic/gnanda_dominioclase.php,

Mundo enfermero, **NANDA - Virginia Henderson**, https://mundoenfermero.com/nandanocnic/hnanda_dominio.php,

Mundo enfermero, **NOC Objetivos**, <https://mundoenfermero.com/nandanocnic/noc.php>,

Mundo enfermero, **NIC Intervenciones**, <https://mundoenfermero.com/nandanocnic/nic.php>,

Bibliosaude,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas III/V52G140V01306

Enfermaría clínica III/V52G140V01301
Metodoloxía da investigación/V52G140V01401

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría clínica III/V52G140V01301

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101
Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105
Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203
Introdución á enfermaría clínica/V52G140V01201
Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107
Enfermaría clínica I/V52G140V01204
Ética e lexislación/V52G140V01202
Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103
Prácticas clínicas I/V52G140V01208

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería xeriátrica e coidados paliativos**

Materia	Enfermería xeriátrica e coidados paliativos			
Código	V52G140V01304			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Represas Carrera, Francisco Jesús			
Profesorado	Pampillón Grandal, Dolores Represas Carrera, Francisco Jesús			
Correo-e	franciscorepresasacarrera@gmail.com			
Web	http://www.uvigo.es			
Descrición xeral	Descrición xeral: o principal atractivo desta materia reside no interese que os coñecementos xenéricos sobre xeriátrica, xerontoloxía e coidados paliativos desenvolvidos nesta área teñen para a vida profesional do futuro graduado.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermmería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermmería dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuido un problema de saúde
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermmería
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermmería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde
C41	Comprender os cambios asociados ao proceso de envellecer e a súa repercusión na saúde
C42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecer
C43	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes nas persoas maiores

C52 Coñecer os cuidados paliativos e control da dor para prestar cuidados que alivien a situación dos pacientes en situación de enfermidade avanzada e/ou terminal

D1 Capacidade de análise e síntese

D2 Capacidade de organización e planificación

D3 Capacidade de xestión de la información

D4 Resolución de problemas y toma de decisiones

D5 Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingüe

D6 Habilidades nas relacións interpersoais

D7 Razoamento crítico

D8 Aprendizaxe autónomo

D9 Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade

D10 Motivación pola calidade

D11 Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber aplicar os aspectos xerais do proceso do envellecemento no seu contexto sociosanitario	A1	B1	C8	D1
	A2	B2	C41	D2
	A3	B3	C42	D3
	A4	B5		D4
	A5	B6		D5
		B7		D6
		B9		D7
		B11		D8
		B14		D9
		B15		D10
		B18		D11
Realizar cuidados tendo en conta as modificacións normofuncionais, e psicosociais do envellecemento	A1	B1	C41	D1
	A2	B2	C42	D2
	A3	B3	C43	D3
	A4	B5	C52	D4
	A5	B6		D5
		B7		D6
		B9		D7
		B11		D8
		B14		D9
		B15		D10
		B18		D11

Contidos

Tema

Tema 1: Envellecemento	1. Introducción ao envellecemento. 2. Saúde e enfermidades 3. Aspectos demográficos e definicións.
Tema 2: Enfermaría xerontolóxica	1. Definicións 2. Enfermaría xerontolóxica 3. Destinatarios da atención xerontolóxica 4. Características do papel da enfermeira xerontolóxica
Tema 3: O contexto socio-sanitario da poboación anciá	1. Plan Xerontolóxico Nacional 2. Plan de acción para persoas maiores 2003-2007 3. Plan marco para a asistencia social e sanitaria en Galicia 2013 4. ESGAEN 2016-2020.
Tema 4: Niveis asistenciais	1. Atención primaria 2. Cuidados especializados 2.1. Unidade geriátrica aguda 2.2. Unidade de media estadia 2.3. Hospital do día 2.4. Asistencia xeriátrica na casa 2.5. Unidade de atención e coordinación comunitaria 3. Servizos sociais
Tema 5: Teorías do envellecemento	Tema 5: Teorías do envellecemento
Tema 6: Modificacións morfolóxicas-funcionais e psicolóxicas do envellecemento	1. Modificacións morfofuncionais 2. Modificacións psíquicas 3. Modificacións sociais 4. Sexualidade na vellez

Tema 7: A persoa anciá enferma. Valoración integral	1. Valoración física 2. Valoración funcional 3. Valoración mental 4. Valoración social
Tema 8: O Maior frágil	1. Cuestionarios e escalas para a detección de anciáns fráxiles 2. Asistencia técnica 3. Maltrato de anciáns 4. A dor no maior
Tema 9: Principais síndrome xeriátricas	1. Arteriosclerose 2. Accidente vascular cerebral (ICTUS) 3. A artrose 4. Osteoporose 5. Obesidade 6. Gota 7. Diabetes 8. Anemia 9. Dispepsia 10. Cáncer de colon 11. Estreñimento 12. Diarrea 13. Deshidratación 14. Hipertensión arterial 15. Depresión 16. Demencias 17. Úlceras por presión
Tema 10: Coidados paliativos	Tema 10.1: Introducción, conceptos básicos e organización dos coidados paliativos Tema 10.2: Base para coidados paliativos no maior número Tema 10.3: Comunicación en coidados paliativos Tema 10.4: Apoio psicosocial e fases de adaptación da enfermidade terminal Tema 10.5: Asistencia á familia fronte á morte esperada. O duelo Tema 10.6: Principios do tratamento de síntomas comúns no paciente terminal Tema 10.7: Coidados de enfermaría Tema 10.8: Urxencias en coidados paliativos Tema 10.9: Dor no paciente terminal Tema 10.10: Coidados paliativos pediátricos (CPP)

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	8	8	16
Lección maxistral	44	88	132
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Seminario: Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Lección maxistral	Lección maxistral: Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Na clase, nas tutorías ou a través do correo
Seminario	Na clase, nas tutorías ou a través do correo
Probas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	Na clase, nas tutorías ou a través do correo
Exame de preguntas obxectivas	Na clase, nas tutorías ou a través do correo

Avaliación							
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe				
Seminario	Seminarios: valor máximo de dous puntos, valor na nota final do 20 %.	20	A1	B1	C8	D1	
			A2	B2	C41	D2	
			A3	B3	C42	D3	
			A4	B5	C43	D4	
			A5	B6	C52	D5	
				B7		D6	
				B9		D7	
				B11		D8	
				B14		D9	
				B15		D10	
				B18		D11	
Exame de preguntas obxectivas	Exame tipo test de 20 preguntas da parte de xeriatría e 5 de paliativos, onde para aprobar fará falta obter 25 preguntas netas (a suma dos dous exames). Cada resposta errónea resta -0.33 puntos.	40	A1	B1	C8	D1	
			A2	B2	C41	D2	
			A3	B3	C42	D3	
			A4	B5	C43	D4	
			A5	B6	C52	D5	
				B7		D6	
				B9		D7	
				B11		D8	
				B14		D9	
				B15		D10	
				B18		D11	
Exame de preguntas obxectivas	Exame tipo test de 20 preguntas da parte de xeriatría e 5 de paliativos, onde para aprobar fará falta obter 25 preguntas netas (a suma dos dous exames). Cada resposta errónea resta -0.33 puntos.	40	A1	B1	C8	D1	
			A2	B2	C41	D2	
			A3	B3	C42	D3	
			A4	B5	C43	D4	
			A5	B6	C52	D5	
				B7		D6	
				B9		D7	
				B11		D8	
				B14		D9	
				B15		D10	
				B18		D11	

Outros comentarios sobre a Avaliación

*EVALUACIÓN GLOBAL:

Si o alumnado decide elixir a modalidade de *EVALUACIÓN GLOBAL, *deberá solicitalo *explícitamente ao coordinador-a de a materia, a *través do formulario pertinente no prazo indicado. *Realizará un EXAME ACCESORIO que, SUMADO Ao EXAME PRINCIPAL, *PONDERARÁ EN TOTAL Ou 100 %.

A *evaluación de XULLO *estaré baseada nos mesmos porcentaxes que na primeira oportunidade. Por tanto, na segunda oportunidade (*exámenes de xullo) se *mantendrá a *calificación obtida en seminarios.

A *información relativa á data do exame, hora e lugar atópase na *dirección web da escola de *enfermería de o Meixoeiro.

Se *perseguir o plaxio nos traballos e o uso non xustificado de programas de intelixencia artificial.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

GandoyCrego, M.; Mayán Santos, J.M., **Intervención Gerontológica**, Segá, 2002

Gómez-Cantorna, C. y Fernández-Vázquez, A., **Pacientes de la tercera edad y su sexualidad.**, Lulú Press, Inc., 2015

Kristen L., **Enfermería geriátrica. Competencias asistenciales.**, McGraw Hill., 2008

Gómez M., **Medicina Paliativa en la cultura latina**, Arán., 1999

Mayán Santos, J.M.; Casal Moldes, A.; Cuervo Martínez, P., **Actividad física y ocio para personas mayores**, Segá, 2002

Mayán, J. M., **Gerontología Clínica**, Segá, 2003

Sociedad española de Cuidados Paliativos,

Tabloski P.A., **Enfermería gerontológica**, Pearson, 2010

Bibliografía Complementaria

Antelo Docampo, M.; Antelo Martelo, M.; Fernández Prieto, M.; Gandoy Crego, M.; García Iglesias, E., **Longevidad y salud**, Segá, 2002

Astudillo W, Orbegozo A, Latiegi A, Urdaneta E., **Cuidados Paliativos en Enfermería**, Sociedad Vasca de Cuidados Paliativos, 2003

Centeno C, Gómez M, Nabal M, Pascual A., **Manual de Medicina Paliativa.**, Ediciones Universidad de Navarra, S.A. EUNSA, 2009

Gil, A. et al., **Tratado de nutrición**, Editorial Médica Panamericana, 2010

Gómez Cantorna, Cristina, **Determinantes del estrés laboral asistencial del personal de enfermería, con enfermos gerontológicos terminales. Tesis Doctoral. Facultad de Enfermería. Departamento de Enfermería, Universidad de Sant**, 2013

Thompson, J., **Nutrición.**, Pearson, 2008

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería en saúde mental/V52G140V01305

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Enfermería comunitaria I/V52G140V01104

Fundamentos de enfermería/V52G140V01107

Enfermería clínica I/V52G140V01204

Enfermería clínica III/V52G140V01301

Metodoloxía da investigación/V52G140V01401

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería en saúde mental				
Materia	Enfermería en saúde mental			
Código	V52G140V01305			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Carrera Alfonso, Nuria			
Profesorado	Carrera Alfonso, Nuria			
Correo-e	nuria.carrera.alfonso@sergas.es			
Web	http://direccueumeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	O traballo da enfermaría é un dos eixos principais para axudar a conseguir o benestar do individuo, familia e comunidade. A materia de Enfermería en Saúde Mental proporciona coñecementos, mellora actitudes e proporciona habilidades para dar coidados en todos os niveis asistenciais: prevención da saúde mental, protección, procesos *rehabilitadores e loita contra a *estigmatización da sociedade ante as persoas con trastornos mentais e familia. O perfil competencial determina que o profesional de enfermaría estará capacitado para identificar alteracións de saúde mental, problemas emocionais / afectivos do comportamento humano e dar resposta con coidados idóneos utilizando a relación terapéutica de axuda como instrumento básico.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven o seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
B13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade

B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.
C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C14	Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia de xénero para capacitar o estudiantado na prevención, a detección precoz, a asistencia, e a rehabilitación das vítimas desta violencia
C22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade
C23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do ámbito, para atender ás persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poboacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
C32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde
C51	Coñecer os problemas de saúde mental máis relevantes nas diferentes etapas do ciclo vital, proporcionando coidados integrais e eficaces, no ámbito da enfermaría
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber a *clasificación e *clínica dos trastornos mentais e os coidados de enfermaría asociados aos mesmos	A1	B1	C10	D1
	A2	B2	C12	D2
	A3	B3	C14	D3
	A4	B4	C22	D4
	A5	B5	C23	D5
		B6	C24	D6
		B7	C25	D7
		B8	C26	D8
		B9	C31	D9
		B10	C32	D10
		B11	C51	D11
		B12		
		B13		
		B14		
		B15		
		B16		
		B17		

Contidos

Tema

INTRODUCCIÓN Á SAÚDE MENTAL

Tema 1. Evolución histórica dos coidados de enfermaría en saúde mental e psiquiatría.
 Tema 2. Concepto saúde mental. Educación para a saúde e programas de prevención
 Tema 3. Modelo comunitario. Recursos comunitarios
 Tema 4. Marco conceptual: teorías e modelos de enfermaría en saúde mental.
 Tema 5. Proceso de atención de enfermaría en saúde mental.
 Tema 6. Ética e normativa legal.

COMUNICACIÓN E RELACIÓN TERAPÉUTICA	Tema 7. Comunicación e relación intra e interpersoal
PSICOPATOLOXÍA	Tema 8. Historia clínica. Tema 9. Psicopatoloxía básica Tema 10. Clasificación en Psiquiatría: Trastornos mentais
TERAPIAS INTERACTIVAS E COIDADOS DE ENFERMARÍA NOS DISTINTOS TRASTORNOS MENTAIS	Tema 11. Coidados de enfermaría nos trastornos de ansiedade. Psicofármacos e psicoterapias Tema 12. Coidados de enfermaría en respostas emocionais e trastornos do estado de ánimo. Psicofármacos e psicoterapias Tema 13. Coidados de enfermaría en esquizofrenia e trastornos psicóticos. Psicofármacos e psicoterapias. Adherencia terapéutica Tema 14. Coidados de enfermaría nos trastornos da personalidade. Tema 15. Coidados de enfermaría en alcoholismo e dependencias a sustancias. Tema 16. Coidados de enfermaría nos trastornos da conduta alimentaria. Psicoterapias Tema 17. Coidados de enfermaría en urxencias psiquiátricas
OUTROS TRASTORNOS MENTAIS	Tema 18. Trastornos mentais Infanto-Xuvenís Tema 19. Trastornos mentais na Vellez

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	42	76	118
Seminario	8	20	28
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo ou exercicio a desenvolver polo estudante. Metodoloxía docente que se complementará con resolución de problemas, estudos de caso e debate; onde o alumnado poida integrar de forma activa os contidos teóricos, de xeito autónomo.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas. Metodoloxía que se poderá complementar con resolución de problemas, estudos de caso e debate, así como presentación por parte do alumnado dun tema; onde o alumnado poida integrar de forma activa os contidos teóricos, de xeito autónomo ou en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Mediante tutorías personalizadas e/ou email e/ou moovi
Lección maxistral	Mediante tutorías personalizadas e/ou email e/ou moovi
Probas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	Mediante tutorías personalizadas e/ou email e/ou moovi
Exame de preguntas de desenvolvemento	Mediante tutorías personalizadas e/ou email e/ou moovi

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Seminario	- Avaliarase a calidade dos traballos, participación e asistencia	20			C10 C12 C24 C32 C51	
Exame de preguntas obxectivas	Exame de preguntas obxectivas	40	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9	C10 C12 C14 C22 C23 C24 C25 C26 C31	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8
Exame de preguntas de desenvolvemento	Exame de preguntas de desenvolvemento	40	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B17	C10 C12 C14 C22 C23 C24 C25 C26 C31 C32 C51	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

AVALIACIÓN CONTINUA

- A avaliación dos contidos teóricos das clases realizarase mediante dúas probas (exámenes) que poderán consistir en preguntas de resposta curta, de desenvolvemento e/ou obxectivas (tipo test).
- A asistencia a os seminarios é OBRIGATORIA. Os alumnos deberán realizar un traballo en grupo e expoñelo. A avaliación do traballo será conxunta para os alumnos do grupo en función da calidade do traballo escrito e exposición do mesmo. Avaliárase tamén a participación e actitude do alumno a longo dos mesmos.
- É condición NECESARIA para aprobar a asignatura acadar un aprobado en cada un dos exames de contidos teóricos
- Gardarase a porcentaxe da nota correspondente aos seminarios, a participación/actitude ata a convocatoria de Xullo
- Gardarase tamén o examen aprobado se só se suspende un deles
- Na convocatoria de Xullo as probas de avaliación consistirán , o igual que na convocatoria de Maio-Xunio, en dous exámenes cás mesmas características que na convocatoria de Maio

AVALIACIÓN GLOBAL

- Os alumnos que opten por esta modalidade de avaliación deberán realizar una proba (examen) que poderá consistir en preguntas de resposta curta, de desenvolvemento e/ou obxectivas (tipo test).
- Se o alumnado decide elixir a modalidade de AVALIACIÓN GLOBAL deberá solicitalo explícitamente ao coordinador-a da asignatura, a través do formulario pertinente no prazo indicado.

- Na convocatoria de Xullo a proba consistirá , igual que na convocatoria de Maio, nun examen coas mesmas características.

Evaluación NON CONTÍNUA. Se o alumnado decide elixir a modalidade de AVALIACIÓN GLOBAL deberá solicitalo explicitamente ao coordinador-a da asignatura, a través do formulario pertinente, no prazo dun mes a contar desde o día do comezo do curso. Realizará un EXAME ACCESORIO que, SUMADO ÓS EXAMES PRINCIPAIS, PONDERARÁN EN TOTAL O 100 %.

Perseguirase o plaxio nos traballos e o uso inxustificado de programas de intelixencia artificial.
-A información relativa a la fecha do exame, hora e lugar atópase disponible na seguinte dirección web:
<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Máis información de como se leva a cabo a cualificación da materia, do contido do exame, dos tipos de preguntas e da súa ponderación na plataforma MOOVI.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Stuart GW, Laraia MT, **Enfermería Psiquiátrica: Principios y Práctica**, 8ª Ed. Elsevier,
Vallejo Ruiloba J., **Introducción a la psiquiatría y Psicopatología**, Elsevier Masson 8ª Ed.,
Videbeck SL., **Enfermería Psiquiátrica**, Editorial Lippincott Williams & Wilkins 5ª Ed.,
Bibliosaude, **NNNConsult**, Editorial Elsevier,
Stephen M. Stahl, **Stahl Psicofarmacología Esencial Bases Neurocientíficas Y Aplicaciones Prácticas**, 5ª Edición, Aula Médica, 2023

Bibliografía Complementaria

Fornés Vives J., **Enfermería de Salud Mental y Psiquiátrica. Valoración y cuidados**, Editorial Médica Panamericana,
Bobes J,Bousoño M, y col., **Enfermería Psiquiátrica**, Editorial Doyma,
Butcher, Bulechek GM y col, **Clasificación de Intervenciones de Enfermería**, Editorial Elsevier España 7ª Ed.,
Moorhead S, Swanson E, **Clasificación de resultados de Enfermería**, Editorial Elsevier España 6ª Ed,
NANDA Internacional, **Diagnósticos enfermeros: Definiciones y clasificación 2024-2026**, Editorial Elsevier España,
Galiana Roch JL, **Enfermería Psiquiátrica**, Editorial Elsevier,
Americam Psychiatric Association, **DSM-V Manual diagnóstico y estadístico de los trastornos mentales**, Ed Panamericana 5ªEd,
Francisco Megías-Lizancos, FranciscoJ Castro Molina, **Manual Práctico de la enfermera de Salud Mental**, AEESME- Editorial Elsevier,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas V/V52G140V01406

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría xeriátrica e cuidados paliativos/V52G140V01304

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Psicoloxía: Psicoloxía/V52G140V01102

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas clínicas III				
Materia	Prácticas clínicas III			
Código	V52G140V01306			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	18	OB	3	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Lojo Vicente, María Victoria			
Profesorado	Barrientos Cancelo, Arturo Díaz Beloso, Rosa María Lojo Vicente, María Victoria			
Correo-e	maria.victoria.lojo.vicente@sergas.es			
Web	http://http://direceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	Esta materia está conformada por tres módulos: Módulo de Servicios Centrais, Módulo de Quirófano e módulo de Saúde Mental. Módulo de Servicios Centrais: neste modulo ofrecese o alumnado realizar un periodo de practicas clínicas en servicios específicos nos que poden profundizar no coñecemento e na aplicación de coidados en situacións especiais. No Módulo de Quirófano realizarán as súas rotacions por estes servicios, e no Módulo de Saúde Mental realizarán as súas prácticas nos diversos dispositivos disponibles na área sanitaria.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven o seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
B13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
B18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal
C4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde
C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.
C11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
C15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría

C17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas
C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os cuidados integrais de enfermaría
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde
C30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de cuidados e realizar a súa avaliación
C31	Realizar as técnicas e procedementos de cuidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
C49	Prestar cuidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia
C50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Ser capaz de participar nos cuidados que teñan como finalidade garantir o maior grado de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha óptima relación interpersonal que garantice a dignidade e a confidencialidade	B1	C4	D6
	B2	C8	
	B3	C10	
	B4	C11	
	B6	C15	
	B7	C17	
	B8	C18	
	B9	C29	
	B12	C30	
	B13	C31	
	B14	C33	
	B15	C49	
	B16	C50	
	B17		
	B18		
Ser capaz de proporcionar cuidados a o paciente aplicando o proceso de enfermaría, establecendo una actitude empática co paciente e familia a os que garantizará o dereito á confidencialidade, dignidade e privacidade.	B1	C4	D1
	B2	C8	D2
	B3	C10	D3
	B4	C11	D4
	B6	C15	D5
	B7	C17	D6
	B8	C18	D7
	B9	C29	D8
	B12	C30	D9
	B13	C31	D10
	B14	C33	D11
	B15	C49	
	B16	C50	
	B17		
	B18		

Contidos

Tema	
Servicios Centrais.	Funcións da Enfermeira nos distintos Servizos e Unidades . Técnicas e cuidados específicos.
Quirófanos da Xerencia de Xestión Integrada de Vigo	Estructura do bloque cirúrxico. Circulación. Equipo cirúrxico. Funcións da Enfermeira.
Saúde mental	Funcións de enfermaría nos distintos dispositivos de saúde mental

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticum, Practicas externas e clínicas	225	0	225
Prácticum, Practicas externas e clínicas	113	0	113
Prácticum, Practicas externas e clínicas	112	0	112

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Prácticas clínicas no Servizo de Quirófano dos distintos hospitais da Área Sanitaria
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Prácticas clínicas nas distintas unidades e consultas de enfermía
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Prácticas Clínicas nos disitntos dipositivos de Saúde mental da Área Sanitaria

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas	A traves do correo electrónico e nas pertinentes tutorias
Prácticum, Practicas externas e clínicas	A traves do correo electrónico e nas pertinentes tutorias
Prácticum, Practicas externas e clínicas	A traves do correo electrónico e nas pertinentes tutorias

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Prácticum, Practicas externas e clínicasQuirofano	50	B1	C4	D1
		B2	C8	D2
		B3	C10	D3
		B4	C11	D4
		B6	C15	D5
		B7	C17	D6
		B8	C18	D7
		B9	C29	D8
		B12	C30	D9
		B13	C31	D10
		B14	C33	D11
		B15	C49	
		B16	C50	
		B17		
		B18		
Prácticum, Practicas externas e clínicasConsultas externas e de enfermía	25	B1	C4	D1
		B2	C8	D2
		B3	C10	D3
		B4	C11	D4
		B6	C15	D5
		B7	C17	D6
		B8	C18	D7
		B9	C29	D8
		B12	C30	D9
		B13	C31	D10
		B14	C33	D11
		B15	C49	
		B16	C50	
		B17		
		B18		

Prácticum, Practicas externas e clínicas	Unidades e dispositivos de saúde mental	25	B1 B2 B3 B4 B6 B7 B8 B9 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B18	C4 C8 C10 C11 C15 C17 C18 C29 C30 C31 C33 C49 C50	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

2ª convocatoria: Igual que a 1ª convocatoria, previa recuperación dos periodos prácticos non realizados ou non superados. Para aprobar a materia é necesario superar os tres módulos.

PRÁCTICAS EN CONSULTAS EXTERNAS E DE ENFERMERÍA: As calificacións de este apartado distribuiranse da seguinte forma:

- 60% corresponde á valoración da Unidade e o 40% á valoración dos talleres. Para que se contabilice a nota dos talleres é necesario haberlos superado todos

PRÁCTICAS EN QUIRÓFANO: realizaranse dous períodos de prácticas cuxa valoración suporá o 25 % da nota

PRÁCTICAS EN SAÚDE MENTAL: a valoración da rotación por saúde mental suporá o 25% da nota.

Se perseguirá o plaxio nos traballos e o uso inxustificado de programas de intelixencia artificial.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Francisco Borja de la Quintana Gordon, **Compendio de anestesiología para enfermería**, Elsevier,

García García Amparo, **Enfermería de Quirófano**, Ribaderroja,

Jamieson. Whyte. Mc Call, **Procedimientos de Enfermería Clínica**, Elsevier,

Bibliografía Complementaria

NANDA, **Diagnósticos enfermeros Definición y Clasificación**, Elsevier España S.A,

Sandra F. Smith; Duell; Martin, **Técnicas de enfermería clínica. de las técnicas Básicas a las avanzadas**, Pearson,

Index Enfermería Digital,

Enfermería Global digital,

Nursing,

Bibliosaúde,

Fundación Española para la prevención del suicidio,

Estrategia andaluza contra el estigma en Salud Mental,

Plan Nacional sobre Drogas,

Sociedad Científica Española de estudios sobre alcoholismo y otras toxicomanías,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas IV/V52G140V01405

Metodoloxía da investigación/V52G140V01401

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105

Enfermaría clínica I/V52G140V01204

Ética e lexislación/V52G140V01202

Prácticas clínicas II/V52G140V01303

Enfermaría clínica II/V52G140V01205

Prácticas clínicas IV/V52G140V01208

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Metodoloxía da investigación				
Materia	Metodoloxía da investigación			
Código	V52G140V01401			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Juan Salvadores, Pablo			
Profesorado	Juan Salvadores, Pablo			
Correo-e	pablo.juan@iisgaliciasur.es			
Web	http://http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	O obxectivo desta materia é comprender os fundamentos metodolóxicos da investigación clínica e o razoamento epidemiolóxico para poder deseñar e realizar estudos específicos sobre problemas da práctica clínica e comunitaria. Pretendese que o alumno coñeza os tipos de investigación clínica e as principais bases de datos de ciencias da saúde para poder realizar lectura crítica de artigos. O alumno deberá adquirir coñecementos dos diferentes deseños de estudos, das principais medidas epidemiolóxicas, os parámetros para determinar a su validez e os análises estatísticos máis pertinentes para cada deseño. Intentarase capacitar ao alumno para formular xuízos críticos e para iniciarse na investigación en ciencias da saúde, familiarizándose cos aspectos científicos, metodolóxicos, éticos e lexislativos máis importantes. Fundamentar teoricamente a aplicación da metodoloxía científica na planificación e a interpretación da investigación. Identificar as necesidades de investigación no campo dos coidados de saúde considerando a súa relevancia e pertinencia. Realizar búsqueda de información, identificando a bibliografía máis relevante. Formular hipóteses de investigación dende o problema de investigación. Deseñar estratexias metodolóxicas para abordar unha investigación segundo o propósito de estudo. Demostrar coñecementos de bioestatística e capacidade para aplicalos no análise, interpretación e tratamento das alteracións de saúde e as súas causas. Basear as intervencións de enfermería na evidencia científica e nos medios dispoñibles.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
C17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poboacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Saber identificar as necesidades e aplicar a metodoloxía da investigación en relación cos problemas reais e definir obxetivos innovadores de investigación en forma de proxectos e /ou protocolos

B3
B16

C17
C24
C25
C26

D1
D2
D3
D4
D5
D6
D7
D8
D9
D10
D11

Contidos

Tema

Fundamentos da investigación cuantitativa e cualitativa

- 2.1. Tipos de artigos. Estrutura
- 2.2 Lectura crítica: fichas de avaliación
- 2.3. Principios éticos da investigación
  - 2.3.1 Lexislación en España e Galicia
  - 2.3.2. CEI de Galicia
- 2.4. Investigación cualitativa en enfermaría
- 2.5. Métodos: entrevista, observación, e grupo focal

Marco Conceptual da Investigación

1. Concepto de investigación. Tipos
2. A investigación en ciencias da saúde
  2. Investigación en Enfermaría
    - 1.2.1. Procura bibliográfica. PubMed. IME. Cuiden. LILACS
    - 1.2.2.2. Procuras documentais. Google académico. Bibliosaúde
    - 1.2.3. Procuras de evidencia. Cochrane Library. Joanna Briggs

Elaboración dun proxecto de investigación

- 3.1. Obxectivos. A pregunta de investigación
- 3.2. Métodos. Deseño, mostra, variables.
- 3.3. Análise de resultados: papel da estatística
- 3.4. Publicación científica: difusión das conclusións.
- 3.5. Fontes de financiación de proxectos de investigación

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	44	86	130
Exame de preguntas obxectivas	2	2	4
Exame de preguntas obxectivas	2	2	4
Exame de preguntas obxectivas	2	2	4
Exame de preguntas obxectivas	2	2	4
Exame de preguntas obxectivas	2	2	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Personalizada co profesor
Probas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	Personalizada co profesor

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Exame de preguntas obxectivas	Pregunta PICO. Revisión Sistemática	25	B3 B16	C17 C24 C25 C26	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Exame de preguntas obxectivas	Utilización de Guías (Prisma, Consort, Strobe)	5	B3 B16	C17 C24 C25 C26	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Exame de preguntas obxectivas	Bioética de la investigación	10	B3 B16	C17 C24 C25 C26	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Exame de preguntas obxectivas	Estadística aplicada a un TFG	20	B3 B16	C17 C24 C25 C26	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Exame de preguntas obxectivas	Ejercicio Preguntas tipo Test	40	B3 B16	C17 C24 C25 C26	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación NON CONTÍNUA/GLOBAL. Se o alumnado decide elixir a modalidade de AVALIACIÓN GLOBAL deberá solicitalo explicitamente ao coordinador-a da asignatura, a través do formulario pertinente, no prazo dun mes a contar desde o primeiro día do comezo do curso. Realizará un EXAME ACCESORIO que, SUMADO ÓS EXAMES PRINCIPAIS, PONDERARÁN EN TOTAL O 100 %.

Na segunda convocatoria, a avaliación será mediante probas de tipo test, probas para avaliar as competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). O alumnado selecciona unha resposta entre un número limitado de posibilidades.

Perseguirase o plaxio nos traballos e o uso inxustificado de programas de intelixencia artificial.

Máis información de como leva a cabo a cualificación da materia, do contido do exame, dos tipos de preguntas e da súa ponderación na plataforma MOOVI.

A información relativa a data do examen, hora e lugar está disponible na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Royo-Bordonada, M.A.; Damián, J., **Método Epidemiológico (Manual Docente de la Escuela Nacional de Sanidad)**, 978-84-95463-56-2, 1, Escuela Nacional de Sanidad, 2009

Argimon Pallás, J.M.; Jiménez Villa, J., **Métodos de investigación clínica y epidemiológica**, 978-84-9113-277-6, 4, Elsevier, 2019

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Traballo de Fin de Grao/V52G140V01407

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Inglés para profesionais da saúde/V52G140V01403

Enfermaría comunitaria I/V52G140V01104

Ética e lexislación/V52G140V01202

Estatística: Estatística/V52G140V01106

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Inglés para profesionais da saúde				
Materia	Inglés para profesionais da saúde			
Código	V52G140V01403			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Inglés			
Departamento	Departamento do Centro Universitario da Defensa da Escola Naval Militar de Marín			
Coordinador/a	Beasley , Jeffrey			
Profesorado	Beasley , Jeffrey Rodríguez Costoya, Cristina			
Correo-e	externo.jgbeasley@ cud.uvigo.es			
Web	http://https://cdl.uvigo.es/cursos-de-idiomas/cursos-por-idiomas/ingles/			
Descrición xeral	Curso enfocado a perfeccionar as destrezas de escritura científicas en inglés, presentacións *científicas en inglés, e aumentar coñecementos do sistema NHS e as súas pautas para poder acceder ao campo laboral en Inglaterra			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D7	Razoamento crítico
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espíritu emprendedor. Creatividade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de desenvolver habilidades necesarias para a realización de presentacións *científicas a un nivel avanzado	A1 A2 A3 A4 A5	B6 B16	C8	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11
Saber comprender plenamente os requisitos de *MRC para a publicación *científica e familiarizarse cos materiais de referencia necesarios para a escritura *científica de forma clara e comprensiva. O nivel *mínimo de habilidades será de acordo co marco internacional *B2	A1 A2 A3 A4 A5	B6 B16	C8	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11

Contidos	
Tema	
1. Terminoloxía avanzada en ciencias de la salud. 1. Uso de *PowerPoint, linguaxe corporal, *entonación. Expresión oral no *ambito sanitario.	
2. Comprensión lectora. Realizar presentacións médicas avanzadas en inglés (con prácticas).	2. Presentar e entender presentacións con pouco texto.
3. Comunicación oral. Saber redactar literatura *científica segundo as normas da AMA *Style *Guide 10*th Ed.	Conocer las reglas del AMA

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	52	0	52
Resolución de problemas de forma autónoma	0	69	69
Presentación	1	12	13
Gamificación	1	10	11
Debate	1	3	4
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Explicación do léxico científico e estruturas empregadas na linguaxe científica.
Resolución de problemas de forma autónoma	Hacer ejercicios on-line gramaticales.
Presentación	Clases prácticas onde se levarán a cabo exercicios para desenvolver a exposición na clase maxistral.
Gamificación	Gamificación
Debate	Debate do tema que se trate na aula

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Presentación	Entrevista personal o con correo electrónico con el profesor.
Lección maxistral	Entrevista personal o con correo electrónico con el profesor
Resolución de problemas de forma autónoma	Entrevista personal o con correo electrónico con el profesor

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Lección maxistral	Asistencia e participación na clase.	20	A1 A2 A3 A4 A5	B6 B16	C8	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11
Presentación	Presentación de una tema científica de 20 minutos mínimo.	40	A1 A2 A3 A4 A5	B6 B16	C8	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11
Gamificación	Gamificación	20	A1 A2 A3 A4 A5	B6 B16	C8	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11

Exame de preguntas obxectivas	Exame de preguntas obxectivas	20	A1 A2 A3 A4 A5	B6 B16	C8	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación NON CONTÍNUA/GLOBAL. Se o alumnado decide elixir a modalidade de AVALIACIÓN GLOBAL deberá solicitalo explicitamente ao coordinador-a da asignatura, a través do formulario pertinente, no prazo dun mes a contar desde o primeiro día do comezo do curso. Realizará un EXAME ACCESORIO que, SUMADO ÓS EXAMES PRINCIPAIS, PONDERARÁN EN TOTAL O 100 %.

Máis información de como leva a cabo a cualificación da materia, do contido do exame, dos tipos de preguntas e da súa ponderación na plataforma MOOVI.

Perseguirase o plaxio nos traballos e o uso inxustificado de programas de intelixencia artificial.

Convocatoria de Xullo: Mesma avaliación que na convocatoria previa.

A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Allum, V., **Cambridge English for nursing intermediate +**, 978-0521715409, Cambridge University Press, 2008

Glendinning, E. H., & Howard, R., **Professional English in use: Medicine.**, 978-0521682015, Cambridge University Press, 2007

Hattersley, L., & Linklater, S., **Destination B2: Grammar & vocabulary with answer key**, 978-3190429554, Macmillan Education, 2013

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Idioma moderno: Inglés técnico/V52G140V01108

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prevención de riscos laborais no ámbito sanitario				
Materia	Prevención de riscos laborais no ámbito sanitario			
Código	V52G140V01404			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Lameiro Vilariño, Carmen			
Profesorado	Lameiro Vilariño, Carmen			
Correo-e	carmen.lameiro.vilarino@sergas.es			
Web	http://seix.uvigo.es/docnet			
Descrición xeral	Introducción na especialidade de enfermaría do traballo así coma no eido da prevención de riscos, centrándonos no sector sanitario. Ó longo da asignatura o alumno irá descubrindo como identificar e prever as principais situacións de risco na súa actividade coma enfermeiro, así coma coñecerá as actividades a desenrolar polos enfermeiros do traballo nun servizo de prevención de riscos laborais.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde
C9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos, as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.
C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.
C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do ámbito, para atender ás persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poboacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde
C27	Formar e informar, facilitar e apoiar a saúde e o benestar dos membros da comunidade, cuxas vidas están afectadas por problemas de saúde, risco sufrimento, enfermidade, incapacidade ou morte
C28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones

D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber analizar as funcións e competencias da especialidade de Enfermería do traballo.	A1	B14	D1	
	A2	B15	D2	
	A3	B16	D3	
	A4	B17	D4	
	A5		D5	
			D6	
			D7	
			D8	
Ser capaz de identificar os principais riscos laborais das/os enfermeiras/os na súa actividade diaria nos centros sanitarios	A1	C8	D2	
	A2	C9	D5	
		C10	D9	
		C23	D10	
		C24	D11	
		C25		
		C28		
Aplicar e describir as medidas preventivas necesarias para alcanzar unha protección eficaz de saúde do traballador en situacións de risco.	A3	B9	C12	D2
	A4	B10	C26	D5
			C27	D9
				D10
				D11

Contidos

Tema	
Tema 1 Organización da prevención na Comunidade Autónoma Galega	- Lei de Prevención de Riscos Laborais - Real Decreto dos Servizos de Prevención. - A Prevención de Riscos no Servizo Galego de Saúde - Obxectivos e Actuacións do Servizo de Prevención de Riscos Laborais do Sergas.
Tema 2 Danos á saúde producidas polo traballo	- Concepto Accidente Laboral e Enfermidade Profesional. - Principais accidentes laborais en traballadores sanitarios. - Principais enfermidades profesionais en traballadores sanitarios
Tema 3 Enfermaría do Traballo nun Servizo de Prevención de Riscos Laborais.	- A especialidade de Enfermaría do Traballo. - Funcións dos/*as Enfermeiros/*as do Traballo - Principais actividades desenvoladas polos/*as Enfermeiros/*as do Traballo nun Servizo de Prevención. - A Consulta de Saúde laboral
Tema 4 Vixilancia da saúde dos traballadores	- Historia médico-laboral. - Principais exames de saúde. - Protocolos de vixilancia sanitaria específicos.
Tema 5: A inmunización no medio laboral	- Principais vacinas para traballadores sanitarios - Sistemas de rexistro das vacinas - Programa de vacinación no medio laboral
Tema 6: A Avaliación de riscos laborais	- Qué é unha avaliación de riscos - Detección dos riscos nos postos de traballo - Estimación de riscos detectados - Planificación de medidas preventivas
Tema 7 A emerxencia e evacuación no medio sanitario.	- a) Sectorización. - b) Vías de evacuación. - c) Medidas de actuación fronte incendios.
Tema 8: Riscos biolóxicos de transmisión aérea e contacto.	- Principais enfermidades de transmisión aérea - Dispositivos de Protección respiratoria - Medidas Preventivas ante os axentes de transmisión aérea - precaucións transmisión aérea, contacto e por gotas

Tema 9 Riscos biolóxicos de transmisión sanguínea en sanitarios	- Precaucións Estándar: Método de traballo seguro. - Actuacións fronte a exposicións accidentais. - Dispositivos de seguridade en material punzante. - Equipos de protección individual en virus de transmisión sanguínea grupo IV
Tema 10 Residuos sanitarios.	-- Lexislación galega. Decreto residuos sanitarios de Galicia. - Principais residuos xerados na actividade sanitaria. - Segregación e manexo dos residuos.
Tema 11: Equipos de protección individual Vs Productos sanitarios. Equipos Dúales. Dermatoses-laborales	- Tipos de luvas no mercado - Composición das luvas - Uso correcto das luvas no traballo - Dermatoses de orixe laboral
Tema 12: Riscos por axentes físicos no traballo: Radiacións Ionizantes	- Riscos derivados das radiacións ionizantes - Principais fontes de radiacións en medicina - Zonas de traballo en radioloxía - Clasificación de traballadores expostos - Principais medidas preventivas
Tema 13: Riscos por axentes Químicos no traballo. Medicamentos perigosos	- Riscos derivados dos medicamentos perigosos - Precaucións na preparación, administración e eliminación de medicamentos perigosos - Riscos derivados dos gases anestésicos - Riscos derivados de antisépticos e desinfectantes - Riscos derivados do uso do formol en medicina - Principais medidas preventivas
Tema 14 Ergonomía: Riscos da mobilización de pacientes.	- A carga física no traballo. - Prevención de lesións de costas. - *Biomecánica corporal na mobilización de cargas e enfermas.
Tema 15 Riscos psicosociais no traballo	- *Psicopatoloxía laboral. *estres - *burnout - *mobbing - Medidas de prevención
Tema 16: Violencia Laboral no medio sanitario	- Prevención das situacións de violencia no Servizo Galego de Saúde. - Violencia Externa □ Violencia Interna. - Habilidades de comunicación
Tema 17.- A promoción da saúde no medio laboral	- Estilos de vida saudables - A Empresa saudable - Principais Programas de saúde nas empresas

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	39	0	39
Lección maxistral	33	66	99
Actividades introdutorias	1	1	2
Presentación	0	5	5
Saídas de estudo	1	1	2
Estudo de casos	1	0	1
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudo de casos	- Estudo de casos de accidentes de traballo e enfermidade profesional, inmunizacións, equipos protección individual, medidas illamento, residuos sanitarios, protección radiolóxica, axentes químicos, mobilización pacientes. - Estudo de casos e situacións conflitivas no medio laboral que poden levar a situacións de violencia nos traballadores sanitarios.
Lección maxistral	- As sesións maxistrais constan de exposición dos docentes sobre os temas a desenvolver. - As sesións maxistrais realizaranse na primeira hora, dedicando a segunda a realización de casos prácticos, resolución de dúbidas e realización dos Talleres.

Actividades introductorias-Búsqueda bibliográfica e consulta de direccións web oficiais no eido da Prevención de Riscos

Laborais:

- INSHT
- OSHA/ EU
- NIOSH
- CDC Europa
- Portales temáticos en PRL
- AET

Presentación O alumno realizará unha exposición dun Risco detectado no traballo coma enfermeiros e sinalará as principais medidas preventivas a aplicar. Tempo de exposición 10 minutos

Saídas de estudo Evacuación e Incendios: saída ó exterior
Servicio de Farmacia
Servizo de Radioloxía
Servicio de M. PReventiva/ PRL
Unidade Alto Illamento
Circuito residuos sanitarios

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	personalizada co profesor na aula e a través da plataforma virtual
Lección maxistral	tutorización personalizada

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Presentación	Os alumnos farán unha presentación oral na clase sobre unha situación de risco que elixan e as medidas preventivas a aplicar. A situación de risco pode ser real, e dicir, que o alumno evidenciase no seu percorrido polas prácticas.	20	A2 A4	B15 B16	C8 C12 C23 C24 C25 C26 C27	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Estudo de casos	Exame final Parte I: de resolución de casos para demostrar a adquisición de competencias adquiridas.	35	A1 A2 A3 A4 A5	B9 B10 B14 B15 B16 B17	C8 C9 C10 C12 C23 C24 C25 C26 C27 C28	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Exame de preguntas obxectivas	Exame final Parte II: de resolución de casos para demostrar a adquisición de competencias adquiridas.	35	A1 A2 A3 A4 A5	B9 B10 B14 B15 B16 B17	C8 C9 C10 C12 C23 C24 C25 C26 C27 C28	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Resolución de problemas e/ou exercicios	Realización de exercicios e casos prácticos na aula	10	A1	B9	C8	D1
			A2	B10	C9	D2
			A3	B14	C10	D3
			A4	B15	C12	D4
			A5	B16	C23	D5
				B17	C24	D6
					C25	D7
					C26	D8
					C27	D9
					C28	D10
						D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

Se valorará la realización y discusión de ejercicios en el aula, así como la asistencia a seminarios.

Para superar la asignatura el alumno deberá aprobar un mínimo del 50% en cada una de las pruebas propuestas para ponderar la parte superada.

La segunda oportunidad será igual que la primera. Guardase el xullo en parte superada.

Evaluación NO CONTINUA/GLOBAL. Si el alumno decide optar por la modalidad de AVALIACIÓN GLOBAL, deberá solicitarlo expresamente al coordinador de la asignatura, a través del formulario correspondiente, sin plazo de un mes para contar desde el primer día del inicio del curso. Realizará un EXAMEN ACCESORIO que, SUMADO LOS EXÁMENES PRINCIPALES, PODERÁ EN TOTAL EL 100%. Perseguirase el plaxio nos traballos o uso inxustificado de programas de intelixencia artificial.

Más información de cómo lleva a cabo la calificación de la materia, del contenido del examen, de los tipos de preguntas y de su ponderación en la plataforma MOOVI.

La información relativa a los datos del examen, hora y lugar aterrizó en la siguiente dirección web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- **Ley 31/95 de Prevención de Riesgos Laborales (BOE 10/11/95),**

MINISTERIO TRABAJO, - **Enciclopedia de salud y seguridad en el trabajo de la OIT**, - Enciclopedia de salud y seguridad en el trabajo, 2001

- Gestal Otero JJ, **RIESGOS LABORALES EN TRABAJADORES SANTIARIOS**, Interamericana-McGraw-Hill, 1993., 1993

Bibliografía Complementaria

- **RD 39/1997 Reglamento de los Servicios de Prevención (BOE 31/01/1997),**

- <http://www.insst.es>,

- <http://www.fisterra.com>,

- <http://osha.eu.int>,

<http://enfermeriadeltrabajo.com/>,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas clínicas IV				
Materia	Prácticas clínicas IV			
Código	V52G140V01405			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	18	OB	4	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Lojo Vicente, María Victoria			
Profesorado	Alonso Crespo, David Barreiro Hernández, Aarón Josué Estévez Villar, Concepción González Oya, Jacinto Luis Lojo Vicente, María Victoria			
Correo-e	maria.victoria.lojo.vicente@sergas.es			
Web	http://webs.uvigo.es/direcceuemeixoeiro			
Descrición xeral	A práctica clínica é unha actividade en forma de rotatorio clínico independente e cunha avaliación final de competencias nos distintos Servizos Asistenciais da área e Centros de Atención Primaria que permita incorporar a través da atención individualizada á persoa, competencias de comunicación, razoamento clínico, xuízo crítico, xestión clínica, valores profesionais e actitudes necesarias para o exercicio da profesión. A materia componse de 3 módulos: 1-prácticas de Enfermaría Comunitaria nos distintos centros de saúde da área. 2-prácticas de simulación de Enfermaría Materno infantil. 3-prácticas de simulación de coidados de enfermaría en Servizos Especiais.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuido un problema de saúde
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven o seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación

B13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
B18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal
C4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde
C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.
C11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas
C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría
C19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade
C22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poboacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
C42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecer
C44	Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá
C49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia
C50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Ser capaz de participar nos cuidados que teñan como finalidade garantir o maior grao de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha óptima relación interpersoal que garanta a dignidade e confidencialidade.	A1	B1	C4	D1
	A2	B2	C8	D2
	A3	B3	C10	D3
	A4	B4	C11	D4
	A5	B5	C12	D5
		B6	C17	D6
		B7	C18	D7
		B8	C19	D8
		B9	C22	D9
		B10	C24	D10
		B11	C25	D11
		B12	C26	
		B13	C29	
		B14	C31	
		B15	C33	
		B16	C42	
		B17	C44	
		B18	C49	
			C50	
Ser capaz de proporcionar cuidados ao paciente aplicando o Proceso de Enfermaría, establecendo unha actitude empática co paciente e familia aos que garantirá o dereito á confidencialidade, dignidade e privacidade.	A1	B2	C8	D1
	A2	B3	C26	D2
	A3	B7	C49	D3
	A4			D4
	A5			D5
				D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11

Contidos

Tema	
MODULO *ENFERMERIA COMUNITARIA Atención ao individuo. Abordaxe de necesidades e problemas de saúde.	-Recomendacións preventivas cardiovasculares. -Recomendacións sobre estilos de vida. -Hipertensión arterial. -Diabetes. -EPOC -Anticoagulación oral. -Vacinas no adulto. -Hábitos de vida saudable
MODULO ENFERMERIA COMUNITARIA Abordaxe de grupos poboacionais e grupos con factores de risco.	-Atención ao neno e adolescentes. -Atención á muller. -Atención ao ancián. Atención ao paciente inmovilizado. -Atención á familia.
MODULO ENFERMERIA COMUNITARIA Consulta de enfermaría. Traballo en equipo. Atención á comunidade.	-Axenda de enfermaría. -PAE. -Entrevista clínica. -Sistemas de rexistro.
MODULO MATERNOINFANTIL Práctica de simulación A.	-Primeros cuidados do recém nacido. Realización de controles do programa do neno san. Lactancia Artificial.
MODULO MATERNOINFANTIL Práctica de simulación B.	-Preparación e administración de medicamentos.
MODULO MATERNOINFANTIL Práctica de simulación C.	Realización de técnicas en pediatría:extracción sanguínea (punción epicraneal), canalización endovenosa ,obtención de mostras biolóxicas (exudados ,líquido cefalorraquídeo. Obtención de mostras para realización de probas metabólicas.
MODULO MATERNOINFANTIL Práctica de simulación D.	-Realización de técnicas en pediatría:Sondaxe nasaogástrico e manexo do botón gástrico. Sistemas de oxigenación do paciente pediátrico.
MODULO MATERNOINFANTIL Práctica de simulación E.	-Cuidados e técnicas no recém nacido prematuro. Cuidados NIDCAP.
MODULO SERVICIOS ESPECIAIS Práctica de simulación A	Valoracións básicas (constantes, sedación, analgesia e delirio) e monitorización de críticos. Gráficas.
MODULO SERVICIOS ESPECIAIS Práctica de simulación B	Monitorización arterial (técnica). Bacteriemia Zero.
MODULO SERVICIOS ESPECIAIS Práctica de simulación C	Manexo do tubo endotraqueal e aspiracións. Neumonía Zero.

MODULO SERVICIOS ESPECIAIS	Medicación especial de críticos (principais grupos de fármacos, bombas de infusión, precaucións).
Práctica de simulación D	
MODULO SERVICIOS ESPECIAIS	Nocións básicas de Ventilación Mecánica (componentes, modelos de V.M. principais valores).
Práctica de simulación E	
TALLERES	Talleres asociados a esta materia

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticum, Practicas externas e clínicas	225	0	225
Prácticum, Practicas externas e clínicas	103	0	103
Prácticas de laboratorio	103	0	103
Obradoiro	19	0	19

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Prácticas Clínicas nos centros de saúde da área sanitaria de Vigo
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Prácticas Clínicas nas unidades especiais dos hospitais da área sanitaria de Vigo
Prácticas de laboratorio	Traballo en grupos reducidos con apoio de material de simulación
Obradoiro	Obradoiros nos que se profundizará no aprendizaxe dos contidos asociados a materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas	A través de correo electrónico e as tutorías.
Prácticum, Practicas externas e clínicas	A través de correo electrónico e as tutorías.
Prácticas de laboratorio	A través de correo electrónico e as tutorías.
Obradoiro	A través de correo electrónico e as tutorías.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Prácticas Clínicas nos centros de saúde da área sanitaria de Vigo	50	A1	B1	C4	D1
			A2	B2	C8	D2
			A3	B3	C10	D3
			A4	B4	C11	D4
			A5	B5	C12	D5
				B6	C17	D6
				B7	C18	D7
				B8	C19	D8
				B9	C22	D9
				B10	C24	D10
				B11	C25	D11
				B12	C26	
				B13	C29	
				B14	C31	
				B15	C33	
				B16	C42	
				B17	C44	
				B18	C49	
					C50	

Prácticum, Practicas externas e clínicas	Prácticas Clínicas nas unidades especiais dos hospitales da área sanitaria de Vigo	23	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B18	C4 C8 C10 C11 C12 C17 C18 C19 C22 C24 C25 C26 C29 C31 C33 C42 C44 C49 C50	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Prácticas de laboratorio	Traballo en grupos reducidos con apoio de material de simulación	23	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B18	C4 C8 C10 C11 C12 C17 C18 C19 C22 C24 C25 C26 C29 C31 C33 C42 C44 C49 C50	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Obradoiro	Obradoiros nos que se profundizará no aprendizaxe dos contidos asociados á materia.	4	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B18	C4 C8 C10 C11 C12 C17 C18 C19 C22 C24 C25 C26 C29 C31 C33 C42 C44 C49 C50	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

*PRÁCTICAS CLÍNICAS NOS CENTROS DE SAÚDE: a distribución das porcentaxes para superar esta parte son: 33,3% caso domiciliario, 33,3 caso paciente crónico e 33,3% avaliación do titor no centro de saúde.

*PRÁCTICAS CLÍNICAS NAS UNIDADES ESPECIAIS: a distribución das porcentaxes para superar esta parte son: 100% avaliación do titor-a de as unidades especiais.

*PRÁCTICAS DE LABORATORIO/SIMULACIÓN: a distribución das porcentaxes para superar esta parte son: Profesora Concepción: 40% proba de avaliación e 10% participación nos grupos de traballo. Profesores David e

*Aarñ: 40% *proba de *evaluación e 10% *participación nos grupos de traballo.

TALLERES: a asistencia aos talleres é obrigatoria. A ausencia os mesmos tendrá unha penalización, na nota deste apartado, de 0.3 puntos por cada hora non asistida.

ASPECTOS COMÚNS Á MATERIA:

- Ausencias: se *seguir a normativa estipulada na *guía de *prácticas *clínicas (en *Moovi e na *página web).

A nota final *será dada pola suma e media ponderada de todas as partes avaliadas, sendo unha *condición esencial aprobar cada *módulo por separado.

Calquera *información relacionada co progreso desta materia *estar dispoñible para os estudantes na plataforma *MOOVI.

*Será imprescindible superar esta materia para cursar *prácticas *clínicas *V.

A *evaluación de Xullo *será de continuidade para alcanzar as competencias non conseguidas en xaneiro.

Se *perseguir o plaxio nos traballos e o uso non xustificado de programas de intelixencia artificial.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

A. Martín Zurro, S. F. Cano Pérez y J. Gené Badía, **Atención Primaria, Problemas de Salud en la consulta de médico de familia**, 2019, Elsevier,

Bibliografía Complementaria

MARY ANN TOWLE, **ASISTENCIA DE ENFERMERIA MATERNO-NEONATAL**, 2010,

Sandra F. Smith. Donna J. Duell, Barbara C Martin, **Técnicas de enfermería clínica II Volumen**, 2009,

A. Martín Zurro, Gloria Jodar Solá, **Atención Familiar y Salud Comunitaria**, 2018,

Semfyc.es, **Programa de actividades preventivas y promoción de la salud**,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas V/V52G140V01406

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Enfermería comunitaria II/V52G140V01206

Enfermería comunitaria I/V52G140V01104

Enfermería clínica I/V52G140V01204

Prácticas clínicas III/V52G140V01306

Enfermería clínica III/V52G140V01301

Prácticas clínicas II/V52G140V01303

Enfermería clínica II/V52G140V01205

Prácticas clínicas I/V52G140V01208

Enfermería materno-infantil/V52G140V01302

Outros comentarios

Lectura da Guía de Prácticas Clínicas

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prácticas clínicas V**

Materia	Prácticas clínicas V			
Código	V52G140V01406			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	18	OB	4	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Estévez Villar, Concepción			
Profesorado	Estévez Villar, Concepción			
Correo-e	concepcion.estevez.villar2@sergas.es			
Web	http://webs.uvigo.es/direcceuemeixoeiro			
Descrición xeral	La práctica clínica como compoñente esencial del proceso de ensino aprendizaxe de la enfermaría, brinda la oportunidade de desenvolver un coñecemento en acción que achegue ao alumnado as competencias necesarias para el desenvolvemento dunha práctica excelente. Este programa está estruturado en tres rotatorios clínicos independentes en: *Servizos *Especiais, *Saúde Mental *e *servizos Materno-Infantil, cunha avaliación final de competencias nas distintas Unidades.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Diseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
B13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria

B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
B18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal
C4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde
C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.
C11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado
C15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría
C17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas
C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría
C19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade
C22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade
C23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do ámbito, para atender ás persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poboacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
C35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións
C36	Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento
C37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse
C42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecer
C44	Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá
C49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia
C50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

	A1	B1	C4	D1
	A2	B2	C8	D2
	A3	B3	C10	D3
	A4	B4	C11	D4
	A5	B5	C12	D5
		B6	C13	D6
		B7	C15	D7
		B8	C17	D8
		B9	C18	D9
		B10	C19	D10
		B11	C22	D11
		B12	C23	
		B13	C24	
		B14	C25	
		B15	C26	
		B16	C29	
		B17	C31	
		B18	C33	
			C35	
			C36	
			C37	
			C42	
			C44	
			C49	
			C50	

Contidos

Tema	
Prácticas Clínicas : Modulo de Servizos Especiais. O alumnado realizará as prácticas nas áreas de Uci/Reanimación e Urxencias do hospital Álvaro Cunqueiro nas que a través da práctica clínica real tutelada serán desenvolvidos contidos xerais é específicos vinculados o: cuidado integral do doente, o establecemento da relación terapéutica, o autocuidado dos profesionais e equipos de traballo e o desenvolvemento dun coñecemento científico e pensamento crítico.	Contidos relacionados co autocuidado persoal e dos equipos de traballo asimilados a través da observación ,involucración e reflexión da práctica clínica e participación nas sesións de supervisión. Contidos relacionados co establecemento da relación terapéutica asentada no "establecemento dunha relación empática e respetuosa co doente e familia, acorde coa situación da persoa o problema de saúde e etapa de desenvolvemento utilizando estratexias e habilidades que permitan a comunicación efectiva con doente ,familia e grupos sociais ,así como a expresión das súas preocupacións e intereses" Contidos relacionados co proceso do cuidado integral en enfermería que " garanticen o benestar ,a calidade e a seguridade das persoas atendidas." Contidos relacionados co coñecemento científico e pensamento crítico que " faciliten a aplicación da metodoloxía científica ó proceso de cuidar".
Prácticas Clínicas:-Módulo Materno-Infantil. O alumnado realizará prácticas nunha das unidades que conforman a área materna-infantil sendo éstas as seguintes:obstetricia, neonatoloxía , pediátrica, hospital de día pediátrico, ucip pediátrica, urxencias pediátricas e unidades de Atención Primaria nas que a través da práctica clínica real tutelada serán desenvolvidos contidos xerais é específicos vinculados o: cuidado integral do infante, establecemento da relación terapéutica, autocuidado dos profesionais e equipos de traballo e desenvolvemento dun coñecemento científico e pensamento crítico.	Contidos relacionados co autocuidado persoal e dos grupos de traballo asimilados a través da observación ,involucración e reflexión da práctica clínica e participación nas sesións de supervisión. Contidos relacionados co establecemento da relación terapéutica asentada no "establecemento dunha relación empática e respetuosa co infante e familia, acorde coa situación concreta o problema de saúde e etapa de desenvolvemento utilizando estratexias e habilidades que permitan a comunicación efectiva co doente,familia e grupos sociais ,así como a expresión das súas preocupacións e intereses". Contidos relacionados co proceso do cuidado integral en enfermería que " garanticen o benestar ,a calidade e a seguridade das persoas atendidas." Contidos relacionados co coñecemento científico e pensamento crítico que " faciliten a aplicación da metodoloxía científica ó proceso de cuidar."

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticum, Practicas externas e clínicas	147	3	150
Prácticum, Practicas externas e clínicas	147	3	150
Prácticum, Practicas externas e clínicas(Repetida non usar)	147	3	150

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Prácticum, Practicas externas e clínicas	Unidades de Coidados Críticos Cada unha das rotacións terá unha duración de 21 días durante os cales o alumnado estará tutelado polas/os supervisoras /es das unidades e as/os profesionais de enfermería na práctica clínica diaria. O alumnado adquirirá as competencias no coidado do paciente a través do proceso de integración dos conteúdos das materias teóricas, da práctica tutelada e da práctica reflexiva. En cada unha das rotacións realizaranse como mínimo 2 sesións de supervisión coa profesora coordinadora da área como metodoloxía que permite traballar na práctica reflexiva. Comentarase a nivel grupal as dificultades relacionadas coa relación terapéutica, coas relacións interprofesionais / interpersoais. Presentación de casos clínicos relevantes.
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Unidades de Pediatría Cada unha das rotacións terá unha duración de 21 días durante os cales o alumnado estará tutelado polas/os supervisoras /es das unidades e as/os profesionais de enfermería na práctica clínica diaria. O alumnado adquirirá as competencias no coidado do paciente a través do proceso de integración dos conteúdos das materias teóricas, da práctica tutelada e da práctica reflexiva. En cada unha das rotacións realizaranse como mínimo 2 sesións de supervisión coa profesora coordinadora da área como metodoloxía que permite traballar na práctica reflexiva. Comentarase a nivel grupal as dificultades relacionadas coa relación terapéutica, coas relacións interprofesionais / interpersoais. Presentación de casos clínicos relevantes.
Prácticum, Practicas externas e clínicas (Repetida non usar)	Unidades de Urgencias Cada unha das rotacións terá unha duración de 21 días durante os cales o alumnado estará tutelado polas/os supervisoras /es das unidades e as/os profesionais de enfermería na práctica clínica diaria. O alumnado adquirirá as competencias no coidado do paciente a través do proceso de integración dos conteúdos das materias teóricas, da práctica tutelada e da práctica reflexiva. En cada unha das rotacións realizaranse como mínimo 2 sesións de supervisión coa profesora coordinadora da área como metodoloxía que permite traballar na práctica reflexiva. Comentarase a nivel grupal as dificultades relacionadas coa relación terapéutica, coas relacións interprofesionais / interpersoais. Presentación de casos clínicos relevantes.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Atención personalizada na escola, nas aulas de formación do HAC previa solicitude a través de Moovi.
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Atención personalizada na escola, nas aulas de formación do HAC previa solicitude a través de Moovi.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Modulo Enfermaría Materno Infantil:	34	A1	B1	C4	D1
	As/os supervisoras/es das distintas unidades co		A2	B2	C8	D2
	asesoramento das		A3	B3	C10	D3
	enfermeiras/os que participen no proceso formativo		A4	B4	C11	D4
	do alumnado,		A5	B5	C12	D5
	cumprimentarán un informe (achegado pola			B6	C13	D6
	profesora) no que se valora o			B7	C15	D7
	nivel de adquisición de competencias propostas			B8	C17	D8
	para esta materia. No fin			B9	C18	D9
	da rotación presentarase un diario reflexivo, unha			B10	C19	D10
	narrativa de un caso e			B11	C22	D11
	/ou unha actividade complementaria reflexiva.			B12	C23	
	Realizaranse como mínimo dúas sesións nas que o			B13	C24	
	alumnado levará a			B14	C25	
	cabo a presentación de casos/situacións relevantes			B15	C26	
	na súa práctica clínica			B16	C29	
	para a súa supervisión por parte da docente e			B17	C31	
	intercambio de impresións			B18	C33	
	co resto do grupo.				C35	
					C36	
					C37	
					C42	
					C44	
					C49	
					C50	

Prácticum, Practicas externas e clínicas	Modulo Críticos / Urgencias	66	A1	B1	C4	D1
	As/os supervisoras/es das distintas unidades co		A2	B2	C8	D2
	asesoramento das		A3	B3	C10	D3
	enfermeiras/os que participen no proceso formativo		A4	B4	C11	D4
	do alumnado,		A5	B5	C12	D5
	cumprimentarán un informe (achegado pola			B6	C13	D6
	profesora) no que se valora o			B7	C15	D7
	nivel de adquisición de competencias propostas			B8	C17	D8
	para esta materia. No fin			B9	C18	D9
	da rotación presentárase un diario reflexivo, unha			B10	C19	D10
	narrativa de un caso e			B11	C22	D11
	/ou unha actividade complementaria reflexiva.			B12	C23	
	Realizaranse como mínimo dúas sesións ,nas que o			B13	C24	
	alumnado levará a			B14	C25	
	cabo a presentación de casos/situacións relevantes			B15	C26	
	na súa práctica clínica			B16	C29	
	para a súa supervisión por parte da docente e			B17	C31	
	intercambio de impresións			B18	C33	
	co resto do grupo.				C35	
					C36	
					C37	
					C42	
					C44	
					C49	
					C50	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Modulo Coidados Especiais o 70% da nota final corresponde ás prácticas nas distintas unidades e o 30% ás actividades complementarias: diario reflexivo, participación foro...

Modulo Materno Infantil: o 70% da nota final corresponde ás prácticas nas distintas unidades e o 30% ás actividades complementarias: diario reflexivo, participación foro...

No fin de cada rotación o alumnado deberá xustificar a súa asistencia a través da entrega da folla de sinaturas.

No referente a obligatoriedade de presencialidade e a xestión das ausencias aplicarase o descrito na Normativa de Prácticas Clínicas da EUE dispoñible na páx.web e no Moovi de la materia.

A asistencia e participación nas supervisións tanto grupais como individuais será valorada como condición obligatoria para superar a asignatura.

Para superar a materia é condición indispensable superar cada unha das rotacións.

Non é admitido o plaxio nos traballos e o uso inxustificado de programas de intelixencia artificial.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Codem, **Código Deontológico de Enfermería**,

Martha Raile Aligood Ann Marriner Tomey ElSevier Mosby Año 2010, **Modelos y Teorías en enfermería.**, 7, Eslavier Mosby, 2010

Carrillo Algarra, Ana Julia, **La filosofía de Patricia Benner y la práctica clínica.**, 2013

Escobar Castellanos, B., **Filosofía de Patricia Benner, aplicación en la formación de enfermería: Propuestas de estrategias de aprendizaje.**, 2019

Diagnósticos NANDA., **Diagnósticos enfermeros .Definiciones t clasificación 2018-2020**, Eslavier, 2018

Sandra F Smith, Donna J. Duell, Barbara C Martin, **Técnicas de enfermería Clínica V 2**, 7,

Priscilla Lemone, **Enfermería Médicoquirúrgica**, 4,

Galarreta Alperete S, Martín García C., **Enfermería. Técnicas y procedimientos de Enfermería.**, Panamericana, 2018

Farncoise Collière, **Promover la vida**, McGraw-hill, 1993

Bibliografía Complementaria

Clara Valverde Gefaell, **Comunicación Terapéutica en enfermería**, Grupo Ars XXI, 2007

Guía RNAO, **Profesionalidad en enfermería**, 2007

Guías Fémora., **Procedimientos e protocolos de enfermería**,

Martha Nussbaum, **La inteligencia de las emociones.**, Paidós, 2008

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Traballo de Fin de Grao/V52G140V01407

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Prácticas clínicas IV/V52G140V01405

Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107

Ética e lexislación/V52G140V01202

Enfermaría xeriátrica e coidados paliativos/V52G140V01304

Prácticas clínicas III/V52G140V01306

Enfermaría clínica III/V52G140V01301

Prevenición de riscos laborais no ámbito sanitario/V52G140V01404

Enfermaría en saúde mental/V52G140V01305

Prácticas clínicas II/V52G140V01303

Prácticas clínicas I/V52G140V01208

Enfermaría materno-infantil/V52G140V01302

DATOS IDENTIFICATIVOS**Traballo de Fin de Grao**

Materia	Traballo de Fin de Grao			
Código	V52G140V01407			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	12	OB	4	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Estévez Villar, Concepción			
Profesorado	Estévez Villar, Concepción Juan Salvadores, Pablo			
Correo-e	concepcion.estevez.villar2@sergas.es			
Web	http://webs.uvigo.es/direcceuemeixoeiro			
Descrición xeral	O TFG é un traballo persoal que cada estudante realizará de forma autónoma baixo tutoría docente, permitirá mostrar de forma integrada a adquisición de contidos formativos e as competencias asociadas ao Título. Estará asociado a distintas materias. Inclúirá, como mínimo: busca e revisión bibliográfica, lectura e integración da información, elaboración de información relevante, redacción e presentación.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuido un problema de saúde
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
B13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria

B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
B18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal
C1	Coñecer e identificar a estrutura e función do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.
C2	Coñecer o uso e a indicación de produtos sanitarios vinculados aos coidados de enfermaría.
C3	Coñecer os diferentes grupos de fármacos, os principios da súa autorización, uso e indicación, e os mecanismos de acción dos mesmos.
C4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
C5	Coñecer e valorar as necesidades nutricionais das persoas sás e con problemas de saúde ao longo do ciclo vital, para promover e reforzar pautas de conduta alimentaria saudable.
C6	Identificar nutrientes e alimentos onde se atopan
C7	Identificar os problemas nutricionais de maior prevalenza e seleccionar as recomendacións dietéticas axeitadas
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde
C9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos, as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.
C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións axeitadas para proporcionar axuda nestas.
C11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado
C14	Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia de xénero para capacitar o estudiantado na prevención, a detección precoz, a asistencia, e a rehabilitación das vítimas desta violencia
C15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, dende unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría
C16	Comprender dende unha perspectiva ontolóxica e epistemolóxica, a evolución dos conceptos centrais que configuran a disciplina de enfermaría, así como os modelos teóricos máis relevantes, aplicando a metodoloxía científica no proceso de cuidar,desarrollando os plans de coidados correspondentes
C17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas
C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría
C19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade
C20	Capacidade para describir os fundamentos do nivel primario de saúde e as actividades a desenvolver para proporcionar uncoidado integral de enfermaría ao individuo, a familia e a comunidade
C21	Comprender a función e actividades e actitude cooperativa que o profesional ha de desenvolver nun Equipo de Atención Primaria de Saúde
C22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade
C23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do ámbito, para atender ás persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poboacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde
C27	Formar e informar, facilitar e apoiar a saúde e o benestar dos membros da comunidade, cuxas vidas están afectadas por problemas de saúde, risco sufrimento, enfermidade, incapacidade ou morte
C28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde
C30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
C32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
C34	Identificar as características das mulleres nas diferentes etapas do ciclo reprodutivo, no climaterio e nas alteracións que se poden presentar proporcionando os coidados necesarios en cada etapa
C35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións
C36	Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento
C37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse

C38	Aplicar as técnicas que integran o coidado de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos nenos e os seus coidadores
C39	Seleccionar as intervencións dirixidas ao neno san e ao enfermo, así como as derivadas dos métodos de diagnóstico e tratamento
C40	Ser capaz de proporcionar formación e información para a saúde aos pais ou coidadores primarios
C41	Comprender os cambios asociados ao proceso de envellecer e a súa repercusión na saúde
C42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecer
C44	Seleccionar as intervencións coidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá
C45	Coñecer o Sistema Sanitario Español
C46	Identificar as características da función directiva dos servizos de enfermaría e a xestión de coidados
C47	Coñecer e ser capaz de aplicar as técnicas de dirección de grupos
C48	Coñecer a lexislación aplicable e o Código Ético e Deontolóxico da enfermaría española, inspirado no Código Europeo de Ética e Deontoloxía de Enfermería
C49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia
C50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores
C51	Coñecer os problemas de saúde mental máis relevantes nas diferentes etapas do ciclo vital, proporcionando coidados integrais e eficaces, no ámbito da enfermaría
C52	Coñecer os coidados paliativos e control da dor para prestar coidados que alivien a situación dos pacientes en situación de enfermidade avanzada e/ou terminal
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Ser capaz de deseñar e executar un plan de investigación

A1	B1	C1	D1
A2	B2	C2	D2
A3	B3	C3	D3
A4	B4	C4	D4
A5	B5	C5	D5
	B6	C6	D6
	B7	C7	D7
	B8	C8	D8
	B9	C9	D9
	B10	C10	D10
	B11	C11	D11
	B12	C12	
	B13	C13	
	B14	C14	
	B15	C15	
	B16	C16	
	B17	C17	
	B18	C18	
		C19	
		C20	
		C21	
		C22	
		C23	
		C24	
		C25	
		C26	
		C27	
		C28	
		C29	
		C30	
		C31	
		C32	
		C33	
		C34	
		C35	
		C36	
		C37	
		C38	
		C39	
		C40	
		C41	
		C42	
		C44	
		C45	
		C46	
		C47	
		C48	
		C49	
		C50	
		C51	
		C52	

Contidos

Tema

A materia TFG organizarase en base a tres actividades que o alumnado deberá realizar adecuadamente:

1.- Realización a nivel persoal dun traballo orixinal relacionado con algún dos múltiples ámbitos da profesión enfermeira e ciencia do cuidado.

2.- Entrega en prazo dunha memoria escrita do traballo realizado.

3.- Presentación e defensa do traballo diante dun tribunal de avaliación que o avaliará e cualificará.

As normas de presentación e defensa estarán fixadas polo grupo coordinador do TFG de acordo coa Normativa do TFG

Realización de búsquedas bibliográficas

Búsqueda de información científica relevante nas principais fonte de información científica sanitaria

Lecturas

Lectura crítica de artigos e outra documentación científica sanitaria

Elaboración, deseño e execución dun plan de investigación

Deseñar e levar ao cabo un plan de investigación: introducción, hipótese e obxectivos, metodoloxía, resultados, discusión, conclusións e bibliografía

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Seminario	30	0	30
Traballo tutelado	12	230	242
Obradoiro	4	0	4
Presentación	1	20	21
Traballo	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia e a Normativa do TFG.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia.
Traballo tutelado	O traballo fin de grao se realizará baixo la supervisión dun/dunha profesor/a que exercerá as funcións de tutor/a. A tutorización consistirá en supervisar e orientar o estudante na temática, metodoloxía, elaboración, presentación e calquier outro aspecto académico relativo o traballo fin de grao. As normas relativas á tutorización do traballo fin de grao están recollidas na Normativa de Traballo Fin de Grao da UVigo, e a Normativa de Traballo Fin de Grao da E.U.E
Obradoiro	Enfocado á preparación da defensa do TFG. A través de técnicas teatrais preténdese que o alumnado adquira coñecementos e poña en práctica dinámicas orientadas á mellora da expresión oral e corporal.
Presentación	A defensa del TFG será feita de forma pública e presencial . O alumnado disporá de 15 minutos para expor diante do tribunal o contido e a orientación do seu traballo . Poderá utilizar calquer soporte informático.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Atención personaliza por parte do tutor/a
Probas	Descrición
Traballo	Realización dun proxecto de investigación

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Traballo	Entrega da Memoria do TFG e Defensa pública do mesmo.	100	B3	C1	D1
			B4	C2	D2
	El TFG debe seguir a guía facilitada no Moovi da materia.		B5	C3	D3
	A memoria debe reflexar a adquisición de competencias a nivel de:		B6	C4	D4
	Descrición do contexto no que se desenvolve o estudo, argumentación		B7	C5	D5
	da xustificación, descrición das tarefas e procedimentos orientados á		B8	C6	D6
	obtención de resultados.		B9	C7	D7
	Presentación e interpretación de resultados e observacións realizadas.		B10	C8	D8
	Capacidade reflexiva, crítica e discursiva.		B11	C9	D9
			B12	C10	D10
			B13	C11	D11
			B14	C12	
			B15	C13	
			B16	C14	
			B17	C15	
			B18	C16	
				C17	
				C18	
				C19	
				C20	
				C21	
				C22	
				C23	
				C24	
				C25	
				C26	
				C27	
				C28	
				C29	
				C30	
				C31	
				C32	
				C33	
				C34	
				C35	
				C36	
				C37	
				C38	
				C39	
				C40	
				C41	
				C42	
				C44	
				C45	
				C46	
				C47	
				C48	
				C49	
				C50	
				C51	
				C52	

Outros comentarios sobre a Avaliación

O Grupo Coordinador do TFG establecerá, dentro do período lectivo, as datas de presentación dos traballos e o seu defensa oral.

Para defender o TFG o alumnado terá que contar coa autorización do/a seu tutor/a.

A avaliación levará a cabo por un tribunal nomeado ao efecto polo Grupo Coordinador do TFG entre o profesorado da Escola, o tribunal será o encargado de cualificar os traballos. Poderá nomearse máis dun tribunal en base aos seguintes criterios: número de matriculados e temas que aborden os traballos. O tribunal evaluará a presentación escrita y oral do TFG, que equivaldrá ao 100% do total da nota. No obstante, o tribunal, si así o considera, pode valorar os comentarios que realice o/a tutor/a. Os porcentaxes adxudicados son :-70% Memoria escrita-30% Defensa Oral. Calquera información relacionada coa marcha desta materia, atoparase a disposición do alumnado na plataforma Moovi. Perseguirase o plaxio nos traballos e o uso inxustificado de programas de intelixencia artificial.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Nancy Burns, **Investigación en Enfermería**, Elsevier,

Salamanca Castro. Ana Belen, **El aeiou de la investigación en enfermería**, 2ª edición, Fuden,

Recurso Universidad Valencia, **Biblioguies_Bibliotecasuv**,

Bibliografía Complementaria

Articulos en la plataforma,

Sergas/ACIS, **Itinerario en Investigación**,

Lleixà-Fortuño M, Montesó- Curto P, **Investigació en infermeria. Teoria i pràctica**, publicacions URV, 2015

Janet Houser, **Nursing Research:Reading, Using, and Creating Evidence**, Jones & Bartlett Learning,LLC, 2016

Robert E. Stake, **Qualitative Research: Studying How Things Work**, The Guilford Press, 2010

Rafael del Pino Casado,José Ramón Martínez Riera, **Manual para la elaboración y defensa del trabajo de fin de grado en ciencias de la salud**, 2ª Edición, Elsevier, 2022

Susan K. Grove,Jennifer R. Gray, **Investigación en Enfermería**, 7ª Edición, Elsevier, 2019

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Ética e lexislación/V52G140V01202

Idioma moderno: Inglés técnico/V52G140V01108

Metodoloxía da investigación/V52G140V01401

Estatística: Estatística/V52G140V01106

Outros comentarios

Recoméndase

1.Consultar o material/recursos da materia en Moovi.

2. Seguir a proposta de planificación da materia.

3. Asistir ós seminarios da materia.